

ZGODOVINA
KUMRANSKI
ROKOPISI

FILM
SKRIVNOST
PROPADA MAJEV

DEMOKRACIJA

Slovenija v letu 2006

OD ZAPLANE DO DEČJE VASI

ISSN 1408-0494
9 771408 049069

KOLUMNA
Dr. Peter Starič
Komu koristi sramotenje Slovenije?

LJUBLJANA
NE SME BITI PLEN
SERBIJE

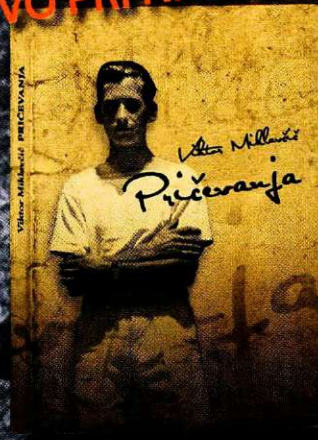
TRK O...

Nova obzorja d.o.o., Komenekova 11, Ljubljana

NOVO PRI NAŠI ZALOŽBI

Obseg: 320 strani. Format: 17x24,5 cm. Trda vezava.

www.demokracija.si/knjigarna

Viktor Miklavčič PRIČEVANJA

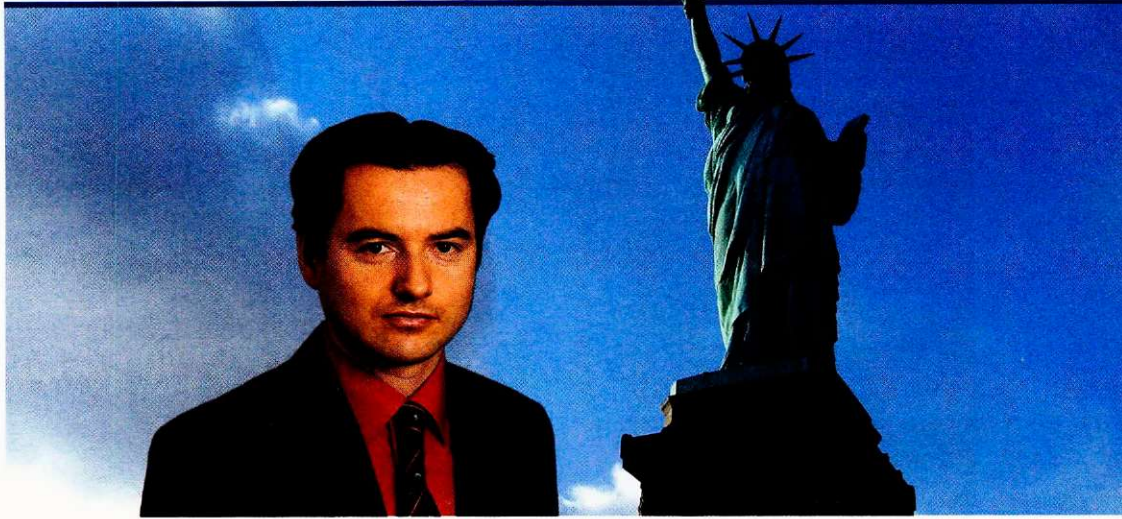
Avtor se spominja mladosti za časa fašističnega terorja na Primorskem, bojev v 2. svetovni vojni v italijanski in jugoslovanski kraljevi vojski ter sanj, ugaslih v udbovsem zaporu, o pravičnejši družbeni ureditvi v Titovi Jugoslaviji.

Cena knjige je **4.900,00 SIT / 20,44 EUR**. Naročila sprejemamo po e-pošti knjigarna@demokracija.si ali po telefonu **01 230 06 66**.

Podatki po željeznem ceniku Pošte Slovenije plača na lozinko ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV. Informacije o ceni zaloge in prejetih naročilih v cenovnem pregledniku po centralnem poslovalnem mestu 1 EUR je 239,64 SIT.

knjigarna
DEMOKRACIJA

Širjenje svobodnega sveta

Metod Berlec

V londonski cerkvi sv. Device Marije je 29. oktobra 1647 Thomas Rainsborough izrekel besede, ki naj bi odmevale skozi vso moderno zgodovino Zahoda. Bilo je na višku angleške državljanske vojne in revolucionarna vojska je razpravljala, kdo naj ima na volitvah volilno pravico. Po zapisih iz tistega časa naj bi bil dejal, da mora tudi najrevnejši v Angliji svoje življenje živeti kakor najimenoitnejši. „Mislim, da je jasno, da bi se vsak človek, ki naj pod vlado živi, moral najprej sam prostovoljno pod to vlado postaviti; in mislim, da najrevnejši v Angliji ni v strogem smislu zavezan vladi, za katero ni imel glasu, da se pod njo postavi.“ No, ob tem na žensko še pomislili niso, a to je vendarle bila revolucionarna zahteva po soglasno sprejeti vladi in po enakih pravicah za vse državljanje. Tako je preprosto govoreči angleški demokrat opisal in zahteval bistvo tega, kar danes mislimo, ko rečemo *demokracija*. Tako piše v knjigi *Svobodni svet* Timothy Garton Ash, profesor evropskih študij na Univerzi v Oxfordu in kolumnist *Guardiana*, in ob tem dodaja, da je zahteva Rainsborougha odmevala v starem svetu vse do novega, se pravi v Ameriko.

Ideje svobode in enakosti so se prijele v trinajstih britanskih kolonijah v Severni Ameriki in se leta 1776 odrazile v Deklaraciji o neodvisnosti, vojni in nastanku ZDA. V Evropi so ideje o človekovih pravicah po Veliki Britaniji padle na plodna tla v Franciji, kjer so leta 1789 z revolucijo odstavili kralja, razglasili človekove pravice, uvedli meščansko ustavo itd. Seveda se demokracija in s tem povezana svoboda po svetu ni širila kar tako. Revolucijam so sledile protirevolucije, nihalo je nihalo, kljub vsemu pa se je meščanski liberalni tip demokracije čedalje bolj širil. V 20. stoletju so se pojavili totalitarizmi, kot so bili fašizem, nacizem in komunizem, ki so človekove pravice v imenu višjih interesov postavili na stranski tir. Konec druge svetovne vojne leta 1945 je opravil s fašizmom in nacizmom. Padec berlinskega zidu leta 1989 je v simbolnem smislu pomenil konec komunizma. Z razpadom Sovjetske zveze in Var-

šavskega pakta je bilo konec blokofske delitve sveta. Edina supersila so ostale ZDA. Če si je ameriški predsednik Ronald Reagan v osemdesetih letih 20. stoletja predvsem prizadeval za padec komunizma in zadnjega voditelja SZ Mihaila Gorbačova pozival, naj podre berlinski zid, so se njegovi nasledniki soočali že z drugimi vprašanji. Bolj z vprašanji, kot bi rekel Samuel P. Huntington, profesor na Harvardu, ki se dotikajo konflikta civilizacij. Zmagoviti Puščavski vihar, s katerim je George Bush starejši iz Kuvajta pregnal iraško vojsko pod vodstvom Sadama Huseina, je bil nekakšen znanilec novih časov. Z navzočnostjo ameriških vojakov v Savdski Arabiji so bila posejana semena novih konfliktov. Za islamske skrajneže je bila navzočnost ameriških vojakov v središču islamskega sveta tako moteča, da so deset let kasneje (11. septembra) izpeljali šokantni teroristični napad na ZDA. Zadnja leta smo tako pričeli svetovni vojni proti terorizmu, ki jo je bil prisiljen sprožiti George Bush mlajši. Najprej je napadel talibanski režim v Afganistanu, nato diktatorski režim Sadama Huseina. Kot je pokazalo dogajanje v Iraku, je skoraj laže strmoglaviti nekega diktatorja, kot pa pozneje vzpostaviti demokracijski sistem v državi, ki so ji zahodne vrednote demokracije tuje. Zato bodo v prihodnje ZDA dobro premislile, preden se bodo spustile v še kakšno avanturo. Je pa dogajanje, povezano z Irakom, razkrilo, da so po koncu hladne vojne na preizkušnji odnosi med ZDA in Evropo. Mnogi na obeh straneh Atlantika so pri tem nenadoma ugotovili, da ZDA in Evropa vendarle nista brezpogojna zaveznika. Odnosi so se znašli na točki, ko se morajo po mnenju Timothyja Gartona Asha države Zahoda odločiti, ali bodo med seboj še naprej sodelovale ali pa bodo poslej tekmovali za uveljavljanje interesov pri dogajanju v svetu. Glede na izkušnje v dvajsetem stoletju se zdi, da so dobri čezatlantski odnosi temelj uspeha. Porok za demokracijo in svobodo.

V tej smeri bo treba delati tudi v prihodnje in v času, ko bo Slovenija predsedovala Evropski uniji. ■

Glede na izkušnje v dvajsetem stoletju se zdi, da so dobri čezatlantski odnosi temelj uspeha. Porok za demokracijo in svobodo v svetu. In to bo prav gotovo ena od nalog slovenskega predsedovanja Evropski uniji.

UVODNE STRANI

- 9 Tegobe mladega Zorana
- 10 **Pogledi:** Voščila in prazniki
- 11 Komu koristi sramotenje?

POLITIKA

- 12 Slovenska politika v letu 2007
- 18 Napovedovanje prihodnosti

SLOVENIJA

- 20 Gospodarstvo v letu 2006
- 24 Uspeh slovenskih pogajalcev
- 26 Zgledi medčloveške solidarnosti
- 28 Za dobro naših ljudi

TUJINA

- 30 **Globus:** Tramvaj v Parizu
- 31 **Tuji tisk:** Vatikanski muzeji
- 32 Zid sramote ali branik?

KOLEDAR

- 34 Demokracijin koledar 2007

NEKOČ IN DANES

- 38 Skrivnost kačjih glav
- 40 Kumranski rokopisi

KULTURA

- 45 Otroška revija Mavrica
- 46 Transalpina in Žarek s Krasa
- 47 Mojster in Margareta v MGL

OGLEDALO

- 48 **Film:** Konec civilizacije Majev
- 50 **Avtomobilizem:** Mazda6 MPS
- 52 **Zdravje:** Škodljivi alkohol
- 54 **Šport:** Nogomet kot biznis
- 56 **Črna kronika:** Poneverila milijone
- 58 **Rumeno:** Predizbori EMA 2007
- 60 **TV Kuloar:** Popovi obrati
- 62 **Kronika časa:** Skrivnost

12 Slovenija: od Drnovška do Romov

Začetek leta je navadno čas, ko naredimo pregled vsega, kar se je dogajalo v prejšnjem letu. V letu 2006 smo na političnem prizorišču doživeli vrsto pomembnih dogodkov, najbolj pa so leto zaznamovali zapleti s predsednikom republike in romsko družino Strojčan.

18 Napovedovanje prihodnosti

V družbenem in ekonomskem življenju sta dva procesa. Eden je spontan razvoj, ki poteka neodvisno od človeka, eden pa intervencionističen razvoj, ki se kaže kot poskus človeka in političnih gibanj, da bi spontane procese obvladali in jih usmerjali v skladu s svojimi željami in političnimi cilji.

20 Leto gospodarske rasti

Leto 2006 je bilo v znamenju priprav na evro, sprememb davčne zakonodaje, nižjih davkov, reform, razvojne strategije, dogodkov okrog Mercatorja in sprememb zbornične organiziranosti ter visoke gospodarske rasti.

24 Uspeh pogajalcev

Slovenski pogajalci so se z ruskimi kolegi dogovorili o poplačilu ruskega klirinškega dolga. Ruska federacija bo v treh letih Sloveniji v opremi in storitvah povrnila okoli 130 milijonov ameriških dolarjev.

DEMOKRACIJA, p.p. 4315, Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan
Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Lovro Kastelic, Barbara Prevorčič, Aleš Kocjan, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust, Mitja Volčanšek
Kolumnisti: Esad Babačić, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošče, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 550 SIT / 2,29 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor
Poštnina plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

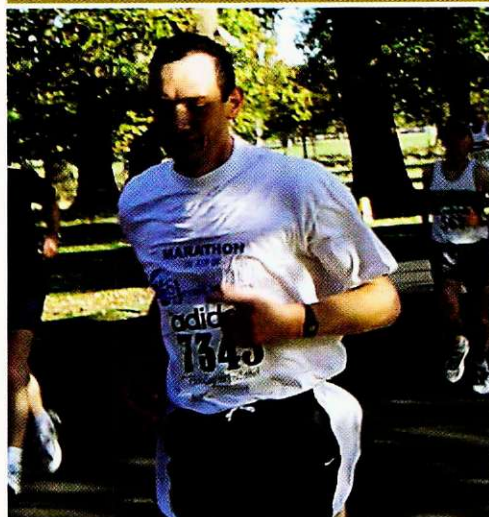
Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo polnoletno s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Informativne cene v evrih so preračunane iz tolarskih cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Fotografija na naslovnici: Gregor Pohleven

Tek ni samo za zdravje in tekmovalnost

Gašper Blažič

O projektu Živa voda smo se pogovarjali z jezuitom patrom Miranom Žvanutom.

Ste eden od koordinatorjev projekta Živa voda. Kakšen je njegov namen?

Ideja o projektu je prišla iz Irske, kjer sem študiral. V Dublinu sem se udeležil maratona, kjer smo zbirali sredstva za osnovno šolo v Zambiji. Povezava med tekom in dobrodelnostjo me je takoj navdušila. Tek tako ne ostane samo moja osebna stvar, odnos do sebe in svojega telesa, ampak gre preprosto prek tega odnosa in ga obogati z odnosom do sočloveka. Vprašal sem se, zakaj ne bi česa podobnega izvedli tudi v Sloveniji. Kar nekaj ljudi je idejo hitro sprejelo in odločili smo se, da s tekom zbiramo sredstva za temeljno dobrotno, vodo.

Tako smo se oktobra leta 2004 prvič pojavili na Ljubljanskem maratonu in bili zelo presenečeni, saj je rezultat presegal vsa pričakovanja. V rumenih majicah Žive vode se je po ljubljanskih ulicah podalo okoli 200 tekačev.

Združitev teka in dobrodelnosti je torej izvedljiva tudi v slovenskem prostoru.

V vaš projekt je vključeno tudi sodelovanje na Ljubljanskem maratonu, kjer ste jeseni 2006 znova sodelovali.

Kako to sodelovanje poteka?

Vsi, ki želijo sodelovati pri projektu Živa voda, lahko sodelujejo kot tekači, kot sodelavci pri organizaciji ali kot donatorji. Tekači Žive vode tečejo na maratonu z določenim namenom, t.j. darovanje napora za ljudi v stiski, za ljudi, ki so potrebni pomoči, v našem primeru za ljudi brez vode. Sodelavci Žive vode skrbijo za samo organizacijo, bodisi iščemo sponzorje, vodimo podatke o tekačih, skrbimo za promocijo ipd. Donatorji so povabljeni, da po svojih močeh darujejo tako denar za vodnjake kot sredstva, ki so potrebna za organizacijo in izvedbo projekta.

V veliko vzpodbudo nam je, da so projekt podprli in z nami že tretje leto sodelujejo zelo uspešni slovenski tekači, kot so Roman Kejžar, Tone Kosmač in Tone Erjavec.

Kje ste dobili idejo za sodelovanje na športni prireditvi, kot je Ljubljanski maraton?

Ljubljanski maraton je največja tekaška prireditev v Sloveniji. Če želiš biti razpoznaven, greš pač tja, kjer je največ tekačev in največ ljudi. Želeli pa smo tudi opozoriti, da tek

ni samo skrb za zdravje in tekmovalnost, temveč veliko več. V zahodnem svetu skoraj ni tekaške prireditve, ki ne bi bila povezana z dobrodelnostjo. Na Ljubljanskem maratonu pa smo mi edina skupina, ki je letos že tretje leto zbirala dobrodelna sredstva. Naj dodam vzpodbudno vest, da je organizator Ljubljanskega maratona lani vpeljal tudi dobrodelni tek dan pred maratonom.

Kot zanimivost naj povem, da sem se junija kot gledalec udeležil ženskega minimaratona v Dublinu, kjer so dobrodelne organizacije s tekom zbrale več kot 10 milijonov evrov. Prepričan sem in po dosedanjih izkušnjah lahko rečem, da je tudi v Sloveniji to mogoče.

Koliko vodnjakov vam je uspelo doslej postaviti na območjih brez zdrave pitne vode?

Prvo leto smo z dobrodelnim tekom zbrali 1,8 milijona tolarjev, kar je zadostovalo za zgraditev dveh vodnjakov, lani pa smo zbrali okoli 4 milijone tolarjev. Večina tega denarja je šla za obnovo starih vodnjakov in drugih vodnih napeljav.

Vsa tri leta smo zbirali denar za Malavi v Afriki, kjer je čista in pitna voda velik pro-

blem. Zavedamo se, da je treba začeti pri vodi, ki je prvi pogoj za vse drugo.

Kakšne načrte imate za leto 2007?

Želja tako koordinatorjev kot tekačev je udeležba Žive vode tudi na drugih tekaških prireditvah po Sloveniji, kot sta Maraton Treh src v Radencih, Mali kraški maraton ... Naj omenim, da veliko tekačev Žive vode že nastopa v naših rumenih dresih tudi na drugih tekaških prireditvah tako v Sloveniji kot v tujini. Ljudem želimo sporočiti, da sta tek in dobrodelnost nepogrešljiva elementa zdrave in duhovno bogate družbe.

Ob tem naj vse bralce pristrčno povabim k sodelovanju, in to kot tekače, sodelavce ali donatorje. Več informacij o Živi vodi lahko najdete na spletni strani www.zivavoda.org ali na telefonski številki 041 844 200.

Želje za letošnje leto

Lansko leto je bilo v znamenju predvsem ene družine. Za letošnje si želimo, da bi bilo v znamenju vseh. Tudi tistih, ki redno plačujejo davke in vsak dan zjutraj vstanejo, da si zaslužijo za svoj vsakdanji kruh.

ISKRICA

e-mail: info@univox.si

Fosili

Aleksander Škorc

Velika dvorana, obložene mize, bleščeče luči, množica "polfosilov" časti svojega že popolnoma fosiliziranega večnega zmagovalca. Nihče več ne šteje njegovih zmag. Skozi dolga desetletja jih je dosegal pod različnimi imeni in mnogimi preoblikami. Razen pričeske in dobrega imena ni nikoli ničesar in z nikomer izgubil, celo tako vsemogočen je postal, da sploh nima več nasprotnikov. Zmaguje kar tako, "na suho".

In tako so z mašenjem žil in razgradnjo jeter veselo proslavljali, dokler si ni neki novopečeni polfosil – nekdanji športnik – ni drznil vprašati: "Kaj pa športniki? Rezultati v prav vseh panogah so vse slabši. Jim bomo namenili dodatna sredstva?"

Nemudoma je bil deležen graje in poučnega govora večnega zmagovalca:

"V zadnjem desetletju in pol nam je vsemu hudemu navkljub uspelo obdržati zavidljivo raven naše organiziranosti. Za petnajst odstotkov smo povečali število športnih delavcev in plače realno dvignili še za nekajkrat toliko odstotkov. Nekaj smo za to seveda morali tudi žrtvovati in žal mi je, da so morali to biti prav športniki. A da bi bili zaradi njih prisiljeni kakor koli oklestiti našo uspešno organizacijo, toliko mi pa zanje zopet ni. Še več. Predvidevam, da bodo v naslednjem desetletju povsem izginili ... Brez panike! Morda se brez njih res ne bomo mogli udeleževati olimpijskih iger, bomo pa zato toliko bolj dobrodošli na 'seoski olimpijadi' v bratski republiki Srbiji."

Sledil je bučen aplavz, neuki "polfosil" pa se je osramočeno potuhnil in si pozneje, ko je mislil, da ga nihče ne vidi, pridno polnil žepce z ostanki francoske štruce in gosje paštete. Seveda so ga videli, a so mu milostno dopustili zapletati se v lepljivo mrežo organizacije.

Vsakršno namigovanje, da bi se do sedaj napisano lahko nanašalo na volitve predsednika Olimpijskega komiteja Slovenije, je ekstremno zlonamerno, ker Oni pa res niso takšni! Bo pa omenjena organizacija nekoč znana kot "poslednja partijska celica v združeni Evropi" in v šolah se bodo pri predmetu "stranpoti evolucije" učili o njej.

Kakor koli že, lepo bi bilo, če bi se tudi športniki nekoliko organizirali in odnesli omenjene fosile tja, kamor spadajo (v kakšnem močvirju bi prav lepo poniknili), saj očitno ni nikogar, ki bi to hotel ali zmogel storiti namesto njih.

Vsem večnim zmagovalcem pa bi bilo dobro povedati, da tudi večni zmagovalci doživijo poraz. Enega samega sicer, a ogromnega in gromozansko bolečega. Zanesljivo.

H-umor

»Če bi se izkazalo, da LDS v tej obliki ne bi preživela, bi se na njeno mesto usedlo nekaj drugega oziroma zraslo nekaj novega.«

(Predsednik Liberalne akademije Darko Štrajn računa na rodovitno zemljo, iz katere je zrasla rastlina, imenovana LDS.)

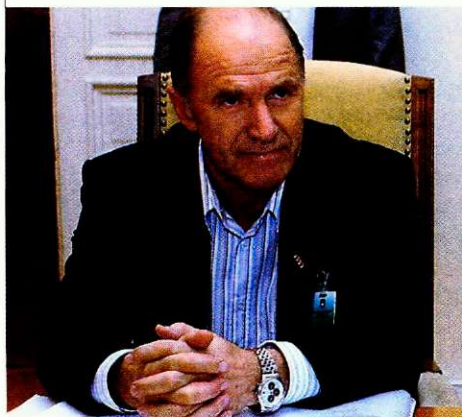
»Včasih je imel probleme, da bi prišel na pogrebe, ki so bili drug za drugim, če ne istočasno. Zato je dal oglas: 'Preden mislite narediti smotom, me pokličite, da se bomo zmenili, da ne boste za pogreb vsi naenkrat.«

(Ustanovitelj telefona v stiski 'Samaritan' Marjan Žveglič razlaga, zakaj se je anglikanski pastor Chat Warach odločil, da ustanovi telefonsko linijo, namenjeno samomorilcem.)

»Vem, da so tam zaposleni številni strokovnjaki z bogatimi izkušnjami, in prepričana sem, da bomo skupaj našli ustrezne odgovore na vprašanja in seveda tudi izdelali priporočila za potrebne spremembe.«

(Nova varuhinja človekovih pravic Zdenka Čebašek Travnik očitno ne namerava nadaljevati tradicije, ki jo je začrtal njen predhodnik Matjaž Hanžek.)

»Ker trgovci večinoma napovedujejo zaozkroževanje cen navzgor, predlagamo delodajalcem, naj podobno ravnaajo pri delavskih plačah.«

(Sindikalist Dušan Semolič računa na to, da bo gibanje višine cen in plač v linearnem sorazmerju.)

»Če bi ostal v (programskem) svetu, bi bil le okras, privid demokracije.«

(Vlado Mihelj je v skrbi za demokracijo »spakiral kufre« v programskem svetu RTV Slovenija.)

»Opozicija nima toliko denarja, da bi lahko podkupila vlado, da uvede davek na nepremičnine.«

(Premier Janez Janša je zaskrbljen nad finančnim pa tudi moralnim stanjem opozicije.)

»Ker bi bilo nespodobno.«

(Peter Kolšek odgovarja na vprašanje, zakaj v antologiji slovenske poezije, ki jo je uredil, ni Petra Kolška.)

»Mi ne razpravljamo o gospodinjskih pripomočkih družine Rupel, temveč izključno o odgovorih ministra in ministrstva.«

(Poslanca LDS Jožefa Školča zasebnost njegovih nekdanjih političnih sopotnikov ne zanima kaj dosti.)

»Pisali so stvari, ki so povsem skregane z mojimi vrednotami: da sem ošabna, vzvišena, da sem kradla otroke, da sem ljubosumna.«

(Pevko Tinkaro Kovač so v nekem obdobju nekateri novinarji razglasili za čarovnico.)

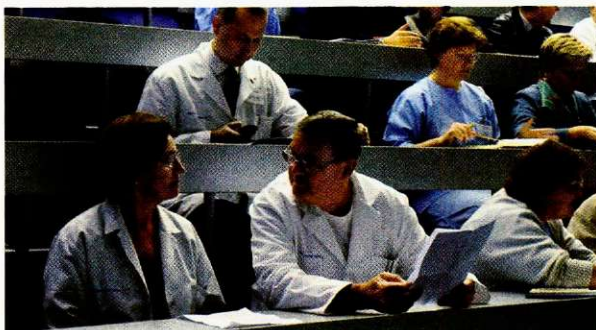
»Ja, priznam, prizadevam si vpisati v LDS čim več članov, da bi imeli zadostno število privržencev in obvladovali zbor članov.«

(Predsednik četrtnega odbora LDS Dravlje Leopold Šepc želi z avtobusom novih članov LDS narediti revolucijo v ljubljanskem mestnem odboru LDS.)

Lobisti pritiskajo na župane

Po naših informacijah so člani vodstva Gibanja za ohranitev javnega zdravstva s pomočjo svojih akterjev že dan po neuspešni interpelaciji zoper delo ministra za zdravje Andreja Bručana začeli 'pritiskati' na župane, naj ne privolijo v podeljevanje koncesij zdravnikom. Zdravnike je ta njihova zavzetost zelo presenetila. Člani gibanja naj bi bili najdejavnejši v Ljubljani, kjer naj bi 'pritiskali' predvsem na župana Zorana Jankovića, ta pa je – zanimivo – dejal, da bo za kratek čas ustavil izdajanje soglasij za koncesije. Jankoviću naj bi za področje zdravstva svetovala Marija Dunja Piškur Kosmač, mestna svetnica, namestnica predsednika nadzornega sveta Snage in članica sveta Zdravstvenega doma Ljubljana pa tudi dolgoletna državna sekretarka za osnovno zdravstvo. Vodstvo naj bi prav v ZD Ljubljana nasprotovalo podeljevanju koncesij, saj naj bi bil s tem ogrožen njihov lastni obstoj. Večina zdravnikov je namreč nezadovoljna z načinom vodenja in bohotenjem raznih vodstvenih in administrativnih delovnih mest v tej javni ustanovi, število

V ozadju koncesij interesi posameznikov

'režijcev' na enega zdravnika pa naj bi bilo več kot dvakrat višje, kot ga ZZSZ po koncesijskih pogodbah priznava zdravnikom s koncesijo. Vendar tisto, kar velja za koncesionarje, za zdravstvene domove ni obvezujoče. V tem – z odhodom zdravnika med koncesionarje se zmanjšajo prihodki ZD za pokrivanje stroškov posameznih 'administrativnih in vodstvenih' ljudi – pa je tudi razlog, zakaj nekatera vodstva ZD nasprotujejo podeljevanju koncesij zdravnikom, ki tudi po pridobitvi koncesije ostajajo v javnem zdravstvu. Največ direktorjev in svetovalcev je v ljubljanskem ZD, zato so njihova delovna mesta ogrožena. Ljubljančani se zdaj sprašujejo, ali bo Zoran Janković popustil pritiskom raznih lobistov ali bo na zadevo pogledal nekoliko bolj od daleč in se odločil v prid bolnikom, meščanom in meščankam. V. K.

Modrosti tedna

»LDS je kot skupnost razpadla. To se Janezu Janši kljub seriji porazov nikoli ni zgodilo. Svojih ljudi ni puščal na cedilu. Na tej ravni je etično bistveno močnejša figura od novokomponiranih liderjev LDS. Raje so se prerivali za pogačo, ki je ni bilo več, kot pa da bi minuto časa namenili tistim, ki so se po mandatu ali celo dveh znašli na cesti.«

(Nekdanji generalni sekretar LDS Gregor Golobič)

»Kritike nedavnih sprememb v medijih napeljujejo k sklepu, da so bile stvari pred spremembo vlade leta 2004 'na pravem mestu'. Te napake ne delajo le komentatorji, ampak celo poročevalci in raziskovalci. Mirovni inštitut je objavil rezultate delovanja RTV po sprejetju zakona. Že dejstvo, da so se lotili študija RTV šele po padcu LDS, nujno navaja k misli, da so se problemi začeli takrat.«

(Teolog in medijski strokovnjak dr. Peter Lah)

Čukova polomija

GZS zapuša več tisoč slovenskih podjetij. Že prvi teden, ko so imeli to zakonsko možnost, se jih je iz nje izpisalo dva tisoč, med njimi precej velikih, kot so Gorenje, Telekom, Mercator in podobna. Ugotovili so namreč, da za približno 150 tisoč evrov obvezne letne članarine od zbornice prejema premalo. Nato je v prvih desetih dneh decembra zbornico zapustilo še približno pet tisoč podjetij in v naslednjih petih še dva tisoč. Izstopi so torej množični, v GZS pa je nastala prava panika, saj to pomeni tudi izpad članarine in s tem rednih prihodkov. Oblikujejo se nove zbornice, poleg trgovinske na primer tudi energetska. Večina združenj v okviru GZS napoveduje ustanovitev svoje zbornice. Nekdanji predsednik GZS Jožko Čuk je zbornico že zapustil, njegov začasni naslednik Samo Hribar Milič, nekdanji podpredsednik GZS in Čukov sodelavec, pa naj bi po naših informacijah več kot 200 zaposlenim priporočal, naj

Okostenela trdnjava se podira.

si poiščejo drugo zaposlitev. GZS se torej podira, dogajanje pa potrjuje ugotovitev, da gre za okostenelo ustanovo, ki živi od obveznega plačevanja mesečne članarine, in hkrati nekdanje vodstvo GZS postavlja na laž. Še lani je namreč zatrjevalo, da si članstvo želi takšnega združenja in da tisti, ki trdijo drugače, nimajo prav. Pada torej ena zadnjih okostenelih ustanov, ki je poldrugo desetletje živel kot v časih enoumja. V. K.

Lekcija od zunaj

Razlike med delom slovenskih in nemških sodnikov so precejšnje, je ob predstavitvi publikacije Modernizacija pravosodnega sistema RS, ki so jo na pravosodnem ministrstvu pripravili na podlagi projekta twinning med Slovenijo in Nemčijo, dejal Normann Dou-

Projekt Lukenda je prava pot.

koff, sodnik Višjega deželnega sodišča v Münchnu, ki je bil v času projekta predpristopni svetovalec pravosodnega ministrstva. Projekt Lukenda je po njegovo prava pot, da se bodo v Sloveniji zmanjšali sodni zaostanki. Vendar bo treba poleg tega predvsem »več delati«, vsak sodnik bi moral svoje spise čim hitreje obdelati. Kdaj bo to opravil, je njegova osebna odločitev oz. stvar sodniške svobode. Zamisel pravosodnega ministra Lovra Šturma o uvedbi začasnih sodnikov za odpravo sodnih zaostankov, ki ni doživela podpore, po Doukoffovi oceni ni slaba, vendar ob pogoju, da zaradi tega po nepotrebnem ne nastajajo nova delovna mesta. Šturm je ob tem spomnil, da je sam doživel veliko kritik, ko je izrazil podobno prepričanje, zato so morali na ministrstvu, če so se želeli izogniti odškodninam evropskega sodišča, uporabiti tudi druge načine za zmanjšanje sodnih zaostankov. V. K.

Visoke ocene za šolskega ministra

Šolski minister Milan Zver je bil v preteklem letu pogosto na očeh javnosti. Ob tem je zanimivo, da je njegova priljubljenost, če primerjamo ocene njegovega dela na podlagi različnih anket, v primerjavi z drugimi ministri naraščala.

Inštitucija šolskega ministrstva in figura nosilca omenjenega resorja sta bili praktično vsa leta po osamosvojitvi na višji ravni od povprečja drugih resorjev in ministrov. To kaže na njun velik ugled in tudi velik družbeni pomen. Če vzamemo v precep zadovoljstvo z delom ministra Zvera v letu 2006 po raziskavah agencije Ninamedia, ugotovimo, da je minister vzbujal največ odobravanja, a tudi negotovanja. Tudi po podatkih Dela je jasno, da je ocena njegovega dela v zadnjem letu dni čedalje višja, posebej v primerjavi s povprečno oceno vseh ministrov. Po podatkih Centra za raziskovanje javnega mnenja, ki deluje v okviru ljubljanske FDV, ocena dela šolskega ministrstva v celotnem zadnjem desetletju v primerjavi z drugimi ministrstvi pozitivno izstopa. Tovrsten trend je najbolj izrazit v zadnjih dveh letih,

Ocene dela ministra Milana Zvera so strmo narasle.

odkar omenjeni resor vodi Zver. Najbolj izstopa ocena za november 2006, s katero Zver krepko presega povprečno oceno vseh ministrov (po anketi Dela 3,45 proti 2,99).

Ob teh podatkih človek pomisli na dodatno medijsko izpostavljenost ministra v času, ko je na svoja pleča prevzel reševanje problematike romske družine Strojani. Kdor dela, tudi greši, bi lahko odgovorili na številne očitke, ki so jih razni borci proti diskriminaciji naslovili na ministra. Vendar je najzgovornejši prav dvig povprečne ocene ministrstva, in to prav v novembru 2006, ko je Zver vodil vladno komisijo za reševanje romskega vprašanja. Javnost je očitno s tem izrazila zadovoljstvo ne le z Zverovim strokovnim delom, ampak tudi s trudom ter dialoškim in umirjenim pristopom k omenjeni problematiki. M. V.

Škrlj zamenjan

Potem ko je Sergij Škrlj, direktor Primorskih novic, z mesta odgovornega urednika po komaj štirih mesecih vodenja uredništva odstavil Tina Mamiča, je tudi sam odstopil kot direktor. Zadnji delovni dan pred božičnimi prazniki je nadzorni svet imenoval novo direktorico. Družbo bo v naslednjih štirih letih vodila Suzana Zornada Vrabec, ki je nekdanja vodila službo za odnose z javnostmi v Lukii Koper. Škrlj, ki je podjetje vodil od junija letos, pri svojem delu ni dosegel pričakovanih rezultatov, Primorske novice pa namesto z (obljubljenim) dobičkom poslujejo z večmilijonsko izgubo. Po naših informacijah naj bi mu bili nadzorniki tudi očitani, da podjetju ni prinesel novih projektov in svežih finančnih virov. Krivdo za slabo poslovanje (oziroma vodenje) je sprva poskušal prevaliti na Tina Mamiča, vendar ga niti to ni rešilo. Zornada Vrabčeva mora najpozneje do 10. januarja pripraviti in nadzornemu svetu predložiti predlog poslovnega načrta družbe za leto 2007. V. K.

Koprskje Primorske novice imajo novo direktorico.

Obupani Izolani

Zaposleni v izolski družbi Mehano, katere ustanoviteljica je družba Live, njen ustanovitelj pa Lucijan Vuk, delajo v nemogočih razmerah in na to že dlje časa opozarjajo. Med drugim so v začetku oktobra stavkali, a ker jim z upravo Mehana ni uspelo doseči dogovora, so se stavke vrstile še v oktobru in novembru. Dogovora do praznikov kljub temu niso sprejeli. Predstavnik delavcev in uprave je v Ljubljani sprejel predsednik državnega zbora France Cukjati. Predstavili so mu svoj pogled na problematiko, povezano z domnevnim kršenjem delavskih pravic v družbi. Cukjati je izrazil zaskrbljenost nad velikim nezadovoljstvom, ki so ga izrazile predstavnice delavcev na sprejemu ob dnevu človekovih pravic zaradi ponižujočega odnosa vodstva do njih. Prepričan je, da je za rešitev položaja v Mehano potreben predvsem strpen dialog med vodstvom in delavci. Zaposleni in predstavniki sindikata so potožili, da je delo v tovarni, kjer ima pravice samo delodajalec, izjemno težko. Lastnik podjetja je med drugim delavcem prepovedal celo medsebojno komuniciranje. Dodajmo, da delavci v proizvodnji dobijo 86.000 tolarjev neto mesečne plače. V. K.

Predsednik DZ France Cukjati

Tegobe mladega Zorana

Mitja Volčanšek, foto: Bor Slana

Ni vaju dolgih razprav Gladka zmaga na oktobrskih lokalnih volitvah v Ljubljani, s katero je Zoran Janković prišel do županskega stolčka, s svojo listo pa hkrati zasedel več kot polovico mandatov v mestnem svetu, je nekdanjemu prvemu možu Mercatorja napovedovala dokaj lahko delo na magistratu. Politični novinec pa je bil kmalu prisiljen spoznati, da v politiki veljajo drugačna pravila igre kot v podjetništvu. Izredna seja mestnega sveta 18. decembra je namreč potekala v znamenju proceduralnih zapletov in nenehnih replik, kar je županu očitno pokvarilo razpoloženje. Naslednji dan je napovedal pripravo sprememb poslovnika, s katerimi bi omejili čas za razpravo, svetniki pa bi se morali pri svojih nastopih strogo držati točke dnevnega reda.

Kdor je kdaj spremljal tovrstne seje, ve, da gre pogosto za razkazovanje političnih mišic in retorične igrice, ki so same sebi namen. Po drugi strani ostajajo govori in replike tako rekoč edino orodje mestne opozicije spričo tako dominantne večine, s katero razpolaga župan. Zato sprejetje novega pravilnika odpira zaskrbljivo možnost omejevanja opozicije v imenu »produktivnosti« mestnega sveta, ki bi tako po čim hitrejšem postopku sprejemala predloge župana oziroma njegovih svetnikov.

Denarne skrbi Najpomembnejši rezultat omenjene seje pa je bil sklep, da se od ustavnega sodišča zahteva presojo ustavnosti zakona o financiranju občin, ki je začel veljati 1. januarja, po katerem bo mestna občina ob približno 11,3 milijarde tolarjev. Za presojo ustavnosti zakona se zavzemajo še tri slovenske občine, ki bodo zaradi njega utrpeli finančno škodo.

Če bo MOL kljub temu ob del prihodkov, se bodo ti vsaj delno povrnili s parkirninami. Izredno sejo je namreč zaznamovala tudi odločitev glede predloga sprememb odredbe o določitvi javnih parkirnih površin, ki je bila potrebna zaradi prevzema evra. Janković je z dopolnilom k predlogu poskrbel za ublažitev podražitev na t. i. belih conah. To je storil zaradi razburjene javnosti ob napovedanih podražitvah, zaradi česar sta »letelela« direktor javnega podjetja Parkirišča Gregor Feist in pooblaščenec za vodenje oddelka za gospodarske javne službe in promet Gorazd Gorkič. Če je prvotni predlog predvideval urno parkirno postavko v višini 0,80 evra, je ta sedaj znižana na 0,60 evra. Ob tem bo lastnikom avtomobilov celo omogočeno plačevanje parkirnine (in posledično njen obračun) v desetminutnih intervalih. Ob županovi velikodušnosti pa je treba dodati, da je podražitev parkirnine vseeno skoraj petdesetodstotna.

Našel lokacijo? Prvi spodrsrljaj naj bi bil se županu pripetil že prej, ko naj bi bila zaradi parkiranja brez potrebne dovolilnice občinska redarka njegovemu mercedesu odredila lisice. Naslednjega dne naj bi bil, kot piše v anonimki, ki je kmalu začela krožiti v javnosti, kaznovani župan omenjeno redarko poklical na zagovor. Če to, kar piše v

Novi ljubljanski župan Zoran Janković se mukoma privaja na novo funkcijo.

Sprejetje novega pravilnika mestnega sveta odpira možnost omejevanja opozicije v imenu »produktivnosti« mestnega sveta, ki bi tako po čim hitrejšem postopku sprejemala predloge župana.

anonimki, drži, bo župan očitno potreboval še precej časa, da se bo privadil na vlogo »prvega med enakimi«.

Nato se je prvi mož prestolnice lotil večletnega problema lokacije džamije, s katero so se ukvarjali že številni ljubljanski župani. Po eni strani je Jankoviću na prvi pogled uspelo najti ustrezno lokacijo na Kurilniški ulici, s katero se strinjajo tudi predstavniki islamske skupnosti. Džamijo bi bilo poleg tega mogoče primerno umestiti v okolico, kar je doslej povzročalo največ preglavic. Ob vsem tem pa je župan »pozabil« poiskati soglasje prebivalcev četrtne skupnosti, kjer bi postavili verski objekt.

Kakor koli že, novi ljubljanski župan se bo moral sprijazniti, da mu pri odločitvah ne bodo prizanašali in da bo javnost ocenjevala ne le realizacijo projektov, temveč tudi transparentnost vsake njegove odločitve. Čim prej bo Janković to spoznal, tem bolje bo tudi za slovensko glavno mesto. ■

Voščila in prazniki

Pavel Ferluga

Praksa v Evropi je, da se za božične praznike in novo leto pošiljajo voščilnice svojcem, prijateljem in znancem.

Tudi razne državne ustanove, podjetja, zasebniki in obrtniki pošiljajo voščila svojim odjemalcem in strankam ter državljanom in svojcem. Nekaj, kar me vsako leto moti, je še praksa iz jugosocializma, da božičnih praznikov pri voščilih večjih podjetji, komunalnih in državnih ustanov, posameznikov ter raznih društev in organizaciji (kot uporabnik Siola sem dobil tako voščilo) sploh ne omenjajo. Izjeme so, in to je razveseljivo, ker pomeni, da so nekateri le spoznali, da moramo zavzeti spoštljiv odnos tudi do tradicije, ki zaznamuje našo srednjeevropsko omiko. Sovraštvo do vsega, kar je verskega in cerkvenega, ki je bilo načrtno vpeljana do nedavnega celo v učne programe izobraževanja, se še vedno izraža v teh »malenkostih«, ki nas pohablajo v humanističnem in kulturnem obnašanju moderne družbe. Zato večina omenja v svojih voščilih le praznike, brez besede »božič« ali »božične«, in obvezno novo leto. Od nekdaj je bil in bo še naprej pri Slovencih glavni decembrski praznik božič in vse, kar je z njim povezano (jaslice, sveti trije kralji in tudi sv. Miklavž), čeprav nam je ameriška potrošniška politika pritaknila še božička, da ne govorimo o sibirskem dedku Mrazu, ki nam je namesto družinske toplote Miklavža prinašal le zamrznjeno, ledeno »duhovnost« tuje ideologije, ker duhovnega ni imela prav nič. Ne smemo pozabiti odnosa do »božičnega drevesca«, ki je nedvomno eden najstarejših simbolov »domačega ognjišča« slovenske družine. Drevesce z jasicami je bilo vedno značilnost božiča in ponekod ni bila le smreka, ampak tudi bor ali brin (na Krasu) ali celo palma, kar je prav tako spadalo k tradicionalnemu prazniku Kristusovega rojstva. Tudi to drevesce je v temni dobi naše duhovno ledene polpretekle zgodovine utrpelo preobrazbo v »novoletno jelko«, kar nima nobene zveze z novim letom, a je bilo spretno potegnjeno od božičnih praznikov in postalo nesmiselni nadomestni simbol novega leta z edinim namenom odvrčanja pozornosti od izvirnega izročila.

V bistvu, če upoštevamo današnje obnašanje družbe, bomo zagotovo zaznali, da nas je pretekla ideološka indoktrinacija prikrajšala za čustvovanje do starih narodnih izročil praznovanja božiča kot glavnega decembrskega praznika (ki je vključeval povezanost tudi z novim letom) in ga poskušala ponižati v pripravo na glavno praznovanje novega leta, ki je bilo vedno le privesek pobožičnega veličastnega razpoloženja v pričakovanju na polnočni preskok iz starega v novo leto z zabavnimi, sproščenimi prireditvami, kot epilog enega obdobja in vpeljava zagona drugega, novega, v upanju uspešnejšega nadaljevanja.

Ob letu osorej

Vida Kocjan

Slovenija je posebna, tako in drugače. Prazniki in vsa evforija okrog uvedbe evra so za nami.

Minulo leto je bilo uspešno, čeprav ni nikoli tako dobro, da ne bi moglo biti še boljše. Za vlado je polovica mandata mimo. Kako je delala in koliko v dobro nas vseh (ministri so predstavniki ljudstva ali, kot smo slišali, njihovi služabniki), pa kažejo podatki. Podatki o gospodarskem stanju v državi so dobri. V bankah je dovolj denarja, prihranki so dvakrat višji od posojil, na drugi strani se prebivalstvo čedalje bolj zadolžuje. Z drugimi besedami, denarja je dovolj, le porazdeljen ni pravilno. Ali pač? Slovenci po vseh primerjavah z državami EU živimo dokaj dobro. Podatki iz različnih analiz kažejo, da je trošenje naših gospodinjstev na ravni 80 odstotkov povprečja EZ. Povprečno slovensko gospodinjstvo živi v 82,7 kvadratnega metra velikem stanovanju. 83,7 odstotka gospodinjstev je lastnikov stanovanja, 7,3 odstotka najemnikov, 9 odstotkov jih živi pri starših ali sorodnikih, gospodinjstvo pa šteje 3 člane in ima v povprečju 1,2 avtomobila. Vendar je struktura porabe pri nas precej drugačna kot v razvitih državah EU. Največ denarja porabimo za hrano in druge življenjske potrebščine. Tako kot pri lastništvu stanovanj smo torej tudi tu drugačni. V drugih državah v sklopu t. i. gospodinjstva košarice precej denarja namenijo za stanovniške najemnine. Pri nas je tega malo (žal večina mladih), lastništvo pa seveda prinaša tudi obveznosti. Podatki kažejo, da denarja za vzdrževanje objektov in bivalnih enot marsikje ni. Pokojnine niso visoke, veliko jih prejema le po 350 evrov na mesec. Vendar na drugi strani podatki kažejo, da denarni prejemki prebivalstva iz naslova pokojnin pomenijo polovico vseh, ki jih država mesečno plačuje iz proračuna in drugih skladov socialnih zavarovanj. Ob vsem tem pa zakoni prebivalcem omogočajo pridobitev kar 70 vrst denarnih prejemkov; samo v obdobju 1992 do 2005 jih je bilo na novo vpeljanih (uzakonjenih) 13. V celotnem obdobju se število vrst denarnih prejemkov ni nikoli zmanjšalo. V letih od 1993 do 2004 se je število prejemkov povečalo za 25 odstotkov. V letu 2004 so na primer prebivalci prejeli skupaj 2,173,386 denarnih prejemkov. Če se nekoliko pošalimo, je leta 2004 vsak državljan prejel več kot socialno pomoč. Ob tem se število prejemnikov nenehno povečuje, najbolj v letih 1996 in 1997. Ključni razlog za povečanje števila upravičencev so bile spremembe v zakonodaji in demografska gibanja. Denarni prejemki so v 97 odstotkih primerov mesečni, drugi enkratni. In kar je skrb zbujajoče, 88 odstotkov tega denarja država plačuje, ne da bi preverjala gmotno stanje upravičenca, to preverja le za 12 odstotkov prejemkov (npr. pri varstvenem dodatku, denarni socialni pomoči, štipendiji). Kaj to pomeni? Da je Slovenija zelo socialna država, drugačna od drugih. Zato bodo prišlo do sprememb in to moramo vzeti v zakup. Navsezadnje je treba stvari urediti, če si nočemo zapraviti tega, kar imamo, države. Tega pa si nihče ne želi.

Sramotenje Slovenije

Dr. Peter Starič

V roke mi je prišel članek »Slovenien fürchtet um seinen Ruf« (Slovenija se boji za svoj ugled), ki je bil 27. novembra 2006 objavljen v uglednem švicarskem dnevniku Neue Zürcher Zeitung (NZZ). Prevod podnaslova pa je: Izgon romske družine je sprožil mednarodno kritiko. Potem ko je varuh človekovih pravic Matjaž Hanžek zatožil Slovenijo v Strasbourgu, se je hotel neimenovani novinar NZZ na lastne oči prepričati, kako je z zapletom v Ambrusu.

Njegovo poročilo se začena takole: *„V zadnjem mesecu pišejo slovenski časopisi na prvih straneh o izgonu velike romske družine z njenega sveta, kar zahteva tam zbrana drhal (sic!). Nekdanjo jugoslovansko »Musterland« skrbi, da bi zadeva prizadela njen ugled.“* Časnikar je potem govoril z razgretimi Ambrušani, za katere ni pozabil dodati, da so se »ogrevali« s pivom iz pločevink. Tudi o Sostrčanih, ki so protestirali proti priselitvi Strojnovih, piše, da so se ogrevali s pivom. Kot da so prav vsi protestniki pijana sodrga, medtem ko prikazuje Strojnovce kot jagnjeta. Nasproti pijanim občanom postavlja novinar poročanje fotografa Mladine Boruta Peterlina, ki pravi, da je večkrat slišal klice »Smrt Ciganom!«. V švicarskem članku je tudi slika iz tega časopisa, ki prikazuje korakajočo množico Ambrušanov.

Na njenem desnem robu pa je kamera »ujela« demonstranta z dvignjenimi rokami. Ta, ki edini v vsej množici vihiti palico, je jasno viden na temnem ozadju. (Mogoče bodo Ambrušani povedali, kdo je to. Ali je sploh njihov oziroma ali ne gre za kako fotomontažo?) Žal švicarski novinar ni vedel, da časopis Mladina ni zgled nepristranskega poročanja.

Po vsem tem bi lahko rekli, da se je varuhu človekovih pravic Matjažu Hanžku posrečil »veliki met«. Pred vso Evropo mu je uspelo očrnuti »ksenofobno« Slovenijo. Celo evropski komisar za človekove pravice Thomas Hammarberg je potem prišel pogledat, kako pri nas zatiramo Cigane. Pa je ugotovil, da mu je Hanžek zamolčal nekatere pomembne stvari, kot je npr. postavitve naselja Strojnovih na vodovarstvenem območju, že več let star sodni nalog za odstranitev njihovih bivališč in zajetno kriminalno preteklost te družine (prek 700 prijav od leta 2000).

O tem, kako je Hammarsberg razočaran odšel, pa naši »neodvisni mediji« bodisi sploh niso poročali, če pa so že, potem je bilo poročanje zdaleč manj pompozno, kot je bilo tisto o »krievicah«, ki jih Slovenci povzročamo Strojnovim »samo zato, ker so Cigani«. Vse to so tisti, ki so spremljali švicarskega novinarja in mu prevajali, zamolčali tudi njemu, zato je tako enostransko obvestil svoje rojake, zraven pa še Nemce, Avstrijce in vse druge, ki beremo NZZ.

V podporo Strojnovim so bile tudi »spontane« demonstracije v ljubljanskem parku Zvezda. Enako »spontane« demonstracije so bile že pred letom dni, ko so sindikati protestirali proti enotni davčni stopnji. »Spontano« so se zbrali policisti na Bledu, ki so grozili s stavko, in »spontano« so odšli protestirat v Bruselj tudi tako imenovani izbrisani. Očitno je, da so vse omenjene »spontane« akcije dirigirane iz enega samega centra in da je njihov cilj destabilizacija vlade. K temu lahko

prštejemo še nekatere neupravičene interpelacije, ki zaposljuje ves parlament tudi po dva dni, ter zajedljiva vprašanja opozicijskih poslancev, katerih edini cilj je čim bolj oblatiti vlado pred očmi slovenske javnosti, ki spremlja parlamentarne seje po televiziji. Ugotovimo lahko, da se nekdanji komunisti, ki te akcije vzpodbujajo ali celo vodijo, še vedno oklepajo ortodoksne leninistične doktrine; vse druge stranke imajo za svoje sovražnike in ne za tekmece, kot je navada v demokratič-

nem svetu. To svoje stališče so razširili tudi na vse tiste, ki smo sedanje vladne stranke izvolili.

Na Valu 202 je bil Hanžek izbran celo za Slovenca leta. Pri tem sem se spomnil, kako je Albert Einstein ob nastopu nacizma dejal, da se večina Nemcev vede, kot da so jim amputirali velike možgane. Menim, da ni pošteno, da na Valu 202 to Einsteinovo ugotovitev posplošujejo še na vse druge Slovence. **D**

Varuhu človekovih pravic Matjažu Hanžku se je posrečil »veliki met«. Pred vso Evropo mu je uspelo očrnuti »ksenofobno« Slovenijo.

POLITIKA

Januar
Februar
Marec
April
Maj
Junij
Julij
Avgust
September
Oktober
November
December

2006

Od Drnovška do dveh golažev

Mitja Volčanšek, Aleš Kocjan, Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana, arhiv Demokracije

V letu 2006 smo na političnem prizorišču doživeli vrsto pomembnih dogodkov, najbolj pa so leto zaznamovali zapleti s predsednikom republike Janezom Drnovškom, spopadi znotraj LDS, težave z romsko družino Strojani in lokalne volitve.

Januar

Drnovškova preobrazba Minulo leto se je začelo s pismi predsednika države Janeza Drnovška, med katerimi je izstopal poziv mednarodni skupnosti k reševanju humanitarne katastrofe v sudanski pokrajini Darfur. Predsednikovo preobrazbo (pred tem je že ponudil svoj predlog rešitve kosovskega vprašanja) je javnost sprva sprejela z naklonjenostjo, saj se še niso kazali njeni protislovni vidiki. Vendar je Drnovšek konec meseca spet ponudil teme za razpravo, ko je za hrvaški teden priznal, da se kljub diagnosticiranim metastazam že leto dni ne zdravi več po metodah uradne medicine. Drnovškova napoved o izstopu iz LDS (njegovo članstvo je bilo dotlej zamrznjeno) in ustanovitvi Gibanja za pravičnost in razvoj je sprožila ugibanja, ali bo šlo za civilnodružbeno organizacijo ali konkurenco političnim strankam.

Medtem je s prvim januarjem začela veljati novela zakona o javnih uslužbencih, ki je ob glasnem neodobravanju sindikatov javnega sektorja vendarle omogočila izenačitev javnega sektor-

ja s gospodarskim v smislu lažje odpovedi delovnega razmerja v primeru slabega dela in zlorab.

Z imenovanjem članov programskega sveta RTV Slovenija se je začelo novo obdobje večje transparentnosti v javnem zavodu, čeprav je opozicija še naprej poudarjala, da je vpliv politike na imenovanja članov sveta prevelik. Še isti mesec je bil za predsednika omenjenega sveta izbran zgodovinar dr. Stane Granda.

Oficir in džentelmen Javnost je razburil spor med pravosodnim ministrom Lovrom Šturmom in predsednikom ljubljanskega okrožnega sodišča Alešem Zalarjem, ker minister ni potrdil Zalarjevega imenovanja. Šturm razlog je bil v Zalarjevi nezkušenosti pri vodenju glavnih obravnav, kar bi lahko škodljivo vplivalo na izvajanje le nekaj tednov prej predstavljenega projekta Lukenda za zmanjšanje sodnih zaostankov.

V parlamentu je največ prahu dvignila odločitev vlade o napotitvi štirih vojaških inštruktorjev v Irak, pri čemer je prišlo na dan, da je nekdanji premier An-

ton Rop že leta 2003 razmišljal o vključitvi slovenskih vojakov v danski kontingent, namenjen na to bližnjehodno krizno žarišče.

Parlament se je v nasprotju s SNS poenotil pri sprejetju zakona, ki bi preprečil preoblikovanje Vzajemne v delniško družbo, s čimer bi, kot so se bali mnogi, utegnili opehariti zavarovance. Z referendummi smo dobili 12 novih občin, pri tem pa je padla v vodo možnost razpolovitve mestne občine Koper.

Februar

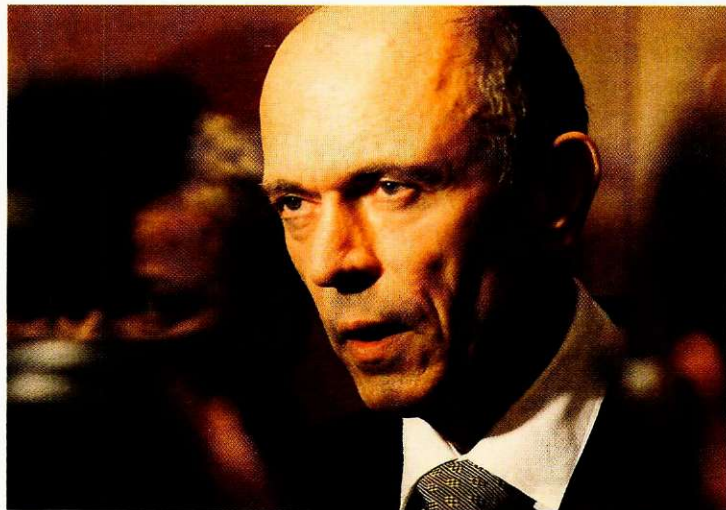
Ptičja gripa Pravo nočno moro je predstavljal februarsko odkritje labodov, okuženih z virusom

potem ko je ta odsedel le nekaj dni od skoraj štiriletne kazni.

Najpomembnejša politična poteza meseca in morda leta je bila predstavitev pobude premierja Janeza Janše o t. i. Partnerstvu za razvoj, s katerim bi slovenska politika pri vprašanih nujnih gospodarskih in socialnih reform ter tudi v luči mednarodnih izzivov (v prvi vrsti predsedovanje Evropski uniji leta 2008) presegla strankarske delitve. S partnerstvom so načelno soglašale vse parlamentarne stranke in poslanca narodnostnih manjšin, izjema je bila le LDS, ki je projektu očitala nedorečenost.

Poginuli labodi pri Mariboru so povzročili nočno moro.

Predsednik države je napovedal ustanovitev svojega gibanja.

ptičje gripe, tudi v Sloveniji. Ob širjenju območij karantene in nerodnem komuniciranju z javnostjo se je postavilo pod vprašaj delo Veterinarske uprave RS oziroma njegove direktorice Vide Čadonič Špelič.

Tudi v drugem mesecu je s svojo protislovnostjo presenečal predsednik države, saj je pomislil razvpitega nekdanjega prvega moža Hita Danila Kovačiča,

Novo vodstvo RTV Drugo poglavje so bili premiki na medijskem področju. Prav na zadnji februarski dan je RTV dobila novega direktorja Antona Guzeja, ki so mu nekateri očitali laičnost na medijskem področju. Hkrati je prišlo do premika v največjem dnevnem časopisu Delo, kjer je kljub nezaupnici kolektiva novinarjev nadzorni svet vendarle potrdil Petra Jančiča za novega odgovornega urednika. ►

► Upravičeno ponosni pa smo Slovenci postali ob novici, da bo nekdanjega ljubljanskega nadškofa in prefekta kongregacije ustanov posvečenega življenja Franca Rodeta papež Benedikt XVI. povišal v kardinala.

Marec

Razkol v LDS Medtem ko so v opozicijskih vrstah postajale vse bolj vidne razpoke znotraj LDS, saj je javnost izvedela za pisanje poslanca Slavka Gabra predsedniku stranke Jelku Kacinu, je Janševa vlada doživela mednarodno priznanje z obiskom predsednika evropske komisije Joséja Manuela Barrosa. Namen obiska

medijih, je kot pomembna novost izstopala ustanovitev sklada za pluralizacijo medijev.

Nadaljevanje o t. i. vojnih zakonih je doživela novo poglavje s sprejetjem zakona o vojnih veteranih, ki je odpravil privilegiran status Zveze združenj borcev NOB in razširil krog upravičencev do statusa vojnega veterana.

Plut znova na delu Med dogodki iz črne kronike je ljudi močno razburil umor na Jančah, ki ga je zakrivil Silvo Plut. Od tem se je sprožila razprava o odgovornosti za to, da je bil Plut, ki je pred tem že prestal kazen za umor, kot potencialni morilec na prostosti.

Že marca so razpoke v Liberalni demokraciji Slovenije postale očitne.

je bil poleg drugega približati EU in njene ustanove državljanom posameznih članic. Barrosa sta na nekajdnevem obisku spremljala komisarja Janez Potočnik in Margot Wallström.

V drugi obravnavi zakona o odnosih RS s Slovenci v zamejstvu in po svetu je prišlo do odločitve poslancev, da bodo rojaki iz tujine dobili svojega ministra, čeprav naj bi se to zgodilo šele v prihodnjem mandatu DZ.

Nezadovoljstvo z vladnim predlogom novele zakona o medijih je postajalo čedalje očitnejše. Tako so na javni razpravi v parlamentu predstavniki stroke predstavili svoje pismenike, katerih ost je bila usmerjena predvsem v pravico do odgovora in popravka. V predlog zakona, ki je prinesel marsikatero rešitev tudi glede zaščite otrok pred neprimernimi vsebinami in deleža slovenske glasbe v elektronskih

Kot je bilo pričakovati, so po razsodbi v primeru Lukenda iz Evropskega sodišča za človekove pravice v Strasbourgu začele deževati razsodbe proti Sloveniji zaradi nerazumno dolgih sodnih postopkov in z njimi povezane odškodnine.

April

Razkritje plač Veliko odmevnost in še več nevšečnosti je novinarjem in vodstvu Demokracije povzročilo razkritje astronomskih plač na Delu pod prejšnjo upravo. Zaradi zavarovanja vira smo si nakopali bliskovito hiter obisk sodelavcev informacijske pooblaščenke Nataše Pirc Musar in njihovo zahtevo po izdaji vira, kar pa smo v skladu z novinarsko etiko zavrnili.

Cerkev na Slovenskem je doživela epohalen dogodek, ki je bil s pastoralnega vidika potreben in v javnosti že dolgo pričakan.

Demokracija je razkrila Delove milijonarje.

Papež Benedikt XVI. je namreč razglasil tri nove škofije (Novo mesto, Celje, Murska Sobota), mariborsko škofijo pa povzdignil v nadškofijo in metropolijo ter jo s tem izenačil z ljubljanskim stolnim sedežem.

Predsednik države je buril duhove z odpuščanjem ljudi iz svojega kabineta (v nekaterih primerih so prizadeti o tem izvedeli po elektronski pošti). V protivladno fronto pa so se s populističnimi zahtevami, ki bi iz študentske populacije napravile privilegirano skupino, in z uličnimi demonstracijami vključili predstavniki Študentske organizacije Slovenije.

Sodna zmeta Precejšnje negotovanje novinarskih kolegov je sprožil nov hišni red državnega zbora, predvsem prepoved zadrževanja novinarjev na hodnikih pred sobami, kjer potekajo seje.

Javno so se po dolgem času spet pojavili poskusi očrtnitve osamovitvene vojne z razpihovanjem t. i. afere Vič-Holmec, pri čemer naj bi bila predstavnica Helsinškega monitorja Slovenije Neva Miklavčič Predan našla priče »vojnih zločinov« na Holmcu leta 1991.

Partnerstvo za razvoj je dobilo tudi formalno potrditev z uradnim podpisom s strani pred-

sednikov vseh parlamentarnih strank (razen LDS) in predstavnikov narodnih skupnosti.

V sodstvu je odmevala poprava napake pravosodnih organov, ki so po 32 letih priznali, da so Martina Uhernika po krivem obsodili zaradi umora, zaradi česar je bil slednji kar osem let v zaporu.

Mai

Spodletela operacija V začetku maja se je na svoji prvi seji sešel partnerski svet, ki so ga kot najvišje telo Partnerstva za razvoj ustanovile stranke in posamezni poslanci, ki so pristopili k partnerstvu. Kot je po za javnost zaprti seji dejal Janez Janša, so na seji postavili tehnične temelje za sodelovanje oziroma usklajevanje ključnih zakonskih projektov v okviru gospodarskih in socialnih reform ter potrdili seznam zakonskih besedil, o katerih se bodo usklajevali. Tako so po njegovih besedah na seji uskladili več kot 50 zakonskih predlogov, o katerih naj bi se usklajevali, hkrati pa so sprejeli tudi časovni okvir, ki določa, kdaj bodo to počeli.

Medtem ko je v partnerstvu vse teklo dokaj gladko (le Borut Pahor je bil deležen očitkov, da je opozicija pod B), se je na drugi strani zapletalo z nakupom 18 operacijskih miz. Sredi maja je namreč Držav-

Prva seja Partnerstva za razvoj je bila v začetku maja.

na revizijska komisija razveljavila sklep, s katerim je kulturno ministrstvo na razpisu kot najboljšega ponudnika izbralo celjsko podjetje Sanolabor, kar je pomenilo, da mora celoten postopek steči znova. Minister za zdravje Andrej Bručan je ob tem napovedal, da bo vladi predlagal spremembo zakona o javnih naročilih, eden izmed ponudnikov miz, Medicoengineering, pa je poslal sumljivo ponudbo, da bo mize podaril.

Nove metle Konec meseca je bilo na Turjaku prvo srečanje Drnovškovega Gibanja za pravičnost in razvoj, pred parlamentom pa smo videli nov (po mnenju mnogih politično motiviran) protestni shod študentov. Tokrat je bilo udeležencev veliko manj, kot bi si želelo vodstvo ŠOS, saj se je shoda udeležilo le nekaj sto študentov, večinoma študentskih funkcionarjev.

Maj je bil tudi mesec, ko so nekateri pomembnejši mediji dobili nove direktorje in urednike. Tako sta direktorja Radia Slovenija in Televizije Slovenija postala Vinco Vasle in Jože Možina. Glavni in odgovorni urednik Večera je postal Tomaž Ranc, dve spremembi pa sta bili tudi na Delu. Mesto urednika notranjepolitične redakcije je prevzel Ivan Puc, mesto urednice Sobotne priloge pa Irena Štaudohar.

Junij

Oficir na sodišču V začetku junija se je izkazalo, da je bila ponudba Medicoengineeringa, da bolnišnicam podari 18 operacijskih miz, le poskus, kako skozi stranska vrata prodati mize. Podjetje je predlagalo, da bi hkrati z njegovo donacijo začeli zbirali denar, s katerimi bislovenska

podjetja Medicoengineeringu pokrila stroške miz, vendar je svojo ponudbo preklicalo, brž ko je ministrstvo za zdravje zahtevalo, da se v pogodbo zapiše, da donatorji ne smejo biti podjetja, ki so

Mitja Ribičič je bil znova na sodišču, vendar ni povedal nič novega.

delno ali večinsko v državni lasti. Ker je že od vsega začetka sumljiv poskus dobrodelnosti tako padel v vodo, je minister Andrej Bručan napovedal, da bo ministrstvo mize namesto na ponovljenem razpisu kupilo z neposrednimi pogajanjimi s ponudniki.

Petega junija je že drugič, potem ko je državno tožilstvo zoper njega vložilo kazensko ovadbo, ki ga je bremenila genocida nad civilnim prebivalstvom, pred sodišče stopil nekdanji drugi mož Ozne Mitja Ribičič. Pred sodiščem ni povedal nič presenetljivega (prebral je le izjavo, v kateri je zanikal svojo odgovornost za zločine), drugačna pa je bila odločitev preiskovalne sodnice, ki je nekaj dni pozneje na presenečenje tistih, ki so upali, da bo eden od domnevno najodgovornejših mož za poveljne poboje končno sedel pred sodnike, odločila, da nadaljevanja

postopka zoper Ribičiča ne bo dovolila. Isto je nato konec meseca storil zunajobravnavni senat, na katerega se je pritožilo tožilstvo, tako da je edino upanje prizadetim ostalo višje sodišče.

Izbor oklepnikov Sredi junija je ministrstvo za obrambo sporočilo, da je na javnem razpisu za dobavo pehotnih bojnih vozil izbralo podjetje Rotis, ki zastopa finsko Patrio. Odločitev je povzročila proteste zaposlenih v Sistemski tehniki (ki je na razpisu ponujala svoje vozilo krpan) pred ministrstvom za notranje zadeve, vendar ti odločitve ministrstva niso omajali.

Konec junija je dogajanje na političnem prizorišču zaznamovala še proslava ob 15-letnici sloven-

predsednikom države. Trenja je v največji meri sprožilo dejstvo, da vlada Drnovšku (ki je, kot smo prvi razkrili v Demokraciji, do tedaj porabil večino denarja za aktivnosti leta 2006) ni odobrila dodatnih sredstev za delovanje njegovega urada, pa tudi nekatere njegove poteze v zunanji politiki. Tako je užaljeni Drnovšek v izjavi za medije zavrnitev prošnje za dodatna sredstva označil za poskus njegovega diszipliniranja, premier pa mu je vrnil z izjavo, da bo moral razčistiti, ali je predsednik stranke oz. gibanja ali pa predsednik vseh državljanov, in se počasi začeti tudi tako obnašati. Sledila je vrsta izjav in zapisov z obeh strani, polemika pa se je vlekla praktično vse poletje.

Ambiciozni načrti V začetku julija smo imeli dva vrha. Na vladi se je tako najprej sešel vrh vladne koalicije, za njim pa še partnerski svet, ki je najvišji organ Partnerstva za razvoj. V ospredju pozornosti obeh srečanj je bil osnutek resolucije o nacionalnih razvojnih projektih 2007–2023. Resolucija, ki je po svoji vsebini precej ambiciozna in drzna, predvideva do leta 2023 izpeljavo 35 projektov v skupni vrednosti 24 milijard evrov, med katerimi so denimo tudi umetni otok pred Izolo, megazabaviščni park pri Ptujju in posodobitev železniške infrastrukture. Kot je po obeh sestankih dejal predsednik vlade, bo finančno najzahtevnejši projekt prav slednji, nanj pa je vezan tudi iztek veljavnosti resolucije.

Sredi julija je sledil nov zaplet z nakupom operacijskih miz. Potem ko je ministrstvo za zdravje v neposrednih pogajanjih kot dobavitelja ▶

Julij
Predsedniški okopi Mesec julij so najbolj zaznamovala trenja med predsednikom vlade in

Spor med predsednikom Drnovškom in premierjem Janšo je trajal vse poletje.

► miz izbralo podjetje Soča, sta se na odločitev pritožila preostala dva ponudnika, in sicer Medico-engineering in Sanolabor.

Julij si bomo zapolnili tudi po tridnevem velikem požaru na območju Komna na Krasu in po tem, da je Zoran Janković uradno napovedal svojo kandidaturo za ljubljanskega župana.

Avgust

Križnar v zaporu V začetku avgusta se je agonija z nakupom operacijskih miz, ki je trajala nekaj mesecev, končno razpleta. Minister Andrej Bručan se je namreč na podlagi sprememb zakona o javnih razpisih, ki jih je le malo pred tem sprejel državni zbor (slednje so po novem določale, da se lahko postopek javnega naročanja nadaljuje kljub reviziji, če je ogroženo zdravje ljudi), odločil, da bo pogodbo s podjetjem Soča podpisal, še preden bodo končani vsi revizijski postopki. Pogodba med ministrstvom in

ta in vlade, je vlada Drnovšku očitala neusklajeno in škodljivo zunanjepolitično delovanje, Drnovšek pa ji je vrnil z očitki, da vlada za Križnarjevo izpustitev naredi premalo.

Konec primera Petek Avgusta so v negativni luči zablestela tudi slovenska sodišča. Tako je Višje sodišče v Mariboru vsem vpletenim v primer napada na Mira Petka izdalo rzsodbo v tej zadevi, njena vsebina pa je prišla v javnost že vsaj dva tedna prej. V rzsodbi je sodišče potrdilo sodbo nižjega sodišča, s katero je to vse obtožene za napad na Petka spoznalo za nedolžne. Rzsodbo so nekateri označili za triumf pravne države, večina pa se je nad njo zgražala. Za novo prese- nečenje je konec meseca poskrbelo še Višje sodišče v Ljubljani, ki je po dveh mesecih odločanja odločilo, da preiskave v primeru Mitje Ribičiča ne bo, s čimer je primer za zdaj končan.

Na Hotizi je bilo vroče. Posredovati so morale posebne policijske enote.

tradicionalnih zapletov s Hrvaško glede meje v Istri, kasneje pa se je nevarno zapletlo na Hotizi, kamor so zaradi enostranskih hrvaških posegov na območju ob Muri prišle posebne policijske enote. Svoj lonček je pristavil tudi koroški deželni glavar Jörg Haider, ki je napovedal, da bo Koroška odslej enojezična, s čimer se je začela intenzivna akcija odstranjevanja dvojezičnih krajevnih tabel na Koroškem.

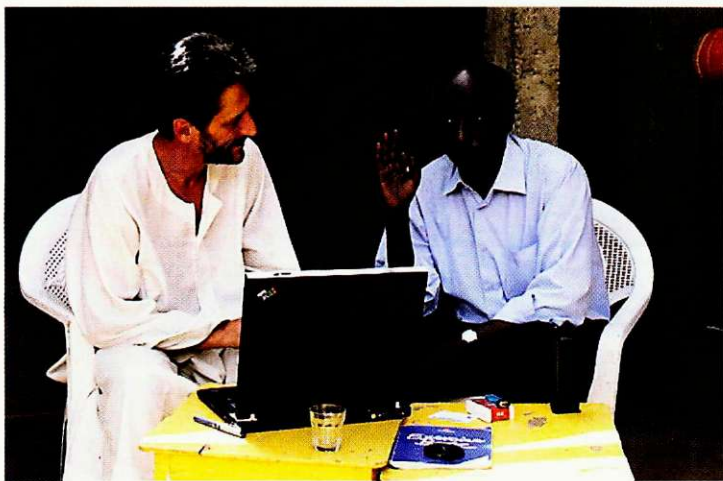
Začetek volilne kampanje September je bil zaradi bližajočih se lokalnih volitev predvolilno obarvan, saj se je začela intenzivna predvolilna kampanja. Najbolj vroče je bilo v Ljubljani, kjer so ankete najboljše kazale nekdanjemu direktorju Mercatorja in znanemu tranzicijskemu tajkunu Zoranu Jankoviću, ki je svojo kampanjo začel že poleti. Njegov najresnejši tekmeč je bil dr. France Arhar, nekdanji guverner Banke Slovenije, medtem ko so ankete slabše kazale dosednji županji Danici Simšič pa tudi kandidatu LDS dr. Jožefu Kuniču. Za slednjega je LDS celo zahtevala, naj časopis Delo objavi intervju z njim (podobno kot z Jankovićem, Arharjem in Simšičevo), vendar se uredništvo ni uklonilo političnemu pritisku. V Kopru je najboljše kazalo »staremu« županu Borisu Popoviču, v Mariboru pa Gregorju Pivcu. Vsekakor je bilo težišče volitev na mestnih občinah. V tem času je imela SDS svoj festival v Izoli.

Med drugimi dogodki velja omeniti izkop grobišča Konfin pri Grčaricah, kjer so zakopane

žrtve povojnih pobojev, pa tudi vložitev interpelacije proti ministru za kulturo Vasku Simonitiiju. Začeli so se tudi napadi predsednika države Janeza Drnovška na vlado, ki mu ni odobrila novih sredstev za njegovo delovanje, zaradi česar je protestno odpovedal svoj obisk v Španiji.

Oktober

Spopad za občine Oktobra je predvolilna kampanja dosegla vrhunec. V tem času so namreč prišle na dan Jankovičeve nečednosti iz časa, ko je vodil Mercator, saj se je pokazalo, da sta bila njegova sinova v poslih z Mercatorjem v privilegiranim položaju, poleg tega je Janković ob razrešitvi z mesta predsednika uprave Mercatorja prejel odpravnino v višini skoraj sto milijonov tolarjev, po zamenjavi pa je še pol leta prejemal tudi plačo. Kljub temu (ali pa prav zaradi tega) je Janković na lokalnih volitvah 25. oktobra premočno zmagal že v prvem krogu in tako pometel z drugimi županskimi kandidati. Posebej pa je presenetila njegova lista, saj je dobila več kot polovico sedežev v ljubljanskem mestnem svetu. Pri tem je LDS doživela pravo polomijo, kar pa niti ni bilo presenečenje glede na to, da je imela v zadnjem času velike težave. Poleg tega je več vidnejših članov ljubljanske LDS kandidiralo na Jankovičevi listi. V Kopru je zmagal Boris Popovič, v Celju pa Bojan Šrot. Največja porazenka volitev je bila LDS, saj je ogromno izgubila, nič bolje pa se ni godilo SD, ki je izgubila župana v Ljubljani in Mariboru. S

Tomo Križnar, posebni Drnovškov odposlanec, je bil zapornik poletja.

Sočo je bila podpisana 4. avgusta, v njej pa se je podjetje obvezalo, da bo vse mize dobavilo najpозnejše do konca oktobra.

Medtem ko so se bolniki in zdravniki veselili novih miz, tega ne bi mogli trditi za slovenskega popotnika in humanitarne delavca Toma Križnarja, ki je že od sredine julija sedel v enem od sudanskih zaporov. Križnar se je tam znašel, potem ko je kot posebni odposlanec Janeza Drnovška brez potrebnega vizuma prečkal čadsko-sudansko mejo. Ker je Drnovšek Križnarja v Čad poslal brez vednosti parlamen-

Mesec smo si zapomnili še po napovedi LDS, da bo po parlamentarnih počitnicah v parlament vložila nedoločeno število interpelacij, in odločitvi Franceta Cukjatiija, da bodo lokalne volitve 22. oktobra.

September

Predvolilni golaž Začetek meseca je zaznamovala izpustitev Drnovškovega poslanca Toma Križnarja iz sudanskega zaporu, za kar pa je bilo potrebnih veliko diplomatskih naporov. Hkrati je bilo na zunanjepolitičnem področju še vedno vroče zaradi že

V Ljubljani se je z izvolitvijo Zorana Jankoviča zgodila turborevolucija.

tem pa se volitve še niso končale, saj je kar nekaj županskih kandidatov čakalo na drugi krog, pri čemer so bila izpostavljena mesta Tržič, Kranj, Maribor, Novo mesto, Izola, Piran ...

Boljše stanje v medijih Oktobra je bilo vroče tudi na področju medijev, saj je LDS začela stopnjevati javnomnenjski pritisk na ministra za kulturo Vaska Simonitija zaradi zakona o RTV in njegovih posledic. Da stanje medijev ni tako zaskrbljivo, kot ga prikazuje LDS, je dokazalo pregledno poročilo o stanju slovenskih medijev, ki ga je izdelal inštitut IRSA, pa tudi javnomnenjske ankete so pokazale, da mediji poročajo bolj objektivno kot prej. Prišlo je tudi do zamenjave v uredništvu Mladine, kjer je dotedanega urednika Janija Severja zamenjal nekdanji Delov novinar Grega Repovž, predsednik Društva novinarjev Slovenije.

November

Srhljivka v Izoli V novembru so se spopadli županski kandidati, ki so se uvrstili v drugi krog, pri tem pa je prišlo do več presenečenj. V Mariboru je Franc Kangler premagal Gregorja Pivca, čeprav je slednji vodil po prvem krogu (pred tem so o obeh kandidatih krožile različne anonimke), v Tržiču pa je Borut Sajovic iz LDS premagal Pavla Ruparja, ki je pred tem odstopil z mesta poslanca državnega zbora. V Novem mestu je zmagal Alojz Muhič, v Piranu Tomaž Gantar, zapletlo pa se je v Izoli, kjer je prišlo skoraj do izeznačenja glasov dosedanje županje

Brede Pečan in njenega protikandidata Tomislava Klokočevnika. Pokazalo se je namreč, da je pri štetju glasov prišlo do več nepravilnosti, saj je bil med drugim v volilni komisiji mož Brede Pečan.

Najbolj razvpita družina leta so bili Strojani.

Zaradi tega je prišlo do protesta in celo napada z molotovko, za katero so mediji napisali, da je pristala na sedežu SD, vendar se je pokazalo, da je pristala tam, kjer imajo sedež občinski odbori vseh strank v Izoli, še najbližje kraju napada pa je bila pisarna OO SDS Izola. Začele pa so se tudi priprave na predsedniške volitve v letu 2007, saj je svojo kandidaturo napovedal evropski poslanec Lojze Peterle.

Ciganski golaž Novembra je počilo v Ambrusu, kjer so se vaščani razburili zaradi fizičnega napada na enega od krajanov. Za napad

naj bi bil odgovoren človek, ki je živel med tamkajšnjimi Romi, natančneje pri družini Strojani, ki naj bi se precej ukvarjala s kriminalom in naj bi že kar nekaj let sejala strah in trepet med prebivalci okoliških vasi. Na prošnje krajanov Ambrusa za posredovanje se varuh človekovih pravic Matjaž Hanžek ni odzval in ni obiskal kraja, kjer je prišlo do napadov, po preselitvi družine Strojani v Postojno pa je napadel vlado. V tem času je LDS vložila še eno interpelacijo, in sicer proti ministru za zdravje Andreju Bručanu, SNS pa je vložila predlog interpelacije proti ministru za delo, družino in socialne zadeve Janezu Drobničju, vendar po nepotrebnem, saj je Drobničev odstop zahteval Janša. Ker ga ni dosegel, je državnemu zboru predlagal, naj Drobniča razreši, in to se je tudi zgodilo.

je bil končno sprejet tudi zakon o verski svobodi, za katerega niso hoteli glasovati poslanci DeSUS, zakon pa je bil deležen tudi ostrih kritik, češ da uzakonja monopol in dodatne privilegije Katoliške cerkve. Zbudil se je tudi policijski sindikat in pripravil zborovanje na Bledu, zbrani člani pa so izžvižgali direktorja policije Jožeta Romška. Z notranjimi težavami se je morala znova spopasti Liberalna demokracija Slovenije, saj je njen poslanec Slavko Gaber zahteval odstop predsednika Jelka Kacina. Hkrati so stekle tudi priprave na januarski kongres LDS, ko bodo morda volili tudi novega predsednika. Stranko je neprijetno presenetil izstop njenega nekdanjega generalnega sekretarja Gregorja Golobiča. Z mesta varuha človekovih pravic se je poslovil Matjaž Hanžek, ime leta na Valu 202, nasledila ga je psihiatrinja Zdenka Čebašek Travnik, ki jo je predlagal Janez Drnovšek, potrdil pa državni zbor.

Spopad v Ambrusu V začetku meseca je bilo precej vroče v Ambrusu, kjer je prišlo celo do spopada med policijo in krajanji, vaške straže pa so se že v novembru organizirale v drugih krajih po Sloveniji, kjer bi lahko bila morebitna nova lokacija, kamor bi se naselila romska družina Strojani. Vlada je za predsednika vladne komisije za romsko skupnost imenovala Janeza Podobnika, ki je nadomestil prejšnjega predsednika Milana Zvera. V Ambrusu se je iz Postojne vrnil del romske družine. Iskanje lokacije še poteka. **D**

December

Novi pretresi v LDS Potem ko je državni zbor razrešil ministra Drobniča, je na njegovo mesto imenoval Marjeto Cotman, dotdanjo državno sekretarko na ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, Janez Drobnič pa se je vrnil v poslanske klopi (od poslanskega sedeža pa se je poslovil Franc Capuder). Uspešno sta interpelacijo odbila ministra Vasko Simoniti in Andrej Bručan, ki pa si je kmalu prislužil nove kritike opozicije zaradi domnevnega izbora zasebnega helikopterja za reševanje in medicinsko pomoč. V državnem zboru

Poslovil se je Matjaž Hanžek.

Napovedovanje prihodnosti

Dr. Janez Jerovšek, foto: iStockphoto, arhiv Demokracije

V družbenem in ekonomskem življenju sta dva procesa. Eden je spontan razvoj, ki poteka neodvisno od človeka, eden pa intervencionističen, ki se kaže kot poskus človeka in političnih gibanj, da bi spontane procese obvladali in jih usmerjali.

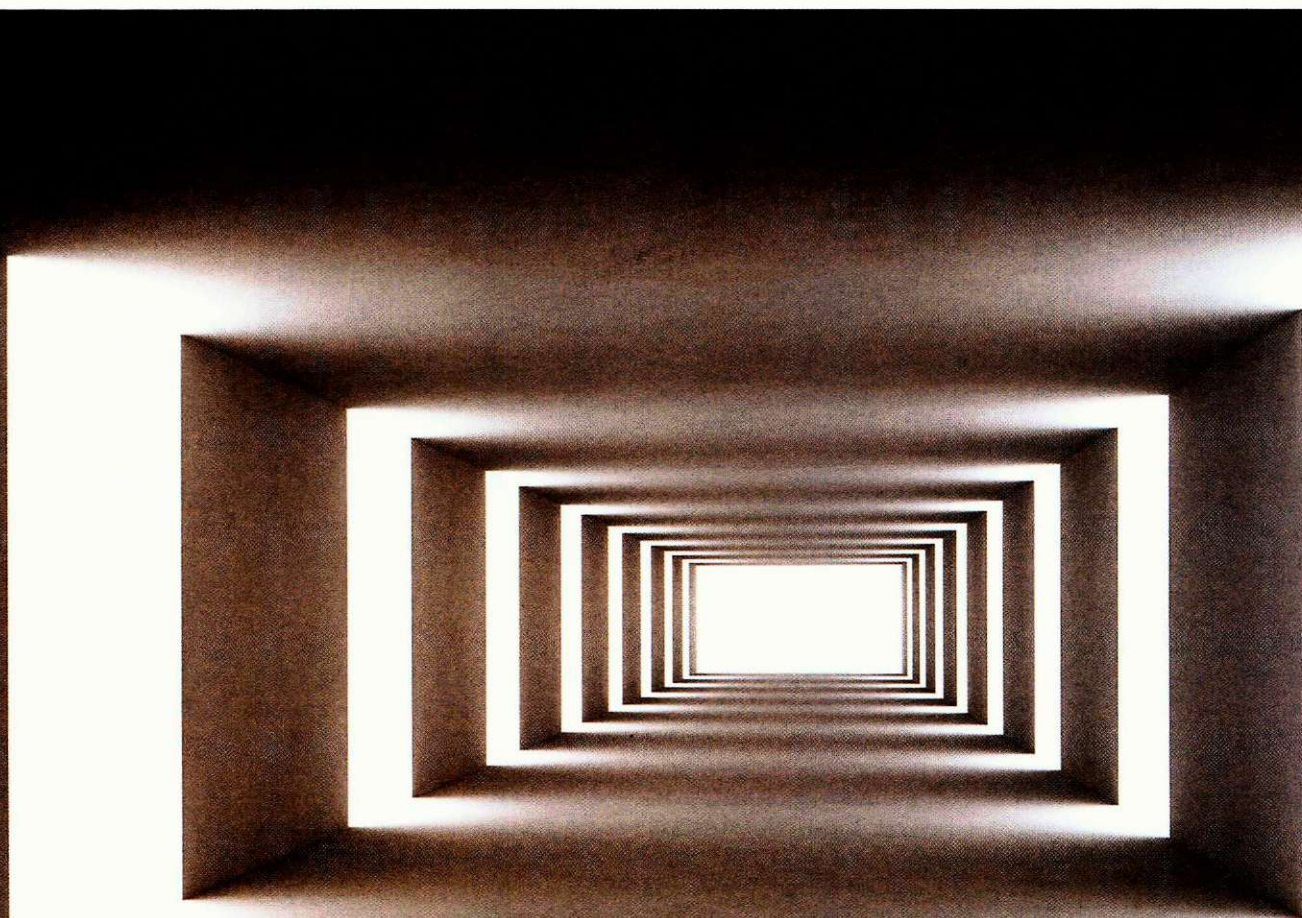
Najizrazitejši poskus obvladovanja spontanega razvoja predstavlja komunistična ideologija. Ta poskus je z izvedenimi revolucijami trajal pol stoletja in je žalostno propadel. Socialistične revolucije so razbile vse spontane družbene strukture, njene lastniške strukture, spremenile socialno strukturo in politične institucije. Gospodarska cena teh sprememb je bila zelo visoka, da ne omenjamo človeške cene v

pobitih in zaprtih ter v kratenju temeljnih človekovih pravic. Leta 1990 je ta komunistični poskus obvladovanja spontanosti v družbenem dogajanju propadel in potrebna je bila spet visoka cena v tranziciji, da so se vzpostavile tiste strukture, ki so nosilke spontanega razvoja. Vendar se s sprostitvijo tržnega sistema v gospodarstvu in z uvedbo parlamentarnega demokratičnega sistema v politiki družbe niso odpovedale določ-

nemu poseganju in usmerjanju spontanega razvoja.

Pomen vlad Vloga vsake vlade je prav v tem, da poskuša spontani razvoj usmerjati in tudi preusmerjati. Problem je v tem, do kod sega njena moč in od kod dalje so njeni posegi neuspešni. Če je moč človeka in institucij v obvladovanju spontan procesov omejena, je vprašanje, kolikšne so potem njego-

ve zmožnosti v napovedovanju bližnje in daljne prihodnosti. Do kod sega v tem pogledu njegova moč? Ali z dokajšnjo gotovostjo napove prihodnost samo za eno leto naprej, za nekaj let ali celo za desetletje in več? Komunistična ideologija je napovedala prihodnost kar v neskončnost. V nekem smislu je odpravila zgodovino ali prikazala začetek zgodovine šele s svojo osvojitvijo oblasti, ki naj bi trajala večno.

Tvegano početje Danes vemo, da je napovedovanje za deset let naprej zelo tvegano početje. Pred nekaj desetletji je t. i. Rimski klub, sestavljenih iz samih uglednih znanstvenikov, s zapletenimi metodami napovedal prihodnost za nekaj desetletij naprej. Ta napoved je takrat odmevala v znanstvenem in političnem svetu, posebno njene senčne strani. Kasneje smo ugotovili, da se ni uresničila in je bila kmalu pozabljena. Kar nam ostane, je napovedovanje za eno leto naprej, kar je več kot eno leto, pa postaja tvegano. Zanimivo je, da ekonomisti napovedujejo prihodnost v okviru omejenih ekonomskih kazalnikov z dokajšnjo gotovostjo le za eno leto naprej, pa še pri tem ob koncu leta naredijo majhne popravke.

Pri napovedovanju prihodnosti imamo na voljo trde in mehke dejavnike. Med trde spadajo rast družbenega proizvoda in njene tehnološke stopnje, rast produktivnosti dela, dodana vrednost in stopnja inflacije. Med mehke dejavnike spadajo siva ekonomija, za katero vemo, da ima moč, ne vemo pa, kolikšna je, vrednote, ki v družbi veljajo in po katerih posamezniki živijo in se ravnaajo, ter delovanje vlade in družbenih institucij, kot so sodišča, mediji in podobno.

Pozitivni trendi Če na podlagi nekaterih kazalnikov poskušamo napovedati prihodnost Slovenije vsaj za letos, potem se nam kaže naslednja slika.

Družbeni bruto proizvod je bil zadnja leta ugoden, lani nekaj nad 5 odstotki, kar je več, kot znaša povprečje v državah Evropske unije. Vendar ta rast, čeprav je ugodna, dejansko ni tako visoka. Visok odstotek rasti pri nizki osnovi namreč ni tako visok, kot je videti, in je nižja stopnja rasti pri visoki osnovi absolutno gledano lahko dejansko višja. To pri nas politiki radi prezejo.

Če nam podatki kažejo ugodno stopnjo rasti, pa ta rast ni več tako

ugodna, če jo razdelimo v nizko, srednjo in visoko tehnologijo. Tako vidimo, da je visoka tehnologija v našem izvozu zastopana samo s 4,8 odstotka, kar je celo manj, kot v nekaterih drugih vzhodnoevropskih državah. Visoka tehnologija, ki v modernih družbah predstavlja gibalno razvoja, je v zadnjih osmih letih celo zmanjšala stopnjo svoje zaposlenosti, in to kar za 1.550 delovnih mest.

V Sloveniji še vedno prevladuje proizvodnja v nizki in srednji tehnologiji, v kateri se najmanj zasluži, ker ima nizko stopnjo rasti produktivnosti dela. Stopnja zaposlenosti pa se v proizvodnji nizke tehnologije postopno zmanjšuje in se je v zadnjih osmih letih zmanjšala za 19.000 delovnih mest. Omenjeni podatki nam kažejo, da v Sloveniji proizvodna struktura, kar zadeva tehnologijo, ni zadovoljiva in da je trend sprememb v smeri višjih tehnoloških stopenj prepočasen.

Naslednji pomemben kazalnik razvoja je stopnja rasti produktivnosti dela. Ta je v povprečju za zadnja štiri leta znašala 3,5 odstotka, kar je zelo dober rezultat. Po domače povedano – v zadnjih štirih letih smo z istim številom zaposlenih vsako leto ustvarili za 3,5 odstotka višjo vrednost ali smo za toliko postali bogatejši. Če to poenostavitev ekstrapoliramo za deset let naprej, pomeni, da bomo takrat za 35 odstotkov bogatejši. Rast produktivnosti dela je zelo ugoden podatek, ker je v zadnjih letih socializma stagnirala in smo bili na ničelni točki.

Ugodni so tudi podatki o stopnji inflacije, manj ugodni pa o stopnji zaposlovanja. Tukaj pa je zanka. Ugotavljamo, da je proizvodnja v okviru visoke tehnologije premajhna, hkrati pa vemo, da visoka tehnologija ne odpira toliko delovnih mest, kot jih lahko odpira nizka ali srednja tehnologija, kjer so zaslužki manjši.

Razmeroma uspešna vlada

Kar zadeva vlado oziroma mehki

Sedanja vlada bi marsikaj lahko naredila bolje, vendar večjih napak ni delala.

Rast produktivnosti gospodarstva je v zadnjih letih ugodna.

dejavnik v razvoju, lahko rečemo, da je razmeroma uspešna. Žal se je znebila tistih ekonomistov in njihovih konceptov, ki so zahtevali aktivne posege na področjih, ki jih zahteva spontani razvoj, vendar se je pri teh alternativnih možnostih vlada odločila za manjše posege v spontanost, saj jo bodo z večjo verjetnostjo ohranili na oblasti. To je pač narava vsake oblasti. Bilo bi nespametno izgubiti oblast, ki si jo po toliko letih opozicijske drže komaj pridobil. Vlada bi marsikaj lahko naredila bolje, vendar večjih napak ni delala. Čeprav ni posegala v medije toliko, kot ji opozicija očita, je naredila pomembno napako v urejanju razmer na RTV Slovenija. Veliko truda je vložila v nov zakon o RTV, vendar je svoj vpliv pri njegovem izvajanju zapravila in na položaj generalnega direktorja ter urednika informativne oddaje pripeljala človeka, ki na-

daljnjeta podedovano strukturo prejšnje vladavine, saj ji bolj služita kot novi oblasti. Tako generalni direktor in urednik informativne oddaje onemogočata in delovno preganjata »desno« usmerjene novinarje, ki so itak v manjšini v tej hiši, česar v prejšnji vladavini ni počel niti Kocijančič.

Kar zadeva vrednote, ugotavljamo, da imamo zmedo in konfliktnost starih socialističnih in novih vrednot, ki sta se nazorno pokazali ob volitvah župana v Ljubljani, in da se bo ta konfliktnost letos verjetno nadaljevala.

Na podlagi vsega povedanega lahko rečemo, da si upamo napovedati razvoj v Sloveniji le za letos. Potekal bo v smislu ekstrapolacije, kar pomeni, da smo trende razvoja iz zadnjih treh let potegnili v to leto in dobili ugodno sliko. To pomeni, da bo vse tako kot doslej in vsakega malo več. **D**

Vloga vsake vlade je prav v tem, da poskuša spontani razvoj usmerjati in tudi preusmerjati.

Gospodarstvo v letu 2006

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Leto 2006 je bilo v znamenju priprav na evro, sprememb davčne zakonodaje, nižjih davkov, reform, razvojne strategije, dogodkov okrog Mercatorja in sprememb zbornične organiziranosti.

Vstop v leto 2006 je bil zaznamovan z začetkom veljavnosti sprememb davčnih zakonov. 1. januarja 2006 so namreč začele veljati spremembe petih davčnih zakonov, med njimi novela zakona o dohodnini, izpolnjevanje obrazcev dohodninske napovedi pa nam je nato v prvih treh mesecih preteklega leta povzročalo velike preglavice. Spremembe davčne zakonodaje so bile lečasne oziroma so delno popravljale zakonska določila z davčnega področja, ki jih je v letu 2004 sprejela Ropova vlada. Čeprav so strokovnjaki zdajšnji vladi priporočali, naj izvajanje teh zakonov zadrži, se za to ni odločila, saj bi s tem stvari dodatno zapletla, že takrat pa je napovedala, da bo za čas po sprejetju evra pri-

pravila novo, korenitejšo davčno reformo, kar se je nato med letom 2006 tudi zgodilo. Novi davčni sveženj zakonov z veljavnostjo 1. januarja 2007 so poslanci potrdili že jeseni. To pomeni, da smo dohodninsko napoved po izredno zapletenem sistemu z bistvenimi spremembami in novostmi izpolnjevali le enkrat. V letu 2007 nas pri tem čakajo prijetne spremembe, saj je zakonodaja preprostejša, predvsem pa bomo vsi državljani prejeli že izpolnjene obrazce za

odmero dohodnine za leto 2006. Mi jih bomo le še pregledali in podpisali ter vrnili, če bo vse tako, kot mora biti. Če pa podatki ne bodo pravilni, bomo to urejali na

davčnem uradu. K tem spremembam je veliko pripomogla zamenjava vodstva na Davčni upravi Republike Slovenije (DURS). Najprej začasno, čez nekaj mesecev

DURS so pretresale težave; zapletene dohodninske napovedi smo izpolnjevali le eno leto, Zvezdana Gržina se je poslovila, Ivan Simič pa postavlja sistem skoraj na novo.

pa tudi s štiriletnim mandatom je vodenje ustanove od Zvezdane Gržina (ki se je vrnila na območni urad v Celje) prevzel Ivan Simič, strokovni javnosti znan kot strokovnjak za davčno področje. V tem letu je imel precej dela, saj se je pokazalo, da DURS nima ustrezne informacijske tehnologije za spremljanje vsega potrebnega, nastali pa so tudi zapleti pri izdaji dohodninskih odločb. Kljub prizadevanju so z izdajo odločb nekoliko zamujali. Če se še nekoliko pomudimo na področju davkov, spomnimo, da je dolgo časa potekala razprava o enotni davčni stopnji. Kritiki so opozarjali na nevarnosti, zagovorniki pa na njene pozitivne plati. Vlada je v tem letu naročila tudi izračune in presojo vpliva morebitne uvedbe enotne davčne stopnje (ali dveh), vendar se na koncu ni odločila za takšno spremembo. Predlagane spremembe davčne zakonodaje sta premier Janez Janša in finančni minister Andrej Bajuk konec avgusta najprej predstavila članom koalicije, podpisnikom Partnerstva za razvoj in sindikatom. Vsi so se strinjali, da je smer predlaganih reform prava, kot posebej pomembno pa so označili odločitve, da vlada ne razmišlja več o enotni davčni stopnji, saj naj bi ta imela več slabih kot dobrih učinkov. Posebej kritični so bili v opozicijski LDS, ki edina ne sodeluje v partnerstvu. Ocenili so, da ne gre za reformo, ki jo je vlada napovedovala, in da gredo vladna izhodišča za spremembo davčne zakonodaje v pravo smer, kot posebej pomembno pa so označili odločitve, da vlada ne razmišlja več o enotni davčni stopnji. 5. septembra je nato ministrstvo za finance na svojih spletnih straneh objavilo predloge sprememb davčnih zakonov, vlada jih je potrdila septembra, parlament pa nekoliko pozneje.

V znamenju Mercatorja Leto 2006 je bilo tudi v znamenju dogajanja v zvezi s Poslovnim sistemom Mercator. V začetku leta je namreč svoj petletni mandat nastopila nova uprava, in sicer po tem, ko so člani nadzornega sveta 15. novembra 2005 iz nekrivdnih razlogov, predvsem pa zelo na hitro zaradi spremembe v lastniški strukturi družbe z me-

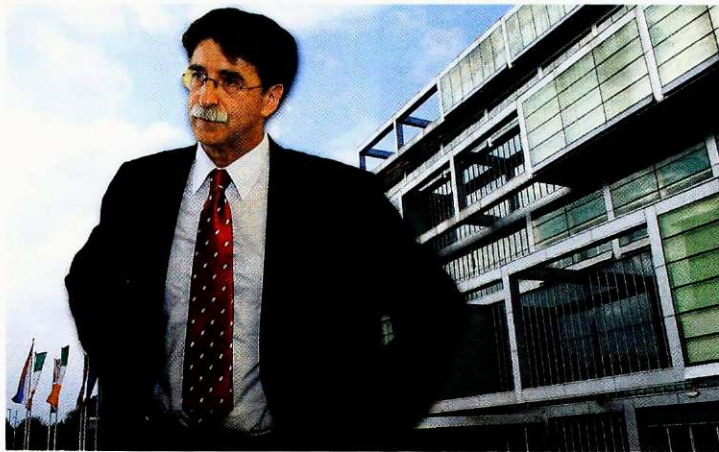
Jankovičeva ekipa se je neslavno poslovila, Mercator se je izvil iz tajkunskih krempljev. Debeljakova ekipa uspešna.

sta predsednika uprave odstavili Zorana Jankoviča, 13. decembra so iz nekrivdnih ekonomskoposlovnih razlogov odpoklicali tudi dotedanje člane uprave, in sicer: Stanislava Brodnjaka, Aleša Čerina, Jadranko Dakič in Marjana Sedeja. Nadzorniki so za predsednika uprave imenovali Žigo Debeljaka, za člane pa Vero Aljančič Falež, ki je iz prejšnje uprave izstopila, Matejo Jesenek in Petra Zavrla (na Debeljakov predlog so ju nadzorniki imenovali 13. decembra 2005). Uprava je uspešno vodila sistem in vse je kazalo, da se tudi na področju lastništva ne bo zgodilo nič pretresljivega. Četrtega aprila pa je počilo. Londonski sklad Altima Global Situations Master Fund (AGSS), ki ga upravlja Altima Partners, je tega dne prek družbe Ilirika sporočil, da želi odkupiti do 24,99 odstotka Mercatorjevih delnic. Ponudbo, ki ni predmet javne ponudbe po zakonu o prevzemih, naj bi bil AGSS objavil v enem tednu, za delnice Mercatorja pa je ponujal 41.000 tolarjev. Vrednost delnic je medtem poskočila in preseгла to vrednost, Zoran Janković pa je 6. aprila slovesno objavil, da bo prodal svoje delnice. Sam jih je imel le nekaj, precej več, dobra dva odstotka

vseh, pa je imelo Jankovičevo družinsko podjetje Electa, ki je v lasti njegovih sinov. S prodajo naj bi bili Jankoviči iztržili približno 2,9 milijarde tolarjev, pravega zneska pa Janković ni bil pripravljen povedati. Altimi so svoje delnice (18 tisoč oziroma 0,6 odstotka vseh) prodali tudi člani nekdanje uprave Mercatorja Jadranka Dakič, Marjan Sedej in Aleš Čerin oziroma njegova partnerka Aleša Kandus, solastnica in direktorica družbe Medex. Akterji zgodbe so poskušali zadevo napihnuti, vendar dlje od povečane medijske pozornosti niso prišli. Altimi ni uspelo kupiti nadzornega deleža (delnice so nehali kupovati 19. aprila), načrti so splavali po vodi. Janez Janša je takrat dejal, da »je zgodba o Mercatorju špekulacija z osebnimi interesi«. Dodajmo, da se je izkazalo, da je Altima britanski sklad s Falklandskega otočja z lastniki in premoženjem sumljivega izvora, omenjale so se tudi srbsko-ruske povezave. Po neuspešnem Jankovičevem 'manevru' (tako so zatrajevali poznavalci razmer) so lastniki Mercatorja svoje lastništvo konsolidirali, vrednost delnic na organiziranem trgu vrednostnih papirjev se je povečevala, Mercator pa se je povezal s srbsko druž-

bo Rodić in uspešno izvajal svoje načrte tudi na tem območju nekdanje skupne države. Dvanajstega aprila so nadzorniki ugotovili, da je bilo poslovanje družbe v letu 2005 manj uspešno, saj je družba pod Jankovičevim vodstvom porabila bistveno več sredstev od načrtovanih, poleg tega pa nekatere investicijske odločitve verjetno niso bile dovolj premissljene. Zaradi nekaterih ugotovitev je skupščina sprejela sklep o izvedbi revizije nekaterih poslov, povezanih s poslovanjem podjetij, ki so v lasti Jankovičevih sinov, poslovanjem na območju držav nekdanje Jugoslavije in z reprezentančnimi izdatki. Prvi izsledki so prišli v javnost konec oktobra, uradno pa v začetku novembra. Ugotovitve so neprijetne, saj se je pokazalo, da Zoran Janković kot predsednik uprave ni spoštoval internih aktov, da so bila podjetja v lasti njegovih sinov v privilegiranem položaju, poslovanje na območju držav nekdanje Jugoslavije (povezano predvsem s pridobitvijo zemljišč in gradbenih dovoljenj) pa je bilo nepregledno in v posameznih primerih tudi sporno. O nadaljnji usodi revizorskega poročila zdaj odločajo lastniki, ukrepali pa bodo skladno s priporočili uradnih pravnih mnenj zunanjih strokovnjakov.

Spremembe v GZS Velike spremembe v letu 2006 so doživeli tudi v Gospodarski zbornici Slovenije (GZS). Vlada je namreč že na prvi seji po novoletnih praznikih (5. januarja 2006) sprejela predlog zakona o gospodarskih zbornicah, katerega bistvena novost je prostovoljno in ne obvezno članstvo. GZS ▶

Z novim zakonom konec ugodja zaposlenih v esmeraldi, Jožko Čuk zavajal javnost in odšel.

► oziroma njen predsednik Jožko Čuk nas je kar nekaj mesecev zasipaval z informacijami, da zakon ne uresničuje želja in pričakovanj članic in organov upravljanja. Ti naj bi menili, da je za uspešnost podjetij potrebna močna in vplivna zbornica. Hkrati je sporočal, da na zbornici načrtujejo prenovno sistema, v katerem bi ohranili koristi »dosedanjega« zborničnega sistema in uveljavili koristne novosti za celotno gospodarstvo, česar pa vladni predlog sprememb ne omogoča. Čuk je dosegel, da so o zbornični organiziranosti razpravljali v državnem svetu in na vseh drugih ravneh, zbornica pa je naročila tudi izdelavo posebne ankete, na podlagi katere so potem poskušali dokazovati, da imajo prav. Izkazalo se je, da je GZS manipulirala tako z vprašanji kot z odgovori, predvsem pa s predstavitvijo izsledkov v javnosti. Zakon, ki je dovoljeval prehodni čas, so poslanci v državnem zboru sprejeli 24. junija. Prvi izstopi članstva iz GZS so bili mogoči 24. novembra. Že v prvem tednu je iz članstva izstopilo skoraj dva tisoč podjetij in podjetnikov, do konca leta pa še najmanj 10 tisoč (od več kot 60 tisoč vseh). Med prvimi so izstopila vsa največja trgovska podjetja in proti koncu leta že ustanovila trgovinsko zbornico pa Gorenje, Telekom in številni drugi. Jožku Čuku so jeseni predlagali, naj odstopi s funkcije predsednika, vendar tega ni bil pripravljen storiti, zato ga je skupščina razrešila. Na njegovo mesto je začasno imenovala Sama Hribarja Miliča, nekdanjega Čukovega pomočnika (enega od treh podpredsednikov zbornice), ki ima zdaj pol leta časa, da GZS reorganizira in jo pripravi

na nove izzive, kot temu rad reče. Ob koncu leta je sporočil, da bodo člani prihodnje leto plačevali tudi do petkrat nižjo članarino (namesto 150 tisoč evrov bo po novem najvišja 30 tisoč), število zaposlenih pa bodo drastično znižali (z najmanj 250, kolikor jih je bilo v začetku leta 2006, na 100).

Priprave na evro Leto 2006 so zelo zaznamovale tudi priprave na prevzem evra in s tem povezano dvojno označevanje cen. Prvič so trgovci pripravili dvojno označevanje (v tolarjih in evrih) 1. marca. Že pred 1. marcem so napovedali, da ne pričakujejo večjih težav. In res jih ni bilo. Finančni minister Andrej Bajuk je že februarja napovedal, da je najpomembnejši cilj države priprava na prevzem evra, sredi februarja pa je premier Janez Janša oznanil, da uvedbe evra ne more ogroziti nič več. Od julija so bile vse cene (ne le v trgovinah) obvezno navedene tudi v evrih, proti koncu leta pa je vlada sprejela zavezo, da se cene ne bodo povečale zaradi prehoda na evro. V bankah so se na prehod pripravljali vse leto, od sredine decembra pa je bilo mogoče pri njih kupiti svežnje kovanec s slovenskimi motivi. Tak je bil potek na zunaj, sicer pa je morala vlada marsikaj pripraviti, da je s strani evropske komisije kot prva nova članica skupnosti sploh dobila dovoljenje za vstop v Evropsko monetarno unijo (EMU). V tem času je bila na rednem obisku v Sloveniji delegacija Mednarodnega denarnega sklada (IMF). Odbor izvršnih direktorjev IMF je 8. julija na svoji spletni strani pohvalil slovenske oblasti za uspešno gospodarsko preobrazbo, ki je drža-

Leto v znamenju poslavljanja od tolarja in priprav na prevzem evra

vi s 1. januarjem 2007 omogočila vstop v euroobmočje. Izpostavili so zmerno gospodarsko rast, nizko inflacijo, vzdržno raven javnega in zunanega dolga ter trden bančni sistem, kar naj bi kazalo, da so se leta preudarnih makroekonomskih in davčnih politik izplačala. Navedli so tudi vrsto opozoril. Dan »D« se je zgodil le dva dni pozneje. 10. julija je EU sprejela dokončno odločitev za sprejem Slovenije v euroobmočje. Bančni sektor je pozdravil odločitev finančnih ministrov EU, podjetja so izrazila zadovoljstvo z vključitvijo Slovenije v euroobmočje, minister Bajuk pa je dejal, da mora Slovenija nadaljevati strukturne reforme. Sindikati so opozarjali na negativne posledice prevzema evra, pri čemer so imeli v mislih predvsem povečanje cen ob prehodu. Razveseljivo je bilo še dejstvo, da devizni tečaj ob prehodu ostaja isti – 239,64 tolarja za evro, kar bistveno poceni poslovanje vseh subjektov, posebno trgovcev.

Proračun Enaindvajsetega julija je vlada sprejela okvir za pripravo proračunov za leti 2007 in 2008, pri čemer se je osredinila na programski del oziroma na programe iz slovenske razvojne strategije. Vlada je za leto 2007 predvidela 1.974,6 milijarde tolarjev proračunskih odhodkov, v letu pozneje pa 2061,2 milijarde tolarjev. Proračun je bil nato v državnem zboru pravočasno potrjen.

Telekom na trgu Večje spremembe so se zgodile tudi v družbi Telekom Slovenije, ki je v večinski državni lasti. Potem ko je njegovo vodenje prevzel Bojan Dremelj, nekdanji predsednik uprave Simo-

bila in poznejši član Telekomove uprave, je družba vlagateljem predstavila delnico Telekom Slovenije, ki je bila v borzno kotacijo sprejeta 18. septembra. Na borzi kotira 6,535.478 navadnih imenskih delnic, nominalna vrednost delnice pa je 10.000 tolarjev. Trgovanje z delnico s skrajšano skupno oznako TLSSG se je začelo 2. oktobra. Delnice so bile uvrščene na borzo v skladu s strateškimi usmeritvami za privatizacijo, ki jih je vlada sprejela maja. Dolgo pričakovano uvrstitev delnic na borzo so pozdravili tudi

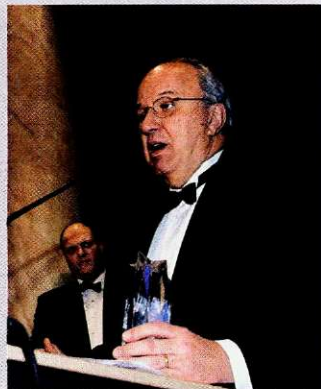
Delnice Telekom Slovenije na Ljubljanski borzi

vlagatelji in borzni analitiki. Prepričani so bili, da bo Ljubljanska borza deležna večjega zanimanja tudi s strani tujih portfeljskih vlagateljev. Za prebivalstvo pa je zanimiva zato, ker naj bi iz tega dela družba posameznim vlagateljem poplačala vlaganja v telefonsko infrastrukturo. Po predvidevanjih naj bi se to zgodilo v prihodnjih mesecih.

Zavarovalnica Triglav V letu 2006 se je tudi izkazalo, da je bila Zavarovalnica Triglav v času, ko je nad njo bedela prejšnja vlada, pre-nizko ocenjena. Nastala je namreč večmilijardna razlika med prvo in drugo cenitvijo vrednosti za po-

Evropski nagrajenec leta

Finančni minister Andrej Bajuk je v letu 2006 prejel dve prestižni evropski nagradi. Najprej je bil imenovan za evropskega finančnega ministra leta, ob koncu novembra pa še za evropskega dosežkarja leta 2006. Minister je nagrado pospremil z besedami, da je »ta kompliment in priznanje celotni Sloveniji. Kar smo dosegli, je izjemno. To ni dosežek posameznika, to je dosežek vsega naroda.«

Premoženje zavarovalnice dvakrat višje od ugotovljenega v času Ropove vlade.

Nova Ljubljanska banka uspešno čez vse čeri lastništva.

trebe lastninjena zavarovalnice, in sicer kot posledica upoštevanja drugačnih meril pri cenzitvi oz. postavljanja nekaterih omejitev pri prvi cenzitvi. Pri prvi cenzitvi je vodstvo Slovenske odškodninske družbe (SOD) v povezavi s takratno oblastjo revizorju, družbi PricewaterhouseCoopers, postavilo omejitve glede tega, kaj je mogoče ceniti in česa ne, po drugi cenzitvi, ki je pokazala precej višjo vrednost zavarovalnice, pa so revizorju naročili cenitev na podlagi mednarodnih standardov. O tem je tekla beseda aprila, premier Janša pa je takrat dejal: »Upam, da bodo pristojni organi to nekoč znali sankcionirati v smislu, da se bo ugotovila odgovornost, ki je bolj ali manj knjigovodsko dokazana.« Ali bo v celoti mogoče preprečiti milijardno oškodovanje skupnega premoženja ali ne, ni mogoče reči, saj ni mogoče napovedati sodnih postopkov, ki tečejo v zvezi z lastninjenjem zavarovalnice, je dodal in dejal, da so dokončni odgovori v rokah sodnih organov, ki obravnavajo zadeve. Spomnimo, da je zadnja cenitev Triglava pokazala, da je bila zavarovalnica na dan 1. januarja 2001 vredna 121,8 milijarde tolarjev, kar je 61,2 milijarde tolarjev več od prve cenzitve.

NLB in Damijan Poleg naštetih večjih dogodkov, ki so zaznamovali gospodarstvo v letu 2006, spomnimo še na dogodke okrog Nove Ljubljanske banke (NLB). Delna lastnica (34-odstotna), belgijska zavarovalniško-bančna družba KBC, se je umaknila iz aktivnega upravljanja, vlada pa pripravlja načrt privatizacije naj-

večje slovenske banke. Navkljub poskusom nekaterih, da bi omajali sistem, se doslej ni zgodilo nič takšnega, banka posluje dobro in dosega nadpovprečne izide. V tem letu smo imeli tudi nekajtedenskega ministra brez listnice, pristojnega za razvoj. V začetku leta 2006 je namreč začela delovati služba vlade za usklajevanje in spremljanje strategije razvoja in Slovenije, ki jo je vodil minister Jože Pavlič Damijan, delo službe pa je podrobneje predstavil 11. januarja (za ministra je bil potrjen 20. decembra 2005). 21. marca je Damijan iz osebnih razlogov odstopil. Po nekaterih poznejših informacijah je obstajal sum zlorabe notranjih informacij v Telekomu, čeprav je Damijan to pozneje zanikal. Od takrat dalje vodi službo državni sekretar Andrej Horvat, izpeljava začrtanih reform pa ni bila v tem letu nikoli vprašljiva.

Dobro in slabo Andrej Vizjak, minister za gospodarstvo, je veliko svojega časa namenil spremembam zakonodaje na gospodarskem področju in s tem vplival na pove-

Jože P. Damijan si je kmalu premislil.

čanje konkurenčnosti gospodarstva. Spremenjen je bil tudi zakon o gospodarskih družbah. Leto so zaznamovale še težave zaradi ptičje gripe, saj se je prodaja piščančjega mesa zmanjšala, prav tako prireja (izpad je ocenjen na 40 milijard tolarjev), rejci in predelovalci piščančjega mesa pa pričakujejo državno pomoč. V Tovarni sladkorja Ormož, ki je v večinski italijanski in nizozemski lasti, so v tržnem letu 2006/2007 še ohranili proizvodnjo sladkorja iz sladkorne pese, nato pa jo bodo preoblikovali v proizvodnjo bioetanola. S tem so pridobili dodaten čas za preusmeritev kmetov v pridelavo pšenice in koruze. Za pridobivanje bioetanola bo namreč potrebnih 55.000 ton pšenice in 77.000 ton koruze. Menedžerji Iskre so prek lastne družbe Maos prevzeli Iskro, podobno je proti koncu leta uspelo Zdenku Pavčku, predsedniku uprave družbe Viator & Vektor. Luka Koper in Intereuropa (z novima vodstvom) sta se dogovorili o skupni prihodnosti, Alpine iz Žirov pa družina Kopač ni prevzela, kakor je dolga leta načrtovala. V Planiki so zaposleni čakali na od-

Gospodarski minister Andrej Vizjak

pravnine, kranjska Sava je dokapitalizirala Merkur, Istrabenz pa je prevzel Drogo Kolinsko. Vlada je že konec marca sprejela poročila za umik državnih družb KAD in SOD iz podjetij, zaradi česar sta družbi do konca leta prodali več deset deležev. Nekdanji mobilni operater Vega s 30 tisoč uporabniki se je v začetku junija poslovil s slovenskega trga, 110 zaposlenih pa je postopoma izgubilo svoja delovna mesta. Tudi v krškem Vipapu so konec avgusta ustavili proizvodnjo celuloze, brez dela je ostalo 140 zaposlenih. Težko je bilo v kranjskem Iskraemecu, ki mu je DURS 13. julija zaradi neplačanih davkov in prispevkov tik pred izplačilom junijske plače blokiral bančni račun, 1.600 zaposlenih pa je trepetalo za usodo. Ta se je reševala več mesecev in se za zdaj z ustrezno dokapitalizacijo tudi srečno končala. Za konec dodajmo, da so zavarovalnice konec junija izplačale več milijard tolarjev odškodnin zaradi junijskih neurij. Najhujše je bilo na mariborskem in podravske območju. Desetega avgusta je občina Piran na javni dražbi prodajala zemljišča v svoji lasti, med drugim gradbene parcele na Belem Križu. Izhodiščna cena za celoten kompleks nepremičnin v velikosti 12.180 kvadratnih metrov je znašala 812,2 milijona tolarjev, občina pa je zanj iztržila dobri dve milijardi tolarjev. Kupilo ga je podjetje GPG Naložbe. Na eni strani torej vse lepo, na drugi malo manj. Takšno je pač življenje in takšno je bilo tudi leto 2006. Za nekatere je bilo zelo uspešno, za druge manj, če pa gledamo na splošno, je bilo boljše kot leto ali dve prej. ■

Uspeh slovenskih pogajalcev

Denis Vengust, foto: arhiv Demokracije

Slovenski pogajalci so se z ruskimi kolegi dogovorili o poplačilu ruskega klirinškega dolga. Ruska federacija bo v treh letih Sloveniji v opremi in storitvah povrnila okoli 130 milijonov ameriških dolarjev.

Pri vprašanju t. i. klirinškega dolga gre za obveznosti nekdanje Sovjetske zveze na podlagi blagovne menjave med nekdanjo Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo. Rusija je nase prevzela ves dolg nekdanjih sovjetskih republik. Po dogovoru med državami naslednicami nekdanje Jugoslavije in Rusko federacijo je Klirinški dolg nekdanje SZ do nekdanje SFRJ skupaj znašal 1,29 milijarde klirinških dolarjev. Sloveniji naj bi od tega v skladu z dunajskim nasledstvenim sporazumom iz leta 2001 pripadlo 16 odstotkov. Ob podpisu memoranduma so se tudi dogovorili, da bo Moskva z vsako naslednico SFRJ ločeno začela dvostranske pogovore o ureditvi pripadajočega dolga.

Vprašanje ruskega klirinškega dolga so slovenske vlade reševale že vse od osamosvojitve Slovenije. Temelje dvostranskega sporazuma o njegovem poplačilu sta državi

uskladili decembra 2003, parafirali pa 1. julija 2004, vendar do podpisa zaradi odstopa ruske strani ni prišlo. Pogajanja med državama so po letu 2004 zastala, nato pa je slovenska stran 30. maja letos prejela zadnji ruski predlog dvostranskega sporazuma. Takrat je bil premier Janez Janša z vladno delegacijo na tridnevnem obisku v Rusiji, kjer je 31. maja sporočil, da so dosegli dogovor o poplačilu klirinškega dolga v prihodnjih petih letih.

Dogovor tik pred koncem leta

Ministra za finance in za gospodarstvo Andrej Bajuk in Andrej Vizjak sta pred koncem leta sporočila, da sta slovenska in ruska stran parafirali sporazum o vračanju ruskega klirinškega dolga. Sporazum predvideva povračilo v treh letih, in sicer v blagu in storitvah. Dolg znaša nekaj več kot 129 milijonov dolarjev, sporazum pa tudi določa, da ga bo morala Rusija, če ga ne bo

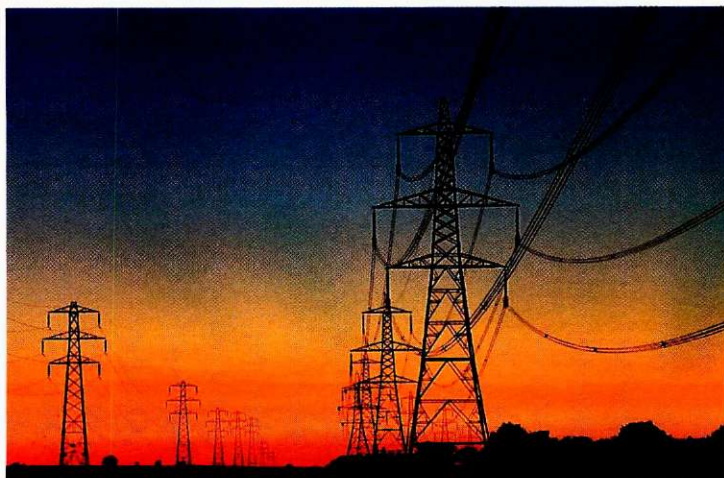
vrnila v treh letih, poplačati v gotovini skupaj z obrestmi.

Obrestne mere bodo po Bajukovih navedbah začele teči od dneva veljave sporazuma. Ruska stran bo morala dolg, če ga ne bo poplačala v blagu in storitvah, v gotovini skupaj z obrestmi v višini libor plus 0,5 odstotka na letni ravni poplačati 30 dni po izteku triletnega obdobja. Vizjak je dejal, da bo slovenska vlada sporazum obravnavala 4. januarja 2007, in izrazil upanje, da bo to čim prej storila tudi ruska vlada. Po Bajukovih besedah sta se strani dogovorili za seznam blaga in storitev, s katerimi bo Rusija vrnila dolg. Ta spisek sicer ni sestavni del sporazuma, ampak je opredeljen s posebnim protokolom, zanj pa bosta pristojni ministrstvi za gospodarstvo in za finance v obeh državah. Pomemben del tega protokola je po besedah obeh ministrov tudi to, da bo vračilo potekalo pod konkurenčnimi pogoji na medna-

rodnih trgih. Če se ne bo mogoče dogovoriti o konkurenčnih pogojih, bo Rusija morala dolg plačati v gotovini. Pri povračilu klirinškega dolga, ki znaša 129.198.183,88 dolarja, so po Vizjakovih besedah ključne gospodarske storitve, na spisku pa je tudi oprema za industrijo, med drugim stebri za daljnovode. Obstajajo možnosti pri investicijah v energetiki, ne bo pa mogoče vračanje v nafti, saj Rusija nasprotuje poplačilu v surovinah in borznem blagu. Vizjak je dejal, da v okviru spiska obstaja tudi možnost poplačila v vojaški opremi. Slovenija si po Vizjakovih besedah sicer želi predvsem konkretnih projektov. Posebej je omenil možnost, da bi državno podjetje Eles, ki ga čaka nekaj večjih naložb, s pomočjo klirinškega dolga lažje uresničilo svoje projekte. Hkrati je omenil, da bodo s tem dogovorom pridobila tudi podjetja, ki niso v neposredni državni lasti.

Pomemben del dolga naj bi bil poplačan z opremo za energetiko.

Uspeh za Slovenijo Gospodarski minister je poudaril, da gre za pomemben sporazum, saj zapira 15 let staro odprto vprašanje, ki nobeni strani ni bilo v ponos. Vsa ta leta je namreč čas delal za rusko stran, saj je bil dolg neobrestovan in tako vsako leto realno manjši. Tako je Slovenija, ker obsteni niso tekle, dejansko izgubila od pet do sedem milijonov dolarjev letno. Minister za gospodarstvo je ob tem pristavil, da je v sredo sklenjeni sporazum boljši od parafiranega leta 2004, od katerega je ruska stran nato odstopila, saj skrajšuje obdobje za plačilo dolga v blagu in storitvah. Prejšnji dogovor je namreč predvideval sedemletno vračanje dolga. Gospodarska menjava med Rusijo in Slovenijo je lani znašala okoli milijardo 400 milijonov dolarjev, tako da je 129 milijonov dolarjev približno enomesečna menjava. Seveda pa bi poplačilo dolga pomembno pripomoglo k povečanju menjave med državama.

Kot je poudaril Vizjak, je bil za vnovični zagon pogajanj ključnega pomena obisk premierja Janeza Janše konec maja v Rusiji, ko sta tudi ruski predsednik in premier Vladimir Putin in Mihail Fradkov izrazila željo, da se to vprašanje čim prej reši, to pa je pozitivno vplivalo na nižje uradnike. Po besedah gospodarskega ministra je bil pomemben tudi njegov obisk v Moskvi sredi decembra, ko se je sešel z namestnikom ruskega finančnega ministra Sergeja Storčaka. Slednji je ocenil, da bi lahko ruska vlada sporazum sprejela v manj kot mesecu dni. Pogajalski skupini na ravni uradnikov sta nato po tridnevni

pogajanjih v Ljubljani sporazum sklenili nekaj pred polnočjo tretjega dne. S slovenske strani je pogajanja vodil viceguverner Banke Slovenije Janez Košak. Kot smo že zapisali, naj bi slovenska vlada sporazum potrdila na prvi ponovoletni seji 4. januarja. Sodeč po javni izjavi tiskovnega predstavnika ruskega veleposlaništva v Ljubljani Sergeja Ivanova, tudi Rusi upajo, da bo sporazum podpisan čim prej, še v prvi polovici leta 2007.

Nekdanji finančni minister Dušan Mramor je v zvezi s parafiranim sporazumom o vračanju ruskega klirinškega dolga Sloveniji dejal, da podrobnosti, ki so po njegovih besedah pri takšnem sporazumu zelo pomembne, ne pozna. Izrazil pa je upanje, da bo ruska stran v nasprotju z ravnanjem izpred dveh let sporazum tokrat potrdila.

Temelje dvostranskega sporazuma o poplačilu sta državi uskladili že decembra 2003, parafirali pa 1. julija 2004, ko je bil finančni minister Mramor, vendar do podpisa zaradi odstopa ruske strani ni prišlo. Mramor je izrazil upanje, da »bo ruska stran v nasprotju s tistim, kar je bilo pred dvema letoma, tokrat to potrdila, in da so podrobnosti takšne, da bo ustrezno poplačilo dobra stimulacija za razvoj medsebojnih gospodarskih odnosov«.

Finančni minister Andrej Bajuk je dolgo vztrajal pri povračilu dolga v gotovini. Kljub temu je izrazil zadovoljstvo nad doseženim sporazumom. »Od osamosvojitve Slovenije, ko nam je bil klirinški dolg priznan, se je njegova vrednost relativno zmanjševala, saj je absolutno ostajala enaka,

Vprašanje ruskega klirinškega dolga se je vleкло petnajst let.

ker ni bila obrestovana. Slovenija je tako vsako leto izgubila okoli sedem milijonov dolarjev,« je dejal Bajuk in poudaril, da je triletni rok za odplačilo prav tako poseben dosežek. Zadnji parafirani dogovor glede klirinškega dolga iz leta 2004, od katerega je ruska stran odstopila, je namreč predvideval odplačilo dolga v sedmih letih v blagu, po preteku roku pa odplačilo dolga v gotovini v naslednjih sedmih letih.

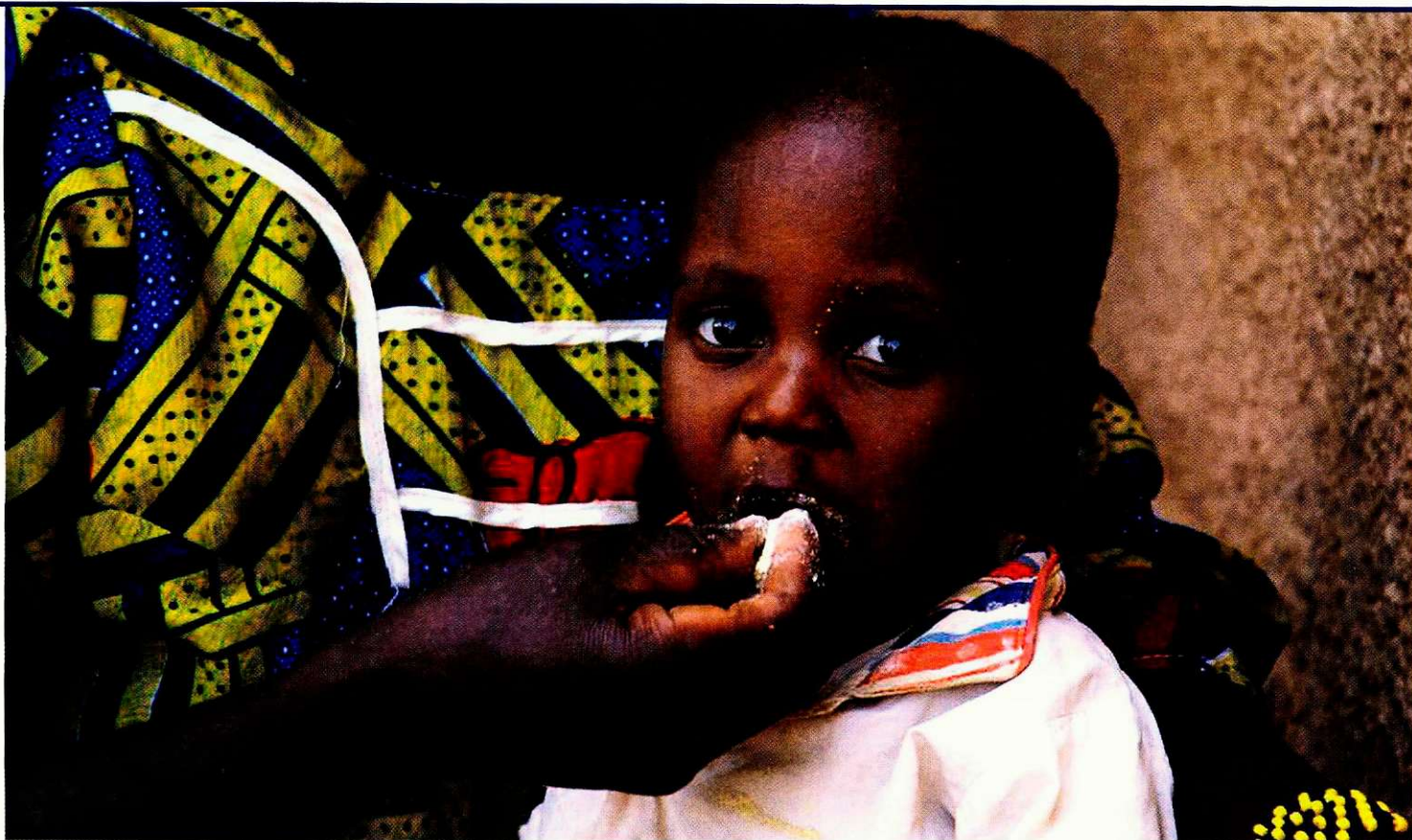
Doseženi sporazum je torej precejšen dosežek za Slovenijo. Za slovensko vlado praktično ni dvoma, da ga bo potrdila. Upamo le, da ga bo dejansko potrdila tudi Ruska federacija. Še pomembneje pa je, da bo tudi izvajanje povračila v blagu in storitvah potekalo v duhu korektnega medsebojnega sodelovanja v korist obeh strani. Najpomembneje je, blago kakšne kakovosti in po kakšnih cenah bomo prejeli od Rusov. ■

SVETOVNI SLOVENSKE KONGRES
SLOVENIAN WORLD CONGRESS

2006

Zgledi medčloveške solidarnosti

Peter Avsenik, foto: arhiv Demokracije, Bor Slana

Še pred prazniki je predsednik vlade Janez Janša sprejel najzaslužnejše člane Rdečega križa in Karitas. Ob tej priložnosti nekaj več besed dobrodelni dejavnosti na Slovenskem namenjamo tudi mi.

Premier je izrazil občudovanje nad njihovo dejavnostjo – pomembno je namreč delati dobro, saj je dobro tisto, kar nas povezuje in daje življenju globlji smisel. Dodal pa je, da zakoni in država včasih žal ne dosežejo tistih, ki so na robu preživetja, in da so zato sočutje, vzajemnost, povezanost in občutek za soljudi nadvse

pomembne vrednote. »Vi ste s svojo pripravljenostjo pomagati, s svojo dobroto in sočutjem pokazali, da vam ni vseeno. Ste zgled družbi, da lahko že ena manjša stvar naredi razliko. Pravijo, da kar človek dela z ljubeznijo in vero, kar dela v potrpežljivosti in pričakovanju, kar dela z vztrajnostjo, natančnostjo in velikodušnostjo, ni nikoli zgubljeno.

Prepričan sem, da je vaše delo dober dokaz za to,« je dejal Janša.

Prav gotovo je človekoljubna dejavnost hvale vredno početje, vendar je tudi zelo odgovorno. Zaposleni v Slovenski Karitas in v Rdečem križu Slovenije (RKS) se tega dobro zavedajo. Kljub temu pa so se pri tem delu minulo desetletje pojavljale razne afere v zvezi z nerazumnim trošenjem sredstev, namenjenih pomoči potrebnim.

izboljšal preglednost poslovanja ter vpeljal dodatni notranji nadzor nad poslovanjem sedeža in območnih združenj s pomočjo novega nadzornega odbora ter interne revizije poslovanja in svetovanja območnim združenjem Rdečega križa Slovenije«. Tudi sicer se zdi, da se organizaciji, ki je lani praznovala 140-letnico obstoja na Slovenskem, v javnosti počasi vrača ugled.

Mednarodna organizacija Rdeči križ je bila ustanovljena 23.

Vračanje ugleda Nepravilnosti nekdanjega generalnega sekretarja RKS Mirka Jeleniča so na ustanovo vrgle slabo luč, v dobrotnikih pa omajale zaupanje. Tudi na RKS priznavajo, da so si predvsem iz zadnjih let pridobili dragocene izkušnje, ki so vodilo za jasno in pregledno delo organizacije. Kot so zapisali, je RKS »na podlagi priporočil revizije računskega sodišča

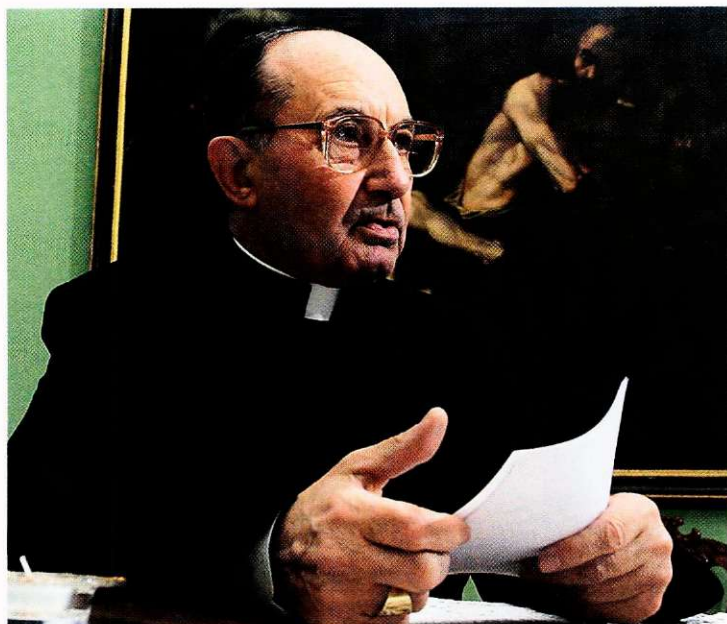

Premier Janez Janša je sprejel predstavnike RKS in Karitas.

Mirko Jelenič je osramotil RKS.

Nadškof Franc Kramberger, predsednik Slovenske škofovske konference

oktobra 1863 v Ženevi. Predstavniki šestnajstih držav, med njimi Avstro-Orgska, so tedaj na pobudo švicarskega mirovnika in humanista Jeana Henrija Dunanta ustanovili organizacijo, katere namen je bil zlasti pomoč vsem udeležencem vojn. Tri leta kasneje je bilo v Ljubljani ustanovljeno »žensko društvo za pomoč ranjenim in bolnim vojakom«. Ta dogodek štejejo tudi za začetek dobrodelne dejavnosti pod okriljem Rdečega križa pri nas, medtem ko je bila organizacija Rdeči križ Slovenije ustanovljena šele leta 1944. Najbolj znan simbol organizacije je rdeči križ na belem polju (obrnjena švicarska zastava).

Ustanova Karitas Med temeljnimi vrednotami in načeli dobrodelne ustanove Karitas, ki jo vodi Slovenska škofovska konferenca, so človekova enkratnost in dostojanstvo, družina, solidarnost in subsolidarnost ter medverski in medkulturni dialog. Kot lahko beremo v Viziji Karitas v Sloveniji, si organizacija prizadeva, da "bi odgovarjala na dejanske potrebe ljudi v stiski", hkrati pa "ohranjala njihovo dostojanstvo".

Predhodnik Slovenske Karitas (latinsko caritas pomeni ljubezen do bližnjega) je bil Poštni predal dobrote, ki ga je pod okriljem mesečnika Ognjišče leta 1967 odprl urednik revije Franc Bole in je bil namenjen zlasti pomoči bolnikom, invalidom in družinam v stiski.

Leta 1982 je bil Poštni predal dobrote vključen v Caritas Internationalis. Slovensko Karitas je nato 29. junija 1990 ustanovil nadškof Alojzij Šuštar, jeseni istega leta pa sta nastali še koprška in mariborska podružnica. Do danes je bilo ustanovljenih kar 442 župnijskih, dekanijskih in območnih Karitas, za izvajanje specifičnih socialnih programov pa so bili ustanovljeni tudi trije zavodi: Zavod Pelikan Karitas, Čebela dnevno varstvo Karitas in Zavod Karitas Samarijan.

Sodelovanje kot zgled Ustanovi se ukvarjata z dokaj različnimi oblikami pomoči. Karitas pomaga predvsem družinam, otrokom, starejšim, brezdomcem, zasvojenim ipd., medtem ko je Rdeči križ dejaven zlasti na področju prve pomoči, krvodajalstva, pridobivanja sredstev itd.

Poleg svojih projektov pa dobrodelne organizacije sodelujejo tudi na mednarodni ravni. Tako sta se Rdeči križ in Karitas minulo leto skupaj odzvala na projekt obnove osnovne šole na Šrilanki in na akcijo Svet za Darfur, ki je nastala na pobudo slovenskega predsednika Janeza Drnovška (pri obeh projektih je sodeloval Unicef, pri akciji za Darfur pa tudi organizacija Skupaj). Prav sodelovanje med dobrodelnimi organizacijami pa je zgled, ki ga lahko na področju dobrodelnosti in solidarnosti prenesemo na medčloveško, osebno raven. **D**

Evropa je bila presenečena

Pogovarjali smo se z odgovornim za izvedbo dobrodelnih akcij pri Karitas Petrom Tomažičem.

Kaj vam pomeni dobrodelnost?

Dobrodelnost je zelo širok pojem; nekateri jo razumejo predvsem kot zbiranje sredstev, mi pa si bolj prizadevamo, da bi jo razumeli kot temeljno držo solidarnosti in pomoči; najprej v posameznikovi primarni skupnosti, se pravi v njegovi družini, nato pa tudi v odprtosti za tistike v njegovi okolici in v tujini.

Dobrodelne organizacije se ukvarjajo z različnimi oblikami pomoči. katerim oblikam dajete prednost na Karitas?

Največ programov Karitas teče na lokalni ravni, v župnijskih Karitas, ker so blizu ljudem. So pa seveda tudi drugi, specifični programi – od komun pa vse do preprečevanja trgovine z belim blagom. Na vseh ravneh želimo v središče postaviti človeka; kako pristopiti k njemu, da bo ohranil svoje dostojanstvo in bo svoje težave začel reševati sam. Veliko je sicer primerov, kjer stisko lahko samo lajšamo, nekatere težave pa so tudi nerešljive, denimo brezdomstvo. Na drugi strani so tudi primeri, ko se da ob pravem času s pravim pristopom narediti tak kvaliteten preskok, da ljudje tovrstne pomoči niso več potrebni. Naš namen torej ni ustvarjati odvisnosti ljudi od pomoči, ampak jim pomagati, da bi čimprej "splavali".

Katere projekte ste izpeljali v minulem letu?

Tu je treba omeniti dva vidika, in sicer programski del ali realizacijo in zbiranje sredstev oziroma dobrodelne akcije. Kar se tiče programskega dela, smo se lani vključili v razdeljevanje hrane iz intervencijskih zalog. Projekt je bil zelo uspešen, saj smo uspešno razdelili – po našem prepričanju tudi v prave roke – to pomoč. V preteklem letu smo uspešno začeli in stabilizirali program oskrbe žrtev trgovine z belim blagom. Dolgoročno pa smo seveda ponosni na program komun, na pomoč zasvojenim in na delo naših prostovoljcev v približno 440 lokalnih enotah.

Pa širši, svetovni projekti? V akciji Svet za Darfur je sodelovalo več dobrodelnih ustanov.

Da, Svet za Darfur je bil zelo uspešen projekt enakopravnega in transparentnega sodelovanja več dobrodelnih organizacij. Menim, da je bil ta projekt tudi vzorčen primer, ki bi bil uporaben denimo v primeru naravnih nesreč. Združili smo namreč ideje na področju promocije in stroškov, sredstva pa smo zbirali vsak na svojem računu, na svojo odgovornost. Tudi pomoč smo realizirali v okviru svojih mrež, tako je vsak ohranil svojo specifikko in odgovornost, hkrati smo pa zmanjšali stroške in naredili sinergijo. Projekt je bil tako v operativnem kot tudi v dejanskem smislu zelo uspešen in po zbranih sredstvih primerljiv – tudi v absolutnem smislu – z desetkrat večjimi evropskimi državami. Organizacije v Evropi so bile zelo presenečene, česa je sposobna Slovenija. Predvsem pa je darežljivost in odprtost Slovencev za evropski prostor nadpovprečna.

Za dobro naših ljudi

Miran Mihelič, foto: arhiv Demokracije

Pred štiridesetimi leti so se v župnišču v vasi Štablonk v slovenski Benečiji zbrali trije slovenski duhovniki in sklenili, da je treba nadaljevati z oznanjevanjem evangelija v domači govorici pri njih, tudi s pomočjo časopisa.

V bistvu jim je šlo za ohranitev in razvoj slovenske identitete ter narodnega poguma. Letos slovenski petnajst-dnevnik Dom in njegovi ustvarjalci praznujejo častitljivo 40-letnico. Njegovi akterji so bili nedvomno slovenski čedermaci Mario Lavrenčič, msgr. Valentin Birtič in Emil Cenčič. Pri ustanovitvi so si bili edini, kako bodo ohranjali slovensko besedo v vseh porah družbenega življenja in tudi kako jo bodo vračali v beneške cerkve. Seveda so videmski škofiji takrat smeli uradno sporočiti le, da želijo širiti dobre evangeljske novice tudi iz »tiskane prižnice« – skozi javni medij v domačem narečju. Takrat so v tistih krajih nacionalistične oblasti vseh vrst slovensko govoreno in tiskano besedo pregnale iz javnosti in niso dopustile niti ustanavljanja slovenskih šol. Brez slednjih pa domačini slovenske tiskane besede niso več poznali.

Skozi težke čase Ker država v te kraje načrtno ni vlagala, so se

ljudje izseljevali in tako izgubili stik tudi s katoliško vero, ki je bila neločljivo povezana s slovensko kulturo in jezikom. Marsikdo je v celoti izgubil svojo identiteto.

Ta list je imel torej namen razseljene ljudi spet povezati prav s slednjim in jih tako obdržati skupaj. Tega slovenski manjšinski ateistični mediji, ki so dobivali sredstva iz Jugoslavije, niso počeli.

Ker so ponekod slovenščino že uničili, je začel izhajati list dvojezično in se je priljubil prav vsem. List je v času po Titu, ko Udba ni bila več tako pozorna na njegovo prinašanje čez mejo v Zgornje Posočje, doživel nagel preporod in postal petnajst-dnevnik. Posebno

s povabilom k sodelovanju laikom v Benečiji in Posočju je postal priljubljen povsod po Sloveniji, danes pa je nepogrešljivo javno in versko glasilo slovenske skupnosti v Videmski pokrajini in izseljenstvu.

Ob jubileju so povzeli besede papeža Benedikta XVI., da svoboda, ki jo kristjani zahtevajo tudi v medijih, ne teži k spodkopavanju oblasti, države ali k nadvladi nad drugimi, ampak želijo v javnosti zastopati vrednote sožitja in varovanja človeškega življenja od naravnega spočetja do naravne smrti.

Dodana vrednost za Slovence

Predsednik zadruga Most, ki ima v lastništvu Dom, msgr. Marino Qualizza je ob tem jubileju povedal, da »predsta-

Predsednik Mosta msgr. Marino Qualizza in urednik Doma Giorgio Banchig

vlja list v javnosti tudi življenje, probleme in pričakovanja Benečanov, Rezijanov in Kanalčanov ter drugih Slovencev v Furlaniji-Juljski krajini kot tudi sosedom na italijanski in na slovenski strani. V tem mu že kar nekaj let pomaga bilten Slovit. Izdaja ga zadruga Most, ki je sedaj lastnica Doma, potem ko je slednji zaradi večplastnih težav celo leto ležal na smrtni postelji.

Vsekakor je sedaj v razveseljem cvetu in ta ugotovitev bralcev je največje veselje in zadovoljenje ob 40. obletnici njegovega rojstva. V zadrugi Most in v uredništvu Doma je danes v zbrana lepa skupina ljudi s potrebnim znanjem na časnikarskem, kulturnem in socialnem področju. Tako postaja petnajst-dnevnik po novem to, kar mu v preteklosti ni uspelo biti: nepogrešljiv za naše ljudi in naše ozemlje. Je časopis, ki informira, pogloblja novice in daje misliti. Cenjen je v političnem in kulturnem svetu. Zato predstavlja dodano vrednost za celotno slovensko skupnost na Videmskem. To se vidi tudi v boju za jezik in kulturo, za socialno in ekonomsko rast ter za okoljska vprašanja.

Tako je odigral pozitivno vlogo v zadnjih aferah, ko so hoteli denarja lačni mogotci postaviti radar na Matajurju, visokonapetostni elektrovod Okroglo-Videm, in nazadnje pri protestih zoper vetrne elektrarne na Kolovratu.

Geslo »za dobro naših ljudi«, ki je bilo izrečeno leta 1991, ob 25-letnici časopisa, je aktualno tudi danes. To je pravilo za ljudi, ki peljejo Dom naprej. Tako je bilo pred štiridesetimi leti, ko so časopis ustvarjali za pisalnim strojem v štablonškem župnišču, in tako je danes pred računalnikom v njegovem lepo opremljenem uredništvu v Čedadu. **D**

Drobiž v vašem žepu je vreden veliko več.

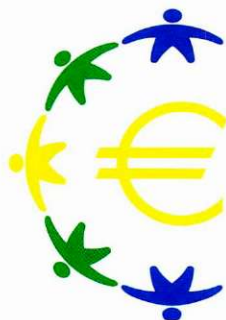

= 88,80 tolarjev

= 929,80 tolarjev

Drobiž ima danes veliko večjo vrednost, kot smo bili vajeni pri tolarjih. Pri plačevanju in vračanju drobiža bodite pozorni, saj je že zelo majhen kovanec za 10 centov vreden skoraj 24 tolarjev.

Evro-za vse nas

Satelit

Japonska je pred kratkim izstrelila enega največjih svetovnih stacionarnih satelitov. Največji japonski satelit bo preizkušal komunikacijske povezave med premičnimi komunikacijskimi napravami na Zemlji in stacionarnim satelitom. Poleg testiranja komunikacijskih povezav bo satelit s pomočjo posebne ure tudi natančno meril čas, s čimer bodo preverjali čas, merjen na Zemlji. Satelit so izstrelili na nosilni raketi H2-A. Z raketo tega tipa so septembra izstrelili tudi tretji japonski satelit za zbiranje podatkov. Japonska je doslej izstrelila enajst raket.

Poslavlja se Elizabeth Lydia Mannigham-Buller, ki vodi britansko obveščevalno službo MI5, aprila 2007 po štirih letih odhaja s položaja, za ta korak pa se je odločila že v začetku leta 2005. Njenega naslednika bo imenoval britanski notranji minister John Reid. 58-letna Mannigham-Bullerjeva je vodila MI5 od oktobra 2002, v okviru obveščevalne službe pa je bila na različnih položajih od 1974. V času, ko je vodila MI5, je na ozemlju Velike Britanije prišlo do najhujšega te-

rorističnega napada. Novembra letos je javno razkrila, da britanske oblasti preiskujejo skoraj 30

domnevnih terorističnih zarot, v katere naj bi bilo vpletenih 1.600 posameznikov iz 200 skupin, večina pa naj bi bila povezana z mednarodno teroristično mrežo Al Kaida Osame bin Ladna.

Naravni park Predstavniki vlad Angole, Bocvane, Namibije, Zambije in Zimbabveja so podpisali sporazum o oblikovanju največjega narodnega parka na svetu, v katerega bi bili vključeni deli omenjenih južnoafriških držav. Na območju s površino več kot 280.000 kvadratnih kilometrov, kjer je že 36 parkov, naj bi tako rešili problem prevelikega števila slonov, saj bi se ti lahko brez omejitev gibali prek meja omenjenih držav. Projekt naj bi pripomogel tudi k razvoju turizma, saj bodo obisko-

valci lahko v projekt vključene naravne znamenitosti v različnih državah obiskovali brez vizumov.

Spet tramvaj Pariz je z odprtjem t. i. južne proge proslavil vrnitev tramvaja, ki naj bi v francoski prestolnici več kot 70 let po

tem, ko so ga odpravili, nadomestil prenatrpane avtobuse. Leta 1930 so ta način mestnega prevoza začeli nadomeščati s podzemno železnico in z avtobusom, ki sta bila hitrejša. Tihi električni tramvaj, ki ne onesnažuje okolja, bo za zdaj vozil po novi, 7,9 kilometra dolgi progi, dnevno pa naj bi prepeljal okoli 100.000 Parižanov. Progo, ki je bila po graditvi mestne obvoznice leta 1973 največje gradbišče v Parizu, so začeli graditi leta 2003, naložba je stala 300 milijonov evrov, strokovnjaki pa so si enotni, da so kritične predvsem povezave s predmestji in ne promet v sami prestolnici.

Enotno Leta 2013 bo v EU začelo veljati enotno vozniško dovoljenje. Novi dokument v formatu kreditne kartice bo nadomestil 110 različnih sistemov, ki ta čas obstajajo v EU, veljal pa bo lahko največ 15 let. Novi dokument bo

TUJI TISK

La Repubblica

Kosti svetnice

Po šestih mesecih raziskav skupina 18 znanstvenikov pod vodstvom sodnega preiskovalca in zdravnika, ki se je ukvarjala s preučevanjem ostankov Ivane Orleanske, prihaja do prvih ugotovitev. Tako bo kmalu mogo-

če skleniti debato, ki poteka že stoletje in pol. Ivano Orleansko so 30. maja 1431 živo sežgali kot čarovnico, njen pepel pa so raztresli po Seni. Ostanke kosti, od katerih so nekateri del mačjega skeleta, so odkrili leta 1867. Cerkev, ki je francosko junakinjo kanonizirala leta 1920, je bila vedno previdna glede njenih ostankov. Pregledali so jih že leta 1979, vendar ni bilo nobenega pravega rezultata. Nove metode raziskovanja pa so pokazale resnico: kot kaže, omenjeni ostanki nikoli niso goreli, ker snov črne barve na fragmentih kosti ni zoglenela organska snov, ampak je lahko rastlinskega ali mineralnega izvora. Izsledki so sicer samo delni, dokončne še pričakujejo.

Der Standart

Škoda za turizem

Podnebne spremembe ogrožajo smučarski turizem v Alpah. Kar 70 odstotkov območij, kjer so smučišča, bo imelo izgube. Tako pomemben pogoj za zimski turizem, kot je sneg, se topi pred očmi. Raziskava, ki jo je naredila Orga-

nizacija za ekonomski razvoj in sodelovanje, kaže na to, da bo ob nadaljnjih spremembah zaradi pomanjkanja snega trpelo čedalje več smučarskih območij. Avstrija bo pri tem najbolj prizadeta. Nadaljnje povišanje temperature za dve stopinji bo pomenilo, da se bo snežna meja premaknila za tristo metrov više. O zagotovljeni snežni odeji je mogoče govoriti takrat, ko na enem kraju več kot sto dni na leto leži sneg, debel najmanj 30 centimetrov. Zvišanje snežne meje bo naredilo škodo tudi drugim športom, kot je tek na smučeh na dolge razdalje. Ta čas je 599 od 666 evropskih smučišč primernih za smučanje, če pa bo povprečna temperatura višja le za eno stopinjo, bo primernih samo 500 smučišč.

za avtomobile (kategorija B) veljal deset let, s tem da bodo države članice lahko ta rok podaljšale za največ pet let. Vozniška dovoljenja za kategoriji C in D, tovornjake in avtobuse, bodo veljala pet let, države članice pa se lahko same odločijo, ali bo voznikom za obnovitev dokumenta treba na zdravniški pregled. Z omejitvijo veljavnosti želi evropska komisija doseči, da se podatki in fotografije voznika redno obnavljajo, hkrati pa se lahko dokumentu dodajajo nove varnostne zaščite.

Umazane roke Srbsko tožilstvo namerava zaradi pojasnitve umora novinarja Slavka Čuruvije zaslišati Miro Marković, vdovo nekdanjega jugoslovanskega predsednika Slobodana Miloševića. Takrat 50-letnega Slavka Čuruvijo, ki je bil lastnik časnikov Dnevni telegraf in Evropljanin, so neznanci leta

1999 ustrelili pred njegovim domom v Beogradu, in sicer dobra dva tedna po začetku vojaškega posredovanja zveze NATO proti Srbiji 11. aprila 1999. Markovićevo obravnavajo v več sodnih postopkih, čeprav sama zanika vsakršno vpletenost tako v umor Ivana Stambolića kot Čuruvije. Zatrjuje, da ima tam, kjer živi, popolno svobodo gibanja in da bi se rada vrnila v Srbijo, vendar se ne more, ker bi bilo to nevarno zanj.

Jedrska energija Ameriška družba Westinghouse Electric bo na Kitajskem zgradila štiri civilne jedrske reaktorje. Dogovor

med kitajsko vlado in Wetinghousom so že podpisali, gre pa za več milijard dolarjev vreden posel, in sicer za jedrske elektrarne AP 1000, ki naj bi bile leta 2013 že v uporabi. Kitajska vlada si je zadala načrt povečati zmogljivosti jedrske energije s sedanjih zmogljivosti okoli 9600 megavatov na 40.000 megavatov do leta 2020, s čimer naj bi jedrska energija v celotni kitajski proizvodnji

energije predstavljala približno štiri odstotke. Če bo želela izpolniti načrte, bo morala Kitajska v prihodnjih 15 letih postaviti približno 32 jedrskih elektrarn.

Spet doma V srbski prestolnici so odprli urad zveze NATO za stike z Beogradom, ena njegovih glavnih nalog pa naj bi bilo usklajevanje prehoda čet zahodnega

zavezništva čez ozemlje Srbije. Urad domuje v poslopju srbskega obrambnega ministrstva. Odpri so ga le štiri dni po uradni vključitvi Srbije v Natov program Partnerstvo za mir, ki velja za pripravljavnico na vstop v zvezo NATO. Srbija je po osamosvojitvi Črne gore prevzela vse mednarodne sporazume in tudi članstva v vseh mednarodnih organizacijah.

Ruski načrti

Rusija bo do konca meseca odprla center za bogatenje urana v sibirskem Angarsku, v njem pa naj bi predvidoma bogatili uran iz Kazahstana. Bogatenje urana v ruskem centru bi državam, ki si želijo jedrsko energijo, omogočilo postavitve jedrskih elektrarn, hkrati pa preprečilo bojazni, da bi te države razvijale jedrsko orožje. Obogateni uran bi center dobavljal le državam, ki bi sprejele ustrezne zaveze o neširjenju jedrskega orožja in varnostna pravila Mednarodne agencije za jedrsko energijo (IAEA).

Vir: STA

TUJI TISK

Avvenire

Vatikanski muzeji

Pet stoletij zgodovine, ki dajejo možnost zamisliti se nad najvišjim ustvarjalnim in duhovnim bistvom človeka – to je bistvo praznovanja petstoletnice Vatikanskih muzejev. Vatikanski muzeji so v vsej zgodovini kazali na

tesno povezavo med Cerkvijo in umetnostjo ter omogočajo spoznavanje človeka in njegovega bistva v vsej različnosti kultur in religij, ne le krščanske. Poleg tega so v Misijonarskem muzeju odprli oddelke, ki so posvečeni Kitajski, Mongoliji, Koreji in Tibetu. Kardinal Jean Louis Toran, arhivar in knjižničar Rimskokatoliške cerkve, je na zasedanju sekcije Zgodovina in družba govoril tudi o restavraciji stenskih poslikav v Dvorani skrivnosti in o papeževi inavguraciji Muzeja krščanstva.

Mignews

Varovanje gledališča

Gledalcem, ki so se sredi decembra zbrali na premieri Mozartovega Idomeneja v berlinskem opernem gledališču, so priporočili, naj pustijo doma vse nenavadne kovinske predmete. Po mnenju policije bi lahko ekstremistične islamske

skupine poskušale onemogočiti predstavo. Konec septembra se je berlinsko operno gledališče odločilo, da bo iz svojega repertoarja izključilo Mozartovo opero Idomenej, ker je obstajala možnost, da bi izzvala jezo pri muslimanih. Gre za to, da je režiser Hans Neuenfels nekoliko spremenil konec klasičnega dela. V izvorniku v zadnjem dejanju gledalcem pokažejo odsekano glavo starogrškega boga Pozejdona, režiser pa je na premieri, ki je bila predstavljena leta 2003, poleg glave morskega boga razstavil še glavo Bude, Kristusa in preroka Mohameda. Že takrat je opera izzvala val kritike s strani muslimanske skupnosti, tokrat pa bodo dobro zavarovali gledališče, da bi preprečili morebitne neredne.

Zid sramote ali branik?

Ana Müllner, foto: Reuters, AP

Ko bo zgrajen, bo druga največja konstrukcija vseh časov, takoj za Kitajskim zidom. Motite se, če mislite da, gre za enega novih arhitekturnih presežkov 21. stoletja. Govorimo o zidu, ki ga ZDA gradijo na meji z Mehiko.

Graditev varnostnega zidu na meji med ZDA in Mehiko povzroča polemike med obema državama.

Konstrukcijo, dolgo 3360 metrov, ki bo v nekaj letih dokončno ločila Združene države Amerike in Latinsko Ameriko, so v Washingtonu poimenovali Veliki mehiški zid, medtem ko se je v Mehiki uveljavilo ime Zid sramote. Ne glede na različne poglede pa se v obeh državah strinjajo, da je množično (in v večini primerov ilegalno) priseljevanje Mehičanov v ZDA problem, ki se tiče obeh držav. Razreševanje slednjega pa se dostikrat zaplete zaradi izkoriščanja problematike za nabiranje političnih točk, kar je

še posebej očitno v predvolilnih obdobjih v obeh državah.

Ilegalci v večini Nelegalno priseljevanje Mehičanov v ZDA je dolgoleten problem in glede na ogromne razlike med obema državama gre za popolnoma naraven pojav. Medtem ko so ZDA zgled drugim državam sveta tako v gospodarstvu kot na drugih področjih, Mehika še vedno spada v skupino držav v razvoju, kjer 40 odstotkov prebivalstva živi pod mejo revščine. V iskanju t. i. ameriškega sna se vsako leto več Mehiča-

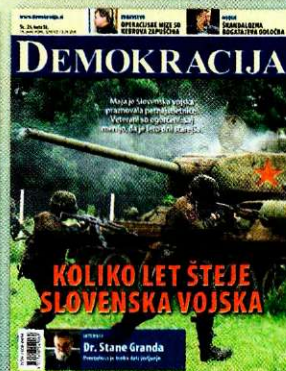
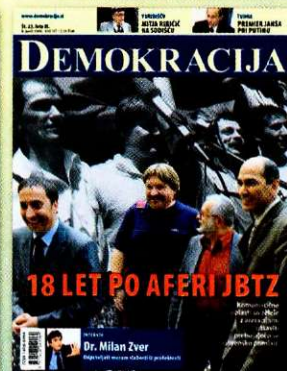
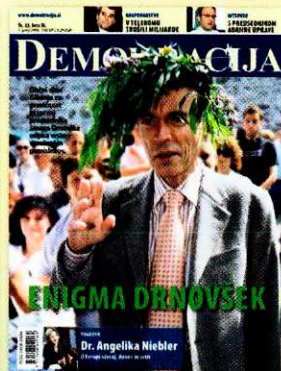
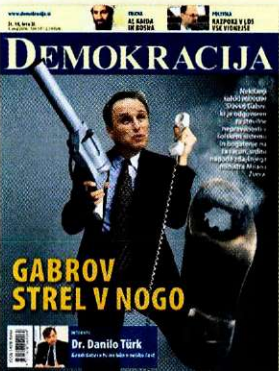
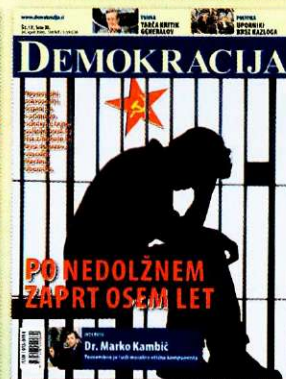
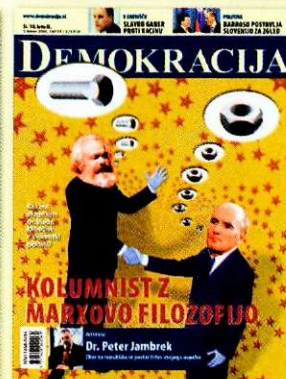
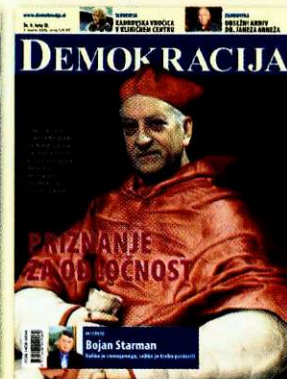
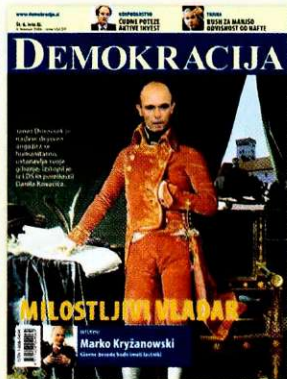
nov odpravi v ZDA, večinoma ilegalno. Po podatkih Bele hiše naj bi bilo lani južno mejo ZDA ilegalno prestopilo od 8 do 10 milijonov ljudi, po poročanju televizijske postaje CNN pa naj bi se to število gibalo celo okoli 20 milijonov. Bolj točen pa je podatek, koliko ljudi so lani prestregle obmejne patrolje – 1,2 milijona. Pri tem pa ameriške oblasti najbolj skrbi dejstvo, da se število prestreženih beguncev, ki niso državljani Mehike, vsako leto povečuje; od leta 2004 se je podvojilo. To pred desetletjem Beli hiši ne bi povzročalo večjih

preglavic, a po terorističnih napadih 11. septembra 2001 se je ameriška zunanja politika spremenila na vseh področjih, tudi v odnosu do sosednje Mehike. Južnoameriška meja je tako začela predstavljati kritično točko, prek katere bi se lahko v državo pretihotapili teroristi, še posebej potem ko so v javnost prišle novice, da je število nemehičanov, ki jih dnevno prestrežejo v južnih zveznih državah, iz dneva v dan višje. Reševanje žgočega vprašanja ameriško-mehiške meje se je zato s strani ZDA začelo reševati mnogo hitreje, kot bi se v dru-

DEMOKRACIJA

v letu 2006

DEMOKRACIJA

Objavimo, kar drugi zamolčijo.

Januar

1. P Novo leto, d. p.
2. T Bazilij, Gregor, d. p.
3. S Jezusovo ime
4. Č Angela
5. P Milena
6. S Sveti trije kralji
7. N **Rajmund**
8. P Severin
9. T Hadrijan
10. S Gregor Niški
11. Č Pavlin Oglejski
12. P Tatjana
13. S Hilarij, Veronika
14. N **Feliks**
15. P Pavel, Absalom
16. T Marcel
17. S Anton
18. Č Marjeta Ogrska
19. P Makarij
20. S Fabijan, Boštjan
21. N **Neža**
22. P Vincenc
23. T Henrik
24. S Frančišek Saleški
25. Č Spreobr. sv. Pavla
26. P Timotej, Tit
27. S Angela Merici
28. N **Tomaž Akvinski**
29. P Valerij
30. T Martina
31. S Janez Bosko

Februar

1. Č Brigita
2. P Svečnica
3. S Blaž, Oskar
4. N **Gilbert**
5. P Agata
6. T Pavel Miki
7. S Koleta, Nika
8. Č Hieronim, Preš. d., d. p.
9. P Apolonija
10. S Sholastika
11. N **Lurška Mati Božja**
12. P Evlalija
13. T Jordan
14. S Valentin
15. Č Klavdij
16. P Julijana, Onezim
17. S Aleš, Silvin
18. N **Frančišek Regis**
19. P Bonifacij
20. T Leon čud., pust
21. S Pepelnica
22. Č Sedež sv. Petra
23. P Polikarp
24. S Matija
25. N **Valburga**
26. P Aleksander
27. T Gabriel
28. S Ožbolt

Marec

1. Č Albin
2. P Neža Praška
3. S Kunigunda
4. N **Kazimir**
5. P Hadrijan
6. T Miroslav
7. S Perpetua, Felicita
8. Č Janez od Boga
9. P Frančiška Rimska
10. S 40 mučencev
11. N **Sofronij**
12. P Justina, Gregorjevo
13. T Kristina
14. S Matilda
15. Č Klemen Dvoržak
16. P Hilarij
17. S Patrik, Jerica
18. N **Ciril Jeruzalemski**
19. P Jožef
20. T Klavdija
21. S Nikolaj Flüe
22. Č Lea
23. P Alfonz
24. S Gosp. oznanjenje
25. N **Tiha nedelja**
26. P Larisa
27. T Gelazij
28. S Bojan
29. Č Bertold
30. P Amadej
31. S Benjamin

April

1. N **Cvetna nedelja**
2. P Frančišek Paol.
3. T Rihard
4. S Izidor Seviljski
5. Č Veliki četrtek
6. P Veliki petek
7. S Velika sobota
8. N **Velika noč**
9. P Velik. poned. d. p. d.
10. T Ezekijel
11. S Stanislav
12. Č Julij, Zenon
13. P Martin
14. S Lidvina
15. N **Bela nedelja**
16. P Bernardka Lurška
17. T Inocenc
18. S Evzebij
19. Č Leon IX.
20. P Neža Montepul.
21. S Anzelm
22. N **Hugo**
23. P Jurij
24. T Fidelis
25. S Marko
26. Č Pashazij
27. P Cita, dan up., d. p.
28. S Peter, Ludvik
29. N **Katarina Sienska**
30. P Oton

Maj

1. T Jožef Delavec, d. p.
2. S Atanazij, d. p.
3. Č Filip, Jakob
4. P Florijan, Cvetko
5. S Gotard
6. N **Dominik Savio**
7. P Gizela
8. T Viktor, Zmago

Junij

1. P Justin
2. S Marcelin, Peter
3. N **Karel Lwanga**
4. P Kvirin
5. T Bonifacij
6. S Norbert
7. Č Sv. reš. telo in kri
8. P Medard

Julij

1. N **Estera**
2. P Frančišek
3. T Tomaž
4. S Urh, Elizabeta
5. Č Ciril, Metod
6. P Marija Goretti
7. S Vilibald
8. N **Kilijan**

Avgust

1. S Alfonz Liguorij
2. Č Evzebij, Porcijunkula
3. P Lidija
4. S Janez Vianej
5. N **Marija Snežna**
6. P Ljubo
7. T Kajetan
8. S Dominik

2007

si

10. C Job
11. P Ignacij Lakonijski
12. S Leopold, Pankracij
13. N **Servacij**
14. P Bonifacij
15. T Zofija, Sonja
16. S Janez Nepomuk
17. Č Vnebohod
18. P Janez I.
19. S Urban
20. N **Bernardin Sienski**
21. P Krištof Magellanes
22. T Marjeta
23. S Socerb, Renata
24. Č Marija Pomočnica
25. P Beda Častitljivi
26. S Filip Neri
27. N **Binkošti**
28. P Marija Mati Cerkve
29. T Maksim Emonski
30. S Kancijan in tov.
31. Č Marijino obiskanje

10. N **Bogumil**
11. P Bernarda
12. T Gašper
13. S Anton Padovanski
14. Č Valerij
15. P Srce Jezusovo
16. S Srce Marijino
17. N **Albert**
18. P Gregor
19. T Romuald
20. S Silverij
21. Č Alojzij Gonzaga
22. P Janez, Tomaž
23. S Jožef Cafasso
24. N **Roj. Janeza Krst., kres**
25. P Viljem, dan drž., d. p.
26. T Vigilij, Jožef Marija
27. S Ema, Hema
28. Č Irenej
29. P Peter in Pavel
30. S Oton

September

1. S Egidij
2. N **Marjeta**
3. P Gregor Veliki
4. T Mojzes, Rozalija
5. S Viktorin, Rozvita
6. Č Zaharija
7. P Regina
8. S Marijino rojstvo
9. N **Peter Klaver**
10. P Nikolaj Tolentinski
11. T Gabrijel
12. S Marijino ime
13. Č Janez Zlatousti
14. P Rasto
15. S Meita, Dolores
16. N **Kornelij, Ciprijan**
17. P Robert Belarmin
18. T Riharda, Irena
19. S Januarj
20. Č Andrej Kim
21. P Matej, Matevž
22. S Mavricij
23. N **Lin, Tekla**
24. P Anton Martin Slomšek
25. T Sergij Radoneški
26. S Kozma, Damijan
27. Č Vincencij Pavelski
28. P Venčeslav
29. S Mihael, Gab., Rafael
30. N **Hieronim**

Oktober

1. P Terezija
2. T Angeli varuhi
3. S Evald, Žarko
4. Č Frančišek Asiški
5. P Marija Favstina
6. S Bruno
7. N **Rožnovenska Mati Božja**
8. P Benedikta
9. T Janez Leonardi
10. S Florencij
11. Č Firmin, Bruno
12. P Maksimilijan Celjski
13. S Koloman
14. N **Kalist**
15. P Terezija Avilska
16. T Hedvika, Marjeta
17. S Ignacij Antiohijski
18. Č Luka
19. P Pavel od Križa
20. S Vendelin, Irena
21. N **Uršula**
22. P Marija Saloma
23. T Janez kapistran
24. S Anton Klaret
25. Č Darija, Darinka
26. P Lucijan
27. S Sabina
28. N **Simon, Juda**
29. P Ermelinda
30. T Alfonz
31. S Bolfenk, d. ref., d. p. d.

10. T Amalija
11. S Benedikt
12. Č Mohor, Fortunat
13. P Henrik, Hinko
14. S Kamil Leljiški
15. N Bonaventura
16. P Karmelska Mati Božja
17. T Aleš, Justa
18. S Friderik
19. Č Makrina
20. P Marjeta
21. S Lovrenc
22. N Marija Magdalena
23. P Brigita Švedska
24. T Krištof
25. S Jakob Starejši
26. Č Ana, Joahim
27. P Gorazd, Kliment
28. S Viktor
29. N Marta
30. P Peter Krizolog
31. T Ignacij Lojolski

10. P Lovrenc
11. S Klara
12. N Ivana Šantalska
13. P Hipolit
14. T Maksimilijan Kolbe
15. S M. vnebovzetje, d. p. d.
16. Č Rok, Štefan
17. P Hijacint
18. S Helena
19. N Janez Eudes
20. P Bernard
21. T Zdenko
22. S Marija Kraljica
23. Č Roza iz Lime
24. P Jernej
25. S Ludvik, Jožef
26. N Tarzicij
27. P Monika
28. T Avguštin
29. S Mučen. Janeza Krstnika
30. Č Feliks, Srečko
31. P Rajmund

November

1. Č Vsi sveti, d. sp. na mrtve, d. p.
2. P Verne duše
3. S Viktorin, Just
4. N Karel Boromejski
5. P Elizabeta, Zaharija
6. T Lenart
7. S Engelbert, Ernest
8. Č Bogomir, Bogdan
9. P Teodor
10. S Leon Veliki
11. N Martin
12. P Jozafat
13. T Stanislav Kostka
14. S Nikolaj Tavelić
15. Č Albert Veliki
16. P Marjeta
17. S Elizabeta Ogrska
18. N Filipina
19. P Matilda
20. T Gelazij, Edmund
21. S Marijino darovanje
22. Č Cecilija
23. P Klemen, Kolumban
24. S Andrej Dung
25. N Kristus Kralj
26. P Valerijan Oglejski
27. T Modest, Virgil
28. S Berta, Sosten
29. Č Saturnin
30. P Andrej

December

1. S Eligij, Natalija
2. N Vivijana, Blanka
3. P Frančišek Ksaver
4. T Barbara, Janez Dam.
5. S Saba, Savo
6. Č Miklavž
7. P Ambrož
8. S Marija Brezmadežna
9. N Valerija
10. P Maver
11. T Damaz
12. S Konrad
13. Č Lucija
14. P Janez od Križa
15. S Kristina
16. N Adela
17. P Lazar
18. T Teotim
19. S Urban
20. Č Vincencij
21. P Peter Kanizij
22. S Frančiška Cabrini
23. N Janez Kancij
24. P Adam, Eva
25. T Božič, d. p.
26. S Štefan, dan samostojn., d. p.
27. Č Janez Evangelist
28. P Nedolžni otroci
29. S Tomaž, Becket
30. N Sv. družina
31. P Silvester

DEMOKRACIJA

SANJE SO REALNOST

Dr. Franc Perko

DEMOKRACIJA

ČAS NOVE SLOVENSKE SAMOZAVESTI

Igor Grdina

DEMOKRACIJA

PREDSEDNIK ALI DUHOVNI VODITELJ?

Karol Erjavec

DEMOKRACIJA

RAZBIJALEC PORCELANA

Dr. Boris Gaberžik

DEMOKRACIJA

DOBRODOŠEL PRI SUPERSILI

Mag. Andrej Lovin

DEMOKRACIJA

ZAPRAVIL VES LETOSNJI DENAR

Dr. Ivan Vovod

DEMOKRACIJA

V ZNAMENJU BIKA

Andrejka Dolinar Hrvat

DEMOKRACIJA

KAKO REGIONALIZIRATI SLOVENIJO?

Sergij Daolio

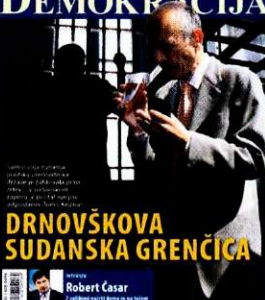
DEMOKRACIJA

DVOMI OB ODLOČITVI SODIŠČA V ZADEVI-PETEK

Dr. Gregor Pivec

DEMOKRACIJA

DRNOVŠKOVA SUDANSKA GRENCICA

Robert Časar

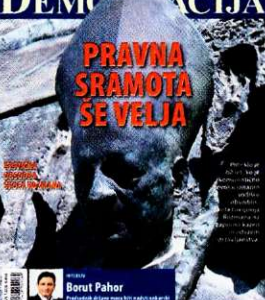
DEMOKRACIJA

O DRNOVŠKU, SODSTVU, REFORMAH ...

Dr. Ljubo Sirc

DEMOKRACIJA

PRAVNA SRAMOTA SE VELJA

Borut Pahor

DEMOKRACIJA

DAVČNA RAZBREMENITEV IN HITREJŠI RAZVOJ

Dr. Hubert Požarnik

DEMOKRACIJA

ZAGOVARJAL POBOJE V IMENU VIŠJIH CILJEV

Dr. Jozef Krasovec

DEMOKRACIJA

TAŽNIVI KLJUKEC

Dragutin Mate

DEMOKRACIJA

LJUBLJANA NE SME BITI PLEN SEBICNEŽEV

Dr. Metod Benedik

DEMOKRACIJA

PO ZAMENJAVI PREJEL VEČ KOT STO MILIJONOV

Dimitrij Kovačič

DEMOKRACIJA

V BOJU ZA NAJVEČJA MESTA

Dr. Matevž Tomšič

DEMOKRACIJA

BALKANSKA SIMULTANKA

Drago Jančar

DEMOKRACIJA

ALI KOCIJANČIČEVA NE MARA PAPEŽA?

Dr. Vladislav Berc

DEMOKRACIJA

BOLJ PIROMAN KOT VARUH

Mag. Niko Trošt

DEMOKRACIJA

KOMUNISTIČNA TABORIŠČA V SLOVENIJI

Jose Pogačnik

DEMOKRACIJA

ROM PREDVRATI

Dr. Vladislav Pegan

DEMOKRACIJA

BO RAZBIL POMLADNO VLADO?

Dr. Mitja Ferenc

DEMOKRACIJA

MOZAIK GROZE

Jože Wakounig

DEMOKRACIJA

AGENT V AKCIJI

Igor Bavčar

DEMOKRACIJA

NA NACIONALKI MED SRPOM IN KLADIVOM

Dr. Franc Kramberger

DEMOKRACIJA

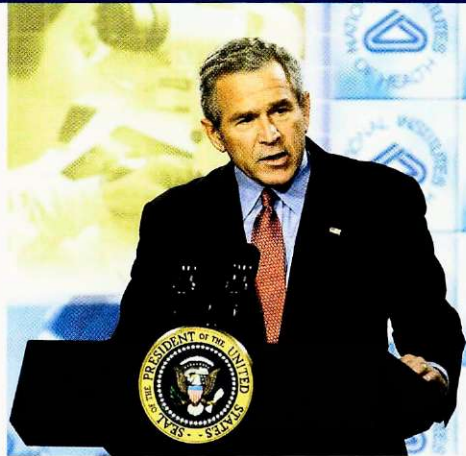
OD TOLARJA DO EVRA

Dr. Romana Jordan Gizej

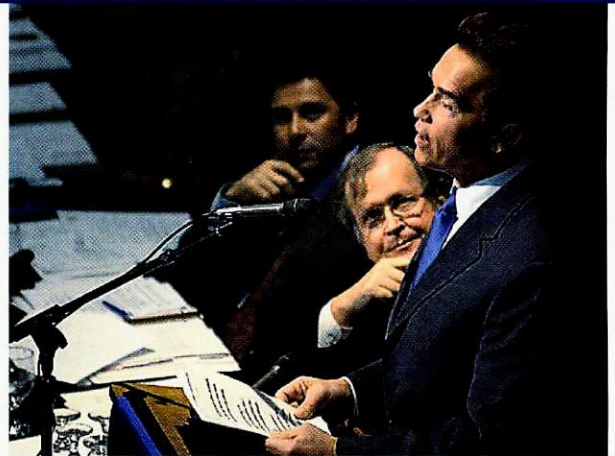

gačnih okoliščinah, posledično pa so začeli tudi pospešeno graditi zid na meji med državama, katerega graditev je bila predvidena že nekaj časa.

Konfliktna gradnja Zgraditi zid vzdolž celotne ameriško-mehiške meje ne pomeni novega pristopa pri reševanju problema ilegalnih priseljencev, saj so ograde vzdolž meje že postavljene v ameriških zveznih državah, prek katerih potekajo glavne poti mehiških imigrantov. V sklopu treh velikih operacij so bile tako postavljene ograde v Kaliforniji, Arizoni in Teksasu na predelih, kjer je bilo pred tem najlažje prestopiti mejo, kar naj bi valove imigrantov prisililo k temu, da mejo prečkajo na predelih, kjer jih lažje prestrežejo obmejne patrulje. Postavitev omenjenih ograd na ni prinesla bistvenih sprememb, zaradi česar so se začeli pogovori o graditvi zidu vzdolž celotne ameriško-mehiške meje. Ta sporna gradnja je bila dokončno potrjena 27. oktobra preteklega leta, ko je ameriški predsednik Bush podpisal zakon o takojšnjem začetku graditve varnostnega zidu v dolžini 1200 kilometrov, kar je tretjina celotne skupne meje. Odločanje o graditvi zidu vzdolž preostanka meje še poteka, v primeru celotne postavitve pa bi zid sramote predstavljal največjo gradnjo na ameriški celini in bi postal druga največja konstrukcija vseh časov, takoj za Kitajskim zidom. Pri tem bode v oči dejstvo, da se vprašanje odnosov med ZDA in Mehiko oz. ilegalni prestopi meje pojavijo vedno v predvolilnem času v obeh državah. Omenjeni sporazum je bil podpisan le slaba dva tedna pred volitvami v ameriški senat, ista problematika pa

Predsednik ZDA George Bush

Guverner Kalifornije Arnold Schwarzenegger

je postala tudi ena glavnih predvolilnih tem pred lanskimi predsedniškimi volitvami v Mehiki.

Potrditvev začetka graditve je sprožila hude zaostritve v odnosih med državama; nekdanji mehiški predsednik Vicente Fox je potezo Bele hiše primerjal z berlinskim zidom, sedanjí predsednik Felipe Calderon pa za nepremišljeno napako. Do gradnje so kritični tudi znotraj ZDA; močno podporo uživa le v državah ob južni meji, drugod pa bi problem ilegalnega preseljevanja raje rešili s povečanim številom obmejnih patrulj.

Zid kot rešitev? Četudi bo varnostni zid morda ustavil nekatere valove ilegalnih imigrantov, pa le redkokdo verjame, da bo s tem težav konec. Valove ilegalnih imigracij je skorajda nemogoče izkoreniniti, edina rešitev je le izboljšanje življenjskih razmer v državah, od koder prihajajo begunci. Najboljši primer za to je zagotovo Španija, ki ima s to problematiko tudi največ izkušenj. Ko so ogradili španski enklavi v Maroku, se je drastično povečalo število beguncev, ki so v Evropo želeli priti prek Ka-

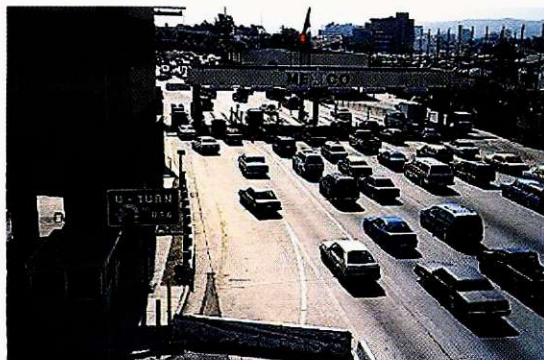
Varnostni zid med Mehiko in ZDA ne bi preprečil ilegalnih imigracij, temveč bi jih samo preusmeril.

narskih otokov. Ko pa so močno poostriili nadzor na Kanarskem otočju, so ograje v španskih enklavah skorajda popustile, ker so se imigracije spet preusmerile na ta del in so begunci začeli preskakovati ograde, da bi dosegli španska tla. Podoben scenarij bi se lahko zgodil tudi ZDA, čeprav bi bil varnostni zid opremljen z vso najsodobnejšo tehnologijo. Število kopenskih imigracij bi upadlo, medtem pa bi se povečalo število beguncev, ki bi v ZDA prišli po morju. In medtem ko bi vsak kilometer varnostnega zidu stal več kot milijon dolarjev, se marsikdo sprašuje, zakaj tega denarja ne bi namenili za izboljšanje življenjskih razmer v Mehiki. Iz Mehike pa prihajajo očitki na račun ZDA tudi zaradi leta 1993 podpisanega sporazuma o prostem trgovin-

skem pretoku v Severni Ameriki. Sporazum med ZDA, Kanado in Mehiko je bil podpisan kot podlaga za uspešno sodelovanje med državami, pri čemer naj bi se tudi meje med njimi čim bolj sprostile. V Mehiki opozarjajo, da se je, medtem ko so se sprostile meje med ZDA in Kanado, na južni meji med državama podpisnicama začel graditi zid.

Priseljenci proti priseljencem

Med ilegalnimi imigracijami iz Mehike v ZDA ter drugimi velikimi svetovnimi valovi imigracij (predvsem iz Afrike in Azije v Evropo) sicer lahko povlečemo več vzporednic, a se predvsem zaradi zgodovinskih razlogov močno razlikujejo. ZDA so s svojim propagiranjem t. i. ameriškega sna še vedno obljubljena dežela za prebivalce revnejših držav, ki verjamejo, da bi jim tam uspelo zaživeti boljše življenje. V povezavi z graditvijo varnostnega zidu pa se marsikdo tako v ZDA kot v Mehiki spotakne v vlogo kalifornijskega guvernerja Arnolda Schwarzeneggerja, ki je v ZDA prišel s trebuhom za kruhom in je bil dolgo časa zgled drugim kandidatom za slovito ameriško zeleno karto. No, slednji je v zadnjem času prevzel vodilno vlogo pri polemiki o graditvi zidu, saj je postal eden njegovih glavnih zagovornikov, v Kaliforniji pa ga že dlje časa označujejo za »sovražnika Mehičanov številka ena«. Hkrati je v Kaliforniji vedno aktualna polemika o delu na črno, ki ga večinoma opravljajo mehiški priseljenci. A to je že druga zgodba, ki ima z graditvijo zidu med Mehiko in ZDA skupno samo večno zgodbo o ameriškem snu... **D**

Meja med državama je prišla v ospredje po 11. septembru.

Število mehiških priseljencev se iz leta v leto povečuje.

Skrivnost kačjih glav

V. M.

Potem ko smo na *Televiziji Slovenija* nedavno gledali dokumentarec o skrivnostnem verovanju v kamnite kačje glave na Banjšicah, je ta skrivnostna tema izšla še v knjigi *Let v lunino senco*, ki jo je napisal Pavel Medvešček.

Kačja glava s hriba Kačja glava

Ko prebiram, kdo ve že kolikokrat, njihove pripovedi, se počutim ob tem neprecenljivem bogastvu majhnega in nepomembnega. Zdi se mi, da so oni že vse povedali o tem mističnem svetu in da ni kaj dodati,« je zapisal v uvodu v knjigo *Let v lunino senco* Pavel Medvešček, popisovalec in zapisovalec ljudskega blaga z območja severno od Nove Gorice, z Banjške planote, Čepovanske doline, Kambreškega in še širše, ki živi v Solkanu.

Slovstvena folkloristika Že leta 1990 je kot tretja v pomembni

narodopisni zbirki *Glasovi* (ureja jo Marija Stanonik) izšla njegova knjiga z naslovom *Na rdečem oblaku vinograd rase*, v kateri je zbral slovstveno folkloristiko z mejnega območja z Italijo, iz vasi in zaselkov ob rečici Idriji, pod Matajurjem in Korado. Ali če zapišemo zelo jasno: zadnji hip jih je iztrgal pozabi. Zbiral jih je v petdesetih letih in danes so verjetno mrtvi že vsi ljudje, ki so mu jih pripovedovali, zadnja desetletja pa slovstveni folkloristiki niso bila več naklonjena.

Dve leti kasneje, 1992, je v Trstu izšla njegova knjiga *Skrivnost*

in svetost kamna, v kateri je objavil zgodbe o čarnih predmetih in svetih znamenjih na Primorskem in je nadaljevanje objav slovstvene folkloristike, ki jo je zapisal v petdesetih in v prvi polovici šestdesetih let. Knjigo je opremil fotograf Rafael Podobnik, ki je pri fotografiranju nekatere prizore konstruiral ali jih opremil s posebnimi barvnimi učinki.

Iztrgano pozabi Štirinajst let je moralo miniti, da je Pavel Medvešček svojo prejšnjo knjigo o skrivnostih in svetostih kamna pomembno nadgradil. V knjigi

Let v lunino senco je objavil samo tiste pripovedi nekdanjih verovanj, ki so povezane s kamnom. Objavljenih jih je 135, kar je zelo veliko, Medvešček pa jih je iztrgal usodi pozabe zadnji hip na Tolminskem, Cerkljanskem in Idrijskem, Goriškem, Sežanskem, Bistriškem, Postojnskem in Koprskem. Največ jih je iz širše Goriške, iz Medveščkovih domačih krajev. Ko pravimo, da jih je zadnji hip iztrgal pozabi, je treba dodati: za skrajni košček repa mu jih je še uspelo uloviti, nekatere v bolj celostni obliki, mnoge pa samo v drobcih ali sledovih. To pomeni, da je verovanje v moč naravnih predmetov izginjalo in izginilo v 20. stoletju. Če je pred petimi in štirimi desetletji še lahko govoril z ljudmi, ki so poznali stare pripovedi in verovanja, lahko danes zasledi njihove potomce, ki se iz pripovedi svojih staršev in starih staršev spominjajo le še drobcev.

Skrivnostne skrivnosti Kljub temu je Pavletu Medveščku uspelo zbrati izjemno zanimivo gradivo. Mnoge pripovedi, ki jih je zbral po terenu in so povezane s starodavnimi verovanji, so skrivnostne. Še bolj so skrivnostne tiste, do katerih je prišel po prav tako skrivnostnih naključjih, celo z anonimnimi pismi in anonimnimi telefonskimi klici. Še več, knjiga bo celo imela svoje nadaljevanje, saj je prav v zadnjem času odkril nove podatke, v rokah pa ima celo gradivo, za katerega je že umrl avtor želel, da se lahko odpre (in torej objavi) šele leta 2007 in se tiče najbolj skrivnostne teme v knjigi *Let v lunino senco*: kačjih glav. Temo skrivnosti kačjih glav smo lahko nedavno gledali v televizijskem dokumentarcu *Med hribi kačjih glav na Televiziji Slovenija*.

Knjiga pa še zdaleč ni namenjena le skrivnosti kačjih glav, ampak

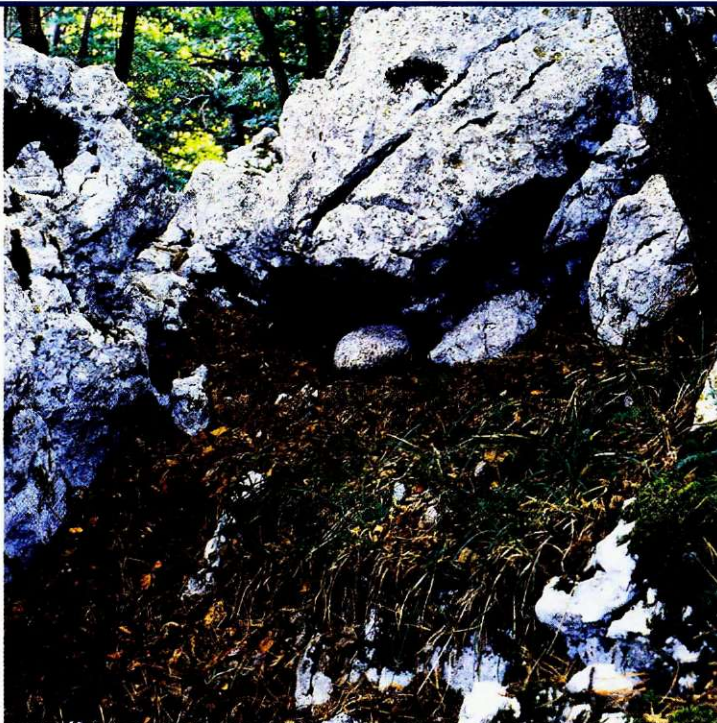

tudi mnogim drugim pripovedim o starodavnih verovanjih v skrivno moč kamnov z omenjenih območij. Navadno je šlo za posebne naravno oblikovane kamne ali za kamne in skale, ki posebej izstopajo v pokrajini. Naši predniki so jih imeli za posebna znamenja, pripisovali so jim nadnaravno moč in jih na različne načine častili oziroma vanje verovali.

Kačje glave Še posebej skrivnostno je bilo verovanje v t. i. kačje glave, večje kamne, oblikovane v obliki kačje glave, ki imajo na vsaki strani izdolbeni luknjici oziroma kačji očesci. Vendar njihovi opisi niso skrivnostni samo zaradi zanimivih naključij, kako so jih našli in kako malo je raziskovalcu Pavlu Medveščku o njih uspelo izvedeti, ampak tudi po tem, kakšnemu verovanju so bile namenjene in da so se sicer že tako redki informatorji zelo izmikali, da bi skrivnostno verovanje pojasnili nepoklicanim ravednežem, pa čeprav raziskovalcem.

O kačjih glavah je Medvešček slišal pripovedovati leta 1964 in 1965 v Dolenjem Lokovcu na Banjšicah. Od domačinov je izvedel zgodbo o hribu Volnik, ki naj bi mu rekli tudi Kačja glava. Za stare prebivalce je imel poseben pomen, saj so se na hrib enkrat letno povzpeli nekateri moški, ki so se držali starih navad in skelmanja (obreda). Ta vzpon je bil ob juljski polni luni. Na goro so lahko prišli iz katere koli smeri, toda le med mrakom in zoro. Tisti, ki se je odločil za to pot, je želel videti kamnito kačje oko na vrhu gore.

Najdene so štiri Po zelo stari pripovedi sta bili na vrhu hriba

Kraj najdbe kačje glave na Črni glavi

Kačja glava dve okamneli očesi. Eno naj bi bil nekoč odnesel gozdni duh Čajtez, drugo pa je kmalu po začetku soške fronte v prvi vojni odnesel nemirni Tinež, ki je bil sirota brez doma. Skrivališče za kamnito kačjo glavo je večkrat zamenjal. Nazadnje jo je položil pod neki pušpanov grm pri ruševinah starega skednja severozahodno od stare hiše Dolenji Hum. Ko je Medvešček leta 1964 v Dolenjem Lokovcu slišal za pripoved o kamniti kačji glavi, si jo je pod tistim pušpanom celo ogledal, vendar si je ni upal odnesti, čeprav je zbiral stare in skrivnostne predmete. Ponjo je prišel šele po dvajsetih letih.

Leta 1989 mu je učitelj Mirko Šuligoj izdal nekaj podatkov o verovanju v kačje glave. Staro verovanje v kačje glave je bilo v Lokovcu živo pri nekaterih posameznikih do začetka prve svetovne vojne, potem pa je zamrlo in zdelo se je da za vedno. Verovanje je prehajalo z očeta na sina.

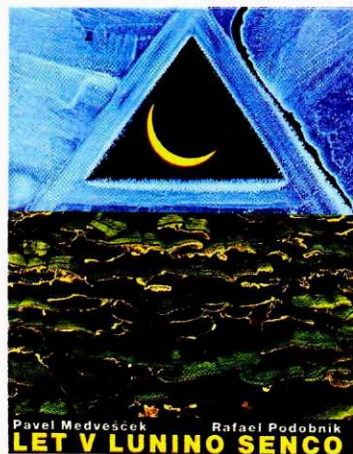
Kasneje so našli še tri kačje glave, ena je s Peščene, druga s Črne glave, četrto pa so odkrili lani in je z Velike glave, ki leži vzhodno od Kala nad Kanalom. Ker svet že dolgo ni več naklonjen kamnitim kačjim glavam oziroma vsemu temu, kar so te nekoč pomenile našim prednikom, ne bi bilo dobro, da so te »v naravi« oziroma na svojih starodavnih mestih. Če

že, naj se tja postavijo replike, dragoceni izvorniki pa naj se hranijo na varnih krajih.

Taura Knjigo je izdala založba Taura. Pravzaprav gre za samo-

založbo. To je njena prva knjižna izdaja, ustanovil pa jo je sin fotografa Rafaela Podobnika, ki je knjigo opremil z izvrstnimi dokumentarnimi posnetki. Knjiga se torej dobi na naslovu: Peter Podobnik, Ulica Gradnikove brigade 9, Nova Gorica. In kaj pomeni ime založbe? Ime nastopa v knjigi. Taura je velika izstopajoča skalna stena, široka okoli 7 metrov in visoka okoli 17 metrov, ki se dviga nad zaselkom Puštale v Čepovanski dolini.

V knjigi je objavljen tudi esej Boštjana Šavra, ki v neoliberalističnem duhu analizira sociološki pojav verovanja. Njegov pristop je strogo »znanstven«, zato hladen, nekateri ga bodo veseli, drugim bo gotovo odveč, še posebej v knjigi s takšno vsebino. Šavrov hladni sociološki pristop je na neki način posmeh našim prednikom, ki so živeli v drugačnem svetu, kot je današnji, in ki so s svojimi verovanji v naravno in nadnaravno pomembno bogatili svoje miselno in eksistencialno bivanje. Droban tujek v sicer vsebinsko in oblikovno izjemno bogati knjigi. **D**

Rojstva Neže se je še posebej razveselila mamica Lidija.

Dragi bralci Demokracije!

Vsako rojstvo je čudež ...

Blagoslovljene božične praznike vam želimo, leto 2007 pa naj bo polno toplih trenutkov in prijaznih ljudi. Pa osebne sreče, zdravja, uspeha, ljubezni ...

RADIO OGNJIŠČE

Kumranske votline

Kumranski rokopisi

V. M.

Odkritje kumranskih rokopisov sodi med najpomembnejša arheološka odkritja v 20. stoletju. Po šestdesetih letih smo nebiblični del besedil dobili tudi v slovenščini.

Izraz »mrtvomorski ali kumranski rokopisi« ima moč, da vzbudi podobe in čustva celo pri tistih, ki imajo le blede predstavo o njihovi vrednosti. V spomin priklicuje uganke, spletke, celo svete skrivnosti z ozad-

jem votlin, zvitkov, pustih puščav, prevzetih učenjakov, ki raziskujejo drobne krpe usnja. Večja domačnost s temi rokopisi ne razbline skrivnosti, kajti tudi ko so vsi dokumenti prevedeni in analizirani, še vedno obstajajo široka območja

sence. Kdo jih je napisal in v katerem času? Čemu so rabili in kakšen je bil njihov vpliv? Kakšen je končno za nas njihov pomen? Na vsa ta vprašanja strokovnjaki od Izraela, Evrope in Amerike še vedno pri-
našajo raznolike odgovore.

Bogastvo v votlinah Pred šestdesetimi leti, leta 1946 in 1947, so beduini iz plemena Taamire v Judejski puščavi odkrili stare rokopise, ko so po naključju zašli v težko dostopno majhno votlino. Našli so jih v glinastih vrčih. Prvih sedem zvitkov so kmalu prodali. Štiri je kupil sirski pravoslavni metropolit Atanazij J. Samuel, preostale tri pa raziskovalec na Hebrejski univerzi v Jeruzalemu Eleazar L. Sukenik. Metropolit Samuel, ki se je hotel prepričati o pristnosti najdb, jih je pokazal strokovnjakom Ameriške šole za raziskovanje Vzhoda. Ti so presenečeni ugotovili, da so bili spisi napisani vsaj pred dva tisoč leti. Niso bili sicer najstarejši dokumenti, bili pa so več stoletij starejši od najstarejšega rokopisa, ki je bil kadar koli najden v Sveti deželi.

Svetovna senzacija Navdušeni strokovnjaki so 1. aprila 1948 sklicali tiskovno konferenco, na kateri so poročali o odkritju najstarejših znanih svetopisemskih rokopisov. To je bila senzacija največjih razsežnosti. Kljub temu je bila pot zvitkov do znanstvenih raziskovanj dolga več let. Samih votlin pri Kumranu in širšega območja Mrtvega morja so se lotili tudi arheologi in odkrili še več rokopisov, predvsem pa različnih delčkov starih zapisov.

Ko so bili spisi še nedotaknjeni, naj bi jih bilo okrog tisoč. Strokovnjaki so v naslednjih desetletjih identificirali ostanke približno 870 različnih rokopisov. Po vseh dolgih stoletjih, ki so jih preživeli večinoma pod zemljo, so se večinoma ohranili le še v koscih, ki v nekaterih primerih niso večji od centimetra. Samo četrta votlina v Kumranu, v kateri so jih našli največ, je vsebovala 15.000 fragmentov. Tako je velika množica gradiva nenadoma zasula redke usposobljene strokovnjake.

1000 let starejši Zakaj so kumranski rokopisi eno največjih odkritij 20. stoletja? Vse do njihovega odkritja ni bilo na voljo rokopisa *Stare zaveze*, ki bi bil starejši od tisoč let. Pred tem odkritjem so vse izdaje hebrejske *Stare zaveze* temeljile na Leningrajskem kodeksu, ki je bil napisan leta 1008 in je bil edini ohranjeni rokopis celotne hebrejske *Stare za-*

veze. Nekoliko starejši je Alepski kodeks, ki je bil napisan leta 925, vendar ni celoten. Z odkritjem kumranskih rokopisov imamo tako na voljo tisoč ali celo več let starejšo hebrejsko, aramejsko in grško besedilo *Stare zaveze*. Primerjava med temi rokopisi, ki večinoma segajo v obdobje pred Kristusom, ter Leningrajskim in Alepskim rokopisom kaže, da je bilo svetopisemsko besedilo splošno sprejeto in standardizirano dejansko že v obdobju pred Kristusom. Obstaja nekaj manjših razlik, ki pa so povsem nepomembne. Pomen kumranskih rokopisov je poleg njihove izjemne starosti torej tudi v tem, da so izpodbili vse dvome o verodostojnosti svetopisemskega besedila.

Kumranski rokopisi se delijo na biblične, ki vsebujejo besedila *Stare zaveze*, in nebiblične. Od slednjih je najbolj znan rokopis *Pravilo skupnosti*. Že naslov pove, da so v njem zapisana pravila esenske skupnosti. Biblični rokopisi iz Kumrana vključujejo vse knjige judovskega Svetega pisma razen *Esterine* in *Nehemijeve knjige*.

Teorije zarot Naslov Kumranski rokopisi se nanaša na stare rokopise, ki so jih odkrili na različnih krajih Judejske puščave vzhodno od Jeruzalema in v bližini Mrtvega morja. Glavno in najslavnejše najdišče je kraj Kumran, zato se je uveljavilo poimenovanje rokopisov po tem kraju. Včasih jih imenujejo tudi z izrazom mrtvomorski rokopisi – po bližnjem Mrtvem morju. V letih od 1947 do 1956 so v bližini kraja Khirbet Qumran v enajstih votlinah našli različne izdelke iz različnih materialov, predvsem iz

lončenine, in zvitke rokopisov v treh jezikih, v katerih je napisano Sveto pismo: v hebrejščini, aramejščini in grščini. Na območju Kumrana so našli blizu 900 rokopisov; na kraju najdišča so večinoma razpadli v manjše kosce, ki jih je vseh kar petindvajset tisoč. Samo nekaj rokopisov se je dobro ohranilo v celoti. Tudi zaradi tega je njihovo preučevanje teklo počasi, več desetletij, in mnogi so bili zaradi tega pogosto nestrpni, porajale pa so se celo teorije zarot, češ da je v rokopisih nekaj takšnega, kar maje *Sveto pismo*. Seveda pa ni v kumranskih rokopisih nič takšnega. Nasprotno, v teh daleč najstarejših rokopisih, kar jih obstaja, je veliko besedila *Stare zaveze*.

Približno petinštirideset rokopisov so odkrili v nekaterih drugih krajih v bližini Mrtvega morja. Kumranski in drugi mrtvomorski rokopisi so bili napisani v obdobju od leta 250 pred Kristusom do leta 68.

Počasno raziskovanje Preučevanje pa je potekalo počasi še iz dveh pomembnih razlogov. Ko so rokopise našli, sta bila območje Kumrana in Jeruzalem v okviru države Jordanije. Šele leta 1967, ko je Izrael zasedel Jeruzalem in s tem tudi Palestinski arheološki muzej, kjer so do tedaj hranili zvitke in jih preučevali, so rokopise začeli preučevati pod vodstvom judovskih znanstvenikov. Preučevanja so vse do leta 1990 tekla počasi, poleg tega pa so jih ljubosumno varovali in jih le počasi objavljali. Danes je javnosti dostopno vse gradivo, prevedeno tudi v angleščino.

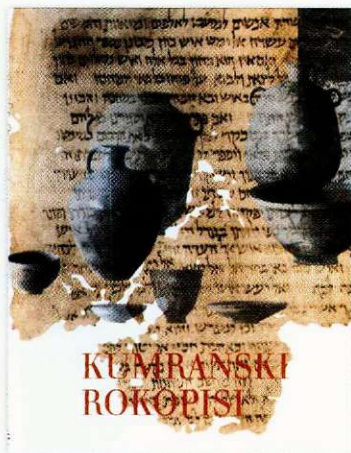
Eseni Kdo je kumranske rokopise napisal? Večina raziskovalcev se strinja, da so bili to eseni, stroga judovska ločina, ki so v obdobju od 150 pred Kristusom do leta 68 (takrat so jih uničili Rimljani) živeli na območju Mrtvega morja. Poleg farizejev in saducejev so sestavljali tretjo glavno skupino Judov glede na religiozno in kulturno usmeritev. Leta 68, ko so Jude, ki so se takrat uprli Rimljanom, ti napadli in na koncu uničili, so člani skupnosti esenov v Kumranu večino rokopisov skrili v okoliških votlinah, da bi jih obvarovali pred uničenjem.

Sestavljanje drobnih delčkov

Kongres v Ljubljani V Sloveniji je strokovnjak za kumranske rokopise akademik dr. Jože Krašovec, ki je tudi naš največji strokovnjak za *Sveto pismo Stare zaveze*. Že zaradi tega, ker so v kumranskih rokopisih ohranjena najstarejša ohranjena pisana besedila *Stare zaveze* sploh, so tudi ti postali predmet njegovega zanimanja. Sistematično je nabavljal vse, kar je v svetu izšlo o tej temi. Že nekaj časa pripravlja 19. kongres IOSOT, Mednarodne organizacije za preučevanje *Stare zaveze*, ki bo julija v Ljubljani, na njem bo skupno nastopilo kar 250 predavateljev. Poleg najvidnejših svetovnih znanstvenikov s področja *Stare zaveze* bo nastopilo tudi 30 do 40 vodilnih kumranologov sveta, ki bodo govorili o stanju raziskav.

Nebiblična besedila Dr. Jože Krašovec je dalj časa načrtoval, da bo besedila kumranskih rokopisov prevedel v slovenščino, vendar mu je zadnje čase organiziranje velikega kongresa v Ljubljani preprečilo te načrte in željo. Zato je prosil Janeza Zupeta, izjemno dobrega prevajalca, ki je že doslej prevajal *Sveto pismo*, da se loti prevajanja. Tako smo zdaj dobili prvi celovit prevod nebibličnih besedil kumranskih rokopisov (biblična še čakajo na prevod in izdajo v slovenščini) v slovenščini v knjigi *Kumranski rokopisi*, ki jo je kot peti zvezek v zbirki *Študijska zbirka* izdala Svetopisemska družba Slovenije. Prof. Zupet je prevedena besedila opremil tudi z uvodi in opombami. Daljšo spremno besedo je napisal dr. Jože Krašovec. Sledi mu prevod daljšega uvoda, v katerem so pojasnjene vse okoliščine odkrivanja, preučevanja in vsebine kumranskih rokopisov, napisali pa so ga trije vodilni poznavalci kumranskih rokopisov Michael O. Wise, Martin G. Abergg in Edward M. Cook. S to knjigo smo dobili prvo resno delo o kumranskih rokopisih v slovenščini, saj smo imeli do zdaj na voljo le knjigo *Zgodba o kumranskih zvitkih* iz leta 2002, ki sta jo napisala Michael Baigent in Richard Leigh, protikrščansko usmerjena avtorja, ki ju zanimajo le senzacionalizem in teorije zarot. **D**

107.8 MHz

radio velenje

www.radiovelenje.com

03/ 897 50 03

Radio Krka

106.6 MHz

Šempeter v Savinjski dolini

Petra Janša, foto: G. Završnik, STO/D. Mladenović

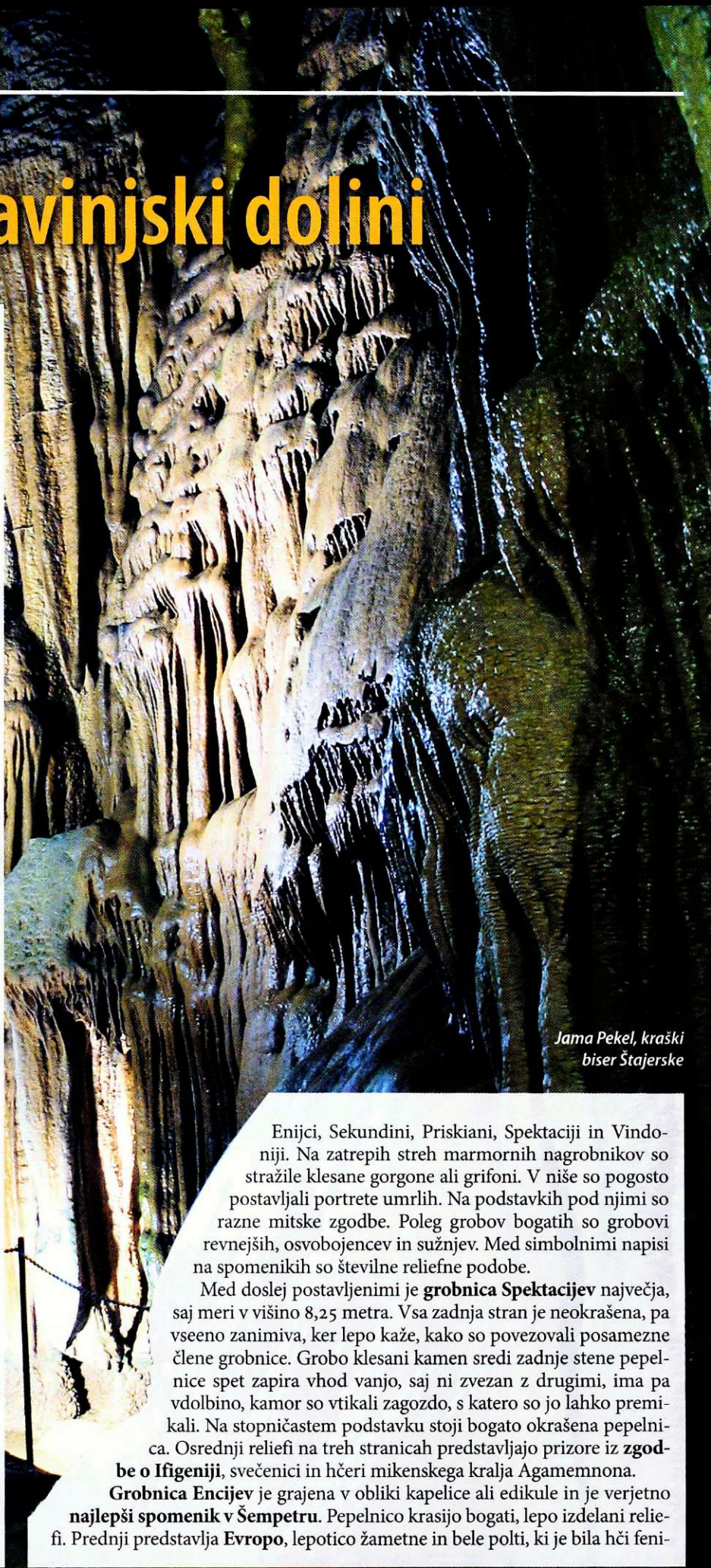
Šempeter v Savinjski dolini leži v osrčju Slovenije, ob regionalni cesti Ljubljana–Maribor in je od Celja oddaljen dvanajst kilometrov. V prazgodovini je skozi dolino tekla **jantarna pot z Baltika v Italijo**, pozneje pa skozi Šempeter **rimska cesta Emona–Celeja–Petovio**. Šempeter je znan predvsem po **rimski nekropoli in jami Pekel**, pravem kraškem biseru sredi Štajerske. Kraj je znan tudi po tovarni **SIP Šempeter**, kjer izdelujejo kmetijske stroje.

Rimsko grobišče mestnih veljakov Rodovitna Savinjska dolina je privabila v te kraje že prazgodovinska ljudstva, v rimski dobi pa so imeli v dolini posestva mestni veljaki in upravniki iz Celeje. Pokrajina s Šempetrom je spadala v **regnum Noricum**, ki je bil priključen Rimskemu imperiju leta 16 pred Kristusom in je postal rimska provinca Norik okrog leta 46. V Šempetru so si premožni Rimljani postavili svoje grobnice. Grobišče je ležalo vzdolž severne strani ceste Emona–Atrans–Celeja, na južni strani pa je tekla reka Savinja. Dolgo je bilo več kot kilometer, a zaradi strnjenih stanovanjskih poslopij še ni v celoti raziskano. Rimskodobno naselje, vicus, je verjetno tudi ležalo tik ob glavni cesti, vendar o njem vemo le malo.

Do **odkritja nekropole** je prišlo povsem po naključju leta 1952. Pri zemeljskih delih v sadovnjaku so našli na kip sedeče ženske. Slovenska akademija znanosti in umetnosti je skupaj s sodelavci Pokrajinskega muzeja Celje in Univerze v Ljubljani prevzela izkopavanja, ki so trajala do leta 1956. Raziskan je bil predel nekdanje struge Savinje, v katerem so ležali deli podrlih grobnic. Izkopavanje se je nadaljevalo leta 1964 na vzhodni strani naselja, kjer so odkrili še en del šempetrske nekropole. Poleg temeljev grobnic in grobnih parcel, zidanih iz oblic in apnenca, so ležali grobovi, obloženi s kamenjem, ter preprosti, v zemljo vkopani grobovi. Na dveh krajih je bila poleg grobov ohranjena tudi grmada, kjer so bili pokojniki upeljeni. Največ grobnih pridakov se je ohranilo v preprostih grobovih, hrani jih **Pokrajinski muzej Celje**. Južno od grobišča je bila odkrita rimska cesta, ki je tekla vzdolž celotne nekropole. Makadamsko cestišče je bilo slabo ohranjeno, skupaj z obcestnima jarkoma je bila cesta široka devet metrov.

Grobišče je od Savinje ločevala samo cesta in ob poplavi konec 3. stoletja, ki je prizadela vso Savinjsko dolino, je bilo uničeno tudi šempetrsko grobišče. Reka je odtrgala velik del obrežja s cesto vred. Spomeniki, ki so stali najbliže strugi, so popadali vanjo in se ohranili, ker jih je prekril rečni pesek, drugi pa so sčasoma končali kot gradbeni material.

Grobnica Spektacijev in Encijev Bogate družine, za večno vklesane v kamnite spomenike, so bile:

Jama Pekel, kraški biser Štajerske

Enijci, Sekundini, Priskiani, Spektaciji in Vindoniji. Na zatrepnih streh marmornih nagrobnikov so stražile klesane gorgone ali grifoni. V niše so pogosto postavljali portrete umrlih. Na podstavkih pod njimi so razne mitske zgodbe. Poleg grobov bogatih so grobovi revnejših, osvobodencev in sužnjev. Med simbolnimi napismi na spomenikih so številne reliefne podobe.

Med doslej postavljenimi je **grobnica Spektacijev** največja, saj meri v višino 8,25 metra. Vsa zadnja stran je neokrašena, pa vseeno zanimiva, ker lepo kaže, kako so povezovali posamezne člene grobnice. Grobo klesani kamen sredi zadnje stene pepelnice spet zapira vhod vanjo, saj ni zvezan z drugimi, ima pa vdolbino, kamor so vtikali zagozdo, s katero so jo lahko premikali. Na stopničastem podstavku stoji bogato okrašena pepelnica. Osrednji reliefi na treh stranicah predstavljajo prizore iz **zgodbe o Ifigeniji**, svečenici in hčeri mikenskega kralja Agamemnona.

Grobnica Encijev je grajena v obliki kapelice ali edikule in je verjetno **najlepši spomenik v Šempetru**. Pepelnico krasijo bogati, lepo izdelani reliefi. Prednji predstavlja **Evropo**, lepoticco žametne in bele polti, ki je bila hči feni-

Sempeter v Savinjski dolini

Izvir Peklenščice

čanskega kralja Agenorja. Ko se je nekega dne z družicami igrala ob morju, jo je opazil Zevs in se takoj zaljubil vanjo. Da ne bi zbudil ljubosumnosti svoje žene Here, se je spremenil v belega bika z zlatimi rogovi in se pojavil na obali. Evropa se je približala krotki živali, jo božala in nazadnje zajahala. Takrat pa se je bik pognal v valove in jo odnesel čez morje na Kreto. Evropa je Zevsu rodila tri sinove.

Grobnico sta **Kvint Enij Liberal in Enija Opidana** postavila sebi in sedemnajstletni hčerki Kalendini. Grobnico so verjetno postavili ob njeni smrti. Kasneje so doklesali ime sina Vitula, ki je umrl star trideset let. Portreti treh članov družine so upodobljeni na reliefih pod baldahinom. Ob Kalendini, ki je upodobljena v niši s trikotnim zaključkom, sta **genija** z ugaslima plamenicama v rokah. Genij je pri Rimljanih simboliziral duhovno in življenjsko moč ljudi in bogov. Vsako živo bitje je spremljal njegov genij, osebno božanstvo, ki mu je sledilo od rojstva. Varovalo je njegova dejanja in uga-

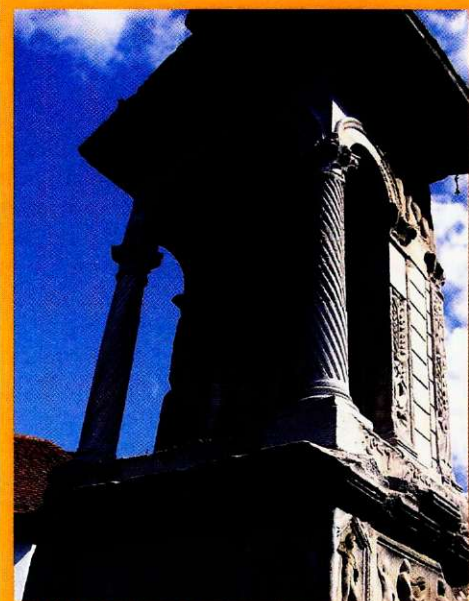
snilo s smrtjo. Strop grobnice krasijo kasete, zapolnjene z rozetami, sleme dvokapne strehe pa se končuje z Meduzino glavo.

Po napisu sodeč Enijci v Celeji niso opravljali nobene vidne politične vloge. Po slogu reliefov pa lahko spomenik datiramo v zgodnjo antoninsko dobo, v čas pred nastopom cesarja Marka Avrelija leta 161.

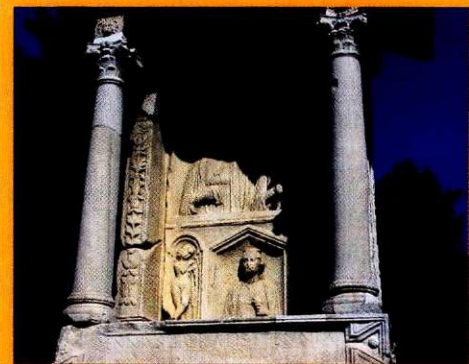
Jama samega peklenščka Le nekaj kilometrov stran od Rimske nekropole je voda skozi tisočletja ustvarjala edinstveni pojav, kraško jamo. **Jamo Pekel** sredi Ponikvanskega krasa pokrivajo gozdovi, polja in vinogradi in je ena največjih turistično urejenih kraških jam na Štajerskem. Skozi bogate mešane gozdove je speljana **Gozdna in geološka učna pot Pekel**, po kateri nas usmerjajo smerokazi z logotipom sove. Podzemski tok potoka Ponikvica priteče iz jame kot **Peklenščica**, ki se izliva v potok Ložnica. Na tem kraju se odpira **vhod v jamo**, ki predstavlja skalnega hudiča, po katerem je jama tudi dobila ime.

Raziskovanje notranjosti se prvič omenja leta 1868. V jami so našli živalske in človeške kosti iz paleolitika. Izredno bogato je zgornje nadstropje jame, kjer se nahajata **kapniška jama in rov netopirjev**. Jamo Pekel je za turistične ogledе usposobilo Turistično društvo leta 1972, ko je elektrificiralo 400 metrov rova. Ureditvena dela še vedno potekajo. Danes si lahko ogledamo glavni rov z razširitvami, jezerci, slapovi (najvišji je visok 5 metrov) in prehod v zgornje, kapniško nadstropje. Kapniki so izredno lepi, podobni tistim iz primorskih in notranjskih kraških jam. Tu najdemo stalagmite, stalaktite, zavese, ponvice in tudi zelo redke **čebulaste kapnike**, pred izhodom pa tudi jamsko "karfiolo".

Sveti Peter, krajevni zavetnik Šempeter je samostojna župnija z lepo cerkvijo sv. Petra, po katerem je kraj dobil tudi ime. **Cerkev sv. Petra** je v jedru romanska. V pozni gotiki so ji prizidali prezbiterij in zvonik, v drugi polovici 18. stoletja so jo barokizirali in ji prizidali rožensveno kapelo. V njem je

Grobnica Spektacijev

Grobnica družine Enijcev

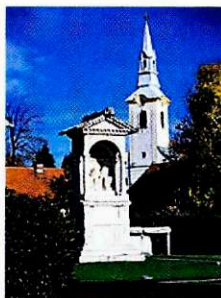

Evropa odnaša v bika spremenjeni Zevs.

dragocen kamnit **Marijin kip** iz prve polovice 14. stoletja. Ko so leta 1826 v Novem Kloštru podrli samostansko cerkev, je župnijska cerkev sv. Petra dobila veliki oltar (1750) in Marijin kip (1320).

Leta 1767 in leta 1880 sta bili prizidani dve kapeli na severu in jugu ter prezbiterij. Tako prenovljeno cerkev je **posvetil škof Anton Martin Slomšek** leta 1860, o čemer priča marmornata plošča v cerkvi. ■

Župnijska cerkev sv. Petra

Zelo redki čebulasti kapniki

Jamski slap

Vir: www.slovenia.info (Slovenska turistična organizacija), www.sempeter.si

Ivan Cankar

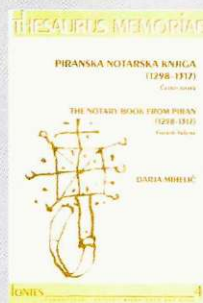
1.

Založba Litera

Znanstvena monografija o Ivanu Cankarju prihaja med bralce v znamenju zaokroženih obletnic – ob stotrideseti obletnici rojstva velikega pisatelja in dramatika ter ob šestdeseti obletnici *Zbranih del slovenskih pesnikov in pisateljev*. Ujemanje datumov seveda ne pomeni, da je Cankar v knjigi predstavljen na jubilejni način. Nasprotno, dr. France Bernik, ki je o Cankarju napisal že več strokovnih knjig, si je prizadeval, da bi ga prikazal kar najbolj celovito. Pustil ga je, da nam govori iz vseh registrov, da se razkriva v vsej raznolikosti in ambivalentnosti. Občudovanja vredno je že dejstvo, da je šel pisatelj v razmeroma kratkem času – umrl je komaj dvainštirideset let star – skozi različne slogovne načine literarnega ustvarjanja ob koncu 19. in na začetku 20. stoletja in da se je tudi v javnem življenju soočil z glavnimi ideološkimi usmeritvami pri nas v tem obdobju. Skratka: vznemirljive človeške preizkušnje in estetske izkušnje so ustvarile pisatelja, ki zmagovito kljubuje času.

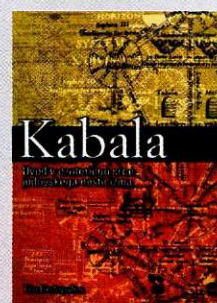
1.

2.

3.

4.

Pianist

Mohorjeva založba Celovec

Autobiografski roman *Pianist* opisuje življenje mladega pianista Władysława Szpilmana v poljskem mestu Varšava, ki so ga zasedli nacisti. Opisuje življenje v zloglasnem varšavskem getu, in kako se čudežno reši s Trga smrti, s »pretovorne postaje«, od koder njegovo družino v tovornih vagonih odpeljejo v smrt. Na »arijski strani« mesta s pomočjo poljskih prijateljev preživi dve leti v vedno novih skrivališčih. Nazadnje ga reši oficir nemške vojske, stotnik Wilm Hosenfeld, ki napol mrtvemu Judu pretihotapi v skrivališče hrano. Szpilman nam posreduje grozljivo podobo varšavskega geta in opisuje, kako je nemški okupator množično pobijal ljudi. Po knjigi so posneli tudi znameniti film *Pianist*.

Piranska notarska knjiga

2.

Založba ZRC

Piranska notarska knjiga (1298–1317), četrti zvezek (zbirka *Thesaurus memoriae, Fontes 4*) je znanstvenokritična objava trinajste piranske notarske knjige iz let 1298–1317. V tovrstne knjige so notarji mediteranskega prostora pred stoletji vpisovali bistvo dogovorov o trgovskem in posojilnem poslovanju, o družabniških razmerjih na različnih gospodarskih področjih, o poslih z nepremičninami, plačilu storitev pa tudi o ženitnih dogovorih in zapuščinah. Zapisi slikajo gospodarsko in družbeno življenje mest in njihove okolice,

njihovo upravo, sodstvo, vsakdanje življenje, populacijski razvoj, urbanistično podobo, kulturo in umetnost, s čimer ponujajo podatke raziskovalcem različnih strok. Izvirnik vsebuje 420 vpisov s tovrstnimi podatki za srednjeveški Piran. Objava vsebuje spremno uvodno študijo avtorice dr. Darje Mihelič, prepis izvirnika, imenski, pojmovni seznam in seznam vsebin vpisov.

Prešernov koledar

Prešernova družba

Uvod v *Prešernov koledar 2007* je pod naslovom *Spremembe so edina gotovost* napisala urednica Mojca Filipič Sterle, ki je tudi avtorica intervjuja z Vlasto Nussdorfer. Andrej Guštin prikaže astronomske dogodke, Sandi Sitar pa obletnice zgodovinskih dogodkov. Lučka Kajfež Bogataj piše o podnebnih spremembah, Darinka Kladnik o slovenskem ribištvu in ribiškem muzeju na Tržaškem, Marija Filipič o svoji mami aleksandrinki, Mateja Kropec Šega o bučah in o vrtu, Marjetka Jeršek pa o pozabljenih zeliščih. Vlado Majnik leto 2007 razčleni skozi številke. Na koncu je dodan še tradicionalni *Ugankarski kot(l)iček* Jožeta Petelina.

O krščanstvu

3.

Celjska Mohorjeva družba

Britanski publicist Jonathan Hill v knjigi *Kaj je krščanstvo doslej storilo za nas?* na bolj sproščen, vendar ves čas podatkovno natančen in zelo informativen način piše o vlogi krščanstva pri oblikovanju današnje podobe sveta. V prvem poglavju avtor prikaže, kako globoko se je krščanstvo zakoreninilo v zahodni kulturi in vplivalo tudi na druge predele. V drugem govori o nekaj najočitnejših učinkih krščanstva na kulturo skozi stoletja: krščansko umetnost in književnost. V tretjem temo razširi na krščanska stališča do sveta okoli nas. Sledi poglavje o tem, kako je krščanstvo obarvalo naš način razmišljanja. V šestem poglavju prikaže enega osrednjih pro-

blemov, s katerimi se filozofi in drugi misleci ukvarjajo že stoletja: kaj pravzaprav pomeni vrlo živeti. V sedmem pokaže na nekaj praktičnih izboljšav sveta, ki so jih prispevali kristjani v politiki, v zadnjem pa na kratko obravnava sedanjí položaj krščanske vere in razmisli o nekaj prispevkih, ki bi jih utegnili doprinesti v prihodnjih letih. Knjigo bogatijo mnoge barvne fotografije.

Sladice

Založba Karantanija

Posladki, sladko zadovoljstvo po jedi, imajo razmeroma kratko zgodovino. Pojavili so se pred 200 leti in nadomestili dolgo časa prevladujoče težke, sladke poobedke iz mastnega testa in obilne jajčne omake. Založba Karantanija je izdala knjigo *Sladice*, ki ponuja izbor slastnih receptov, med drugim za češnjev narastek, jabolčni zavitek, kipunike s kompotom iz mirabel, jagodno torto s camparijem, nadevano lubenico (melono), gratinirano sadje, palačinke z borovnicami, biskvit z maskarponem, makov zavitek s cimetovim sladoledom, lešnikov kolač, pomarančno kremo, sadno solato, pašo, slivovo sadno kremo, čokoladni zavitek z vanilijevo omako, sadni kolač tatin, vinsko kremo, vinski žele z grozdem, limonin sorbet itd.

Kabala

4.

Založba Mladinska knjiga

Knjiga *Kabala* ima podnaslov *Uvod v ezoterično srce judovskega misticizma*. Gre za stvarno in prizemljeno, a hkrati privlačno predstavitev kabalistične modrosti. Namenjena je tako tistim, ki bi radi obogatili svojo razgledanost, kot tistim, ki bi radi kabalo vključili v svoje vsakdanje življenje. Razlage pojmov (drevo življenja, mistična kabala) so sodobne in objektivne. Opisi mističnih rab kabale so slikoviti; možnosti »praktične uporabe« poti in meditacije so namenjene današnjemu urbanemu človeku. V knjigi se lahko poučimo o zgodovini, pomenu in praktični uporabi kabale v življenju.

Otroški mavrični tobogan

I. Ž.

Otroška revija *Mavrica* izhaja že 36 let. Letos je krmilo revije prevzela nova urednica Melita Košir in vanjo s pomočjo sodelavcev vnesla veliko novosti. Revijo so prenovili tako vsebinsko kot likovno.

Tiskana je na večjem formatu, kar otrokom daje več prostora za ustvarjanje in več preglednosti. Osrednji del je tiskan na takšnem papirju, da lahko otroci v *Mavrico* neposredno pišejo in rišejo. Nove vsebine, kot na primer *Moje ime*, *Družinski izleti*, *Redovnice in redovniki*, *Živimo evangelij*, *Po poklicu*, *Zgodbe iz sveta* ... imajo skupni cilj: otroke navdušiti nad svetom, v katerega vstopajo, jim dajati pogum, jih nagovarjati k razmišljanju o prihodnosti ... Skratka, otroke vzgajati v vesele, pogumne in pokončne kristjane.

Nova urednica je k sodelovanju povabila tako mlade kot znane in uveljavljene pisatelje ter ilustratorje. Več sodelavcev prinaša

vrednot in želi biti v pomoč pri vzgoji tako staršem in učiteljem kot katehetom. Skozi vsebine želi spregovoriti tudi o drugih vrednotah, ki so temeljnega pomena za zdravo rast otrok.

Revija se trudi za visok estetski nivo. Zato po novem z njo sodelujejo uveljavljeni ilustratorji, kot so Jelka Reichman, Daniel Demšar, Peter Škerl, Ana Zavadlav, Suzi Bricelj, Ana Košir, Ana Razpotnik Donati, Mojca Sekulič Fo, Karmen Smodiš in drugi. Kakovostne ilustracije v otroku neposredno vzgajajo občutek za lepoto, dobroto in pravičnost.

Iz lastnih izkušenj Nova urednica Melita Košir otrokom v reviji želi dati to, kar je v svojem bogatem življenju sama doživela. Kot nam je dejala, je odraščala v dvojezični družini in v tujini končala študij jezikov. Zatem se je 12 let posvečala poučevanju otrok od prvega razreda do maturantov. V času poučevanja je opravila waldorfsko specializacijo, ki ji je pomagala, da je v klasično pedago-

ško delo vnesla veliko svežine in novih pristopov. Predvsem pa ji je bila v pomoč, da je pri poučevanju imela v prvi vrsti pred očmi otroke in njihove potrebe, ne pa togega izpolnjevanja učnega pro-

grama. Ta pedagoška znanja ji kot urednici zelo koristijo.

Že v času študija je začela potovati. Tako je med poletnimi počitnicami z denarjem, ki ga je s pomočjo inštrukcij zbirala skozi vse leto, z nahrbtnikom prepotovala praktično ves svet: Južno in Srednjo Ameriko, Rusijo, Indijo, Kitajsko, Afriko in seveda vso Evropo ... Vsa ta potovanja so v njej pustila globok pečat, predvsem pa *credo*, da je svet velik in lep, kar bi rada povedala tudi otrokom v *Mavrici*. Njena strast so tudi športi: je učiteljica alpskega smučanja in teka na smučeh ter nekdanja poklicna igralka rokometu.

Urednica želi, da bi *Mavrica* otrokom pomagala zrasti v pogumne in pokončne ljudi, ki bi imeli radi življenje. Vzemite jo v roke in se prepričajte, da gre za kakovostno otroško revijo. ■

torje. Več sodelavcev prinaša *Mavrici* kakovost, o kateri govorijo že njeno ime.

Od 3. do 12. leta Namenjena je osnovnošolskim otrokom do šestega razreda pa tudi mlajšim in starejšim. Od bralcev, ki so večinoma stari od 3 do 12 let (najmlajšim seveda berejo starši), dobijo, kot nam je dejala urednica, v uredništvo vsak mesec tudi do 300 prispevkov, kar kaže na veliko priljubljenost revije.

Mavrica je edina otroška revija, za katero je vera ena bistvenih

Urednica Melita Košir

Transalpina in Žarek s Krasa

Lucija Horvat

Fotoklub Žarek Sežana deluje že osem let in za njegove člane pomeni prijetno druženje, prirejanje fotografskih razstav, projekcij, tečajev, predavanj in izletov. Prijetno druženje je v Fotoklubu Žarek tesno povezano z resnim fotografskim delom.

Fotoklub Žarek je nastal že leta 1993 kot študijski krožek Žarek, ki ga je vodila Vilma Colja. Leta 1998 se je preoblikoval v fotoklub in ustvarjalno pot nadaljeval pod vodstvom Stojana Gorupa. Zdaj ima klub, ki mu od leta 2002 predseduje Jadran Čeh, 35 članov. Fotoklub sodeluje na fotografskih natečajih vseh klubov, ki so vključeni v Fotografsko zvezo Slovenije, in tudi na mednarodnih razstavah pod pokroviteljstvom Mednarodne zveze fotografske umetnosti FIAP. Dobil je že veliko domačih in mednarodnih fotografskih nagrad. Med najuspešnejšimi aktivnimi člani so Ana Čeh, Dajana Čok, Božica Mihalič, Marija Maruša Maraž in Boris Godnič, ki so na razstavah pod pokroviteljstvom FZS in FIAP dosegli visoko število točk. Na fotografsko pot je v klubu Žarek stopil tudi danes uspešen slovenski fotograf Simon Strnad.

Ekstempore Kras že desetič

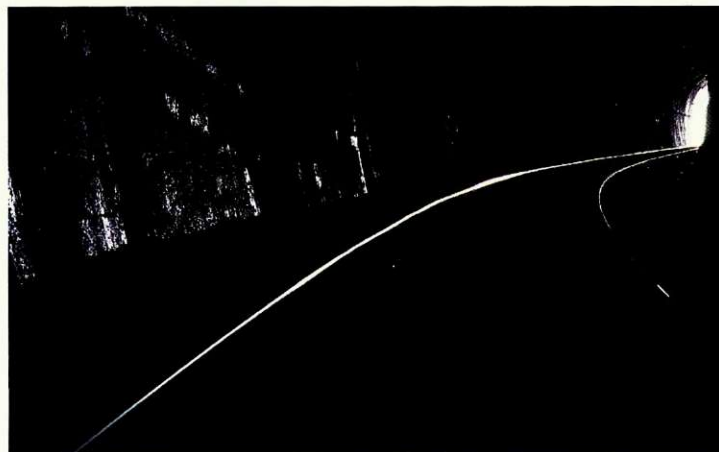
V vsem času obstoja kluba je bilo organiziranih več kot dvesto skupinskih in samostojnih fotografskih razstav njegovih članov, znotraj kluba pa je začela delovati tudi likovna sekcija *Zlati žarek*, ki aktivno razstavlja svoje slike in ta čas združuje samo štiri članice, ki so sicer tudi uspešne fotografinke: Dajana Čok, Božico Mihalič, Marijo Marušo Maraž ter Tatjano Mihalič. Najuspešnejši projekt Fotokluba Žarek Sežana je vsekakor *Tradicionalni mednarodni fotografski ekstempore Kras*, ki so ga leta 2006 jubilejno organizirali že desetič in se ga je vseh deset let redno udeleževalo okoli sto fotografov iz vse Slovenije, zamejstva in tujine. Med pomembne klub-

Z razstave *Sto let Transalpine*. Avtor: Mark Ravbar

Z razstave *Sto let Transalpine*. Avtorica: Mojca Filipčič

Z razstave *Sto let Transalpine*. Avtor: Boris Kampuš

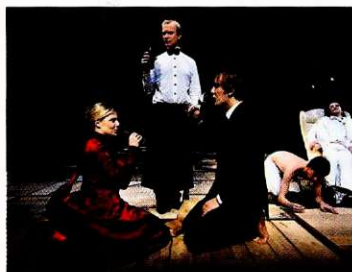
ske projekte sodijo še fotografske razstave *Brkini v fotografiji* (2002/2003), *Fotografija skozi otroške oči* (2002/2003) ter *Kosovel in Kras* (2004). Poleg tega je Fotoklub Žarek v sodelovanju s Kosovelovo knjižnico iz Sežane ob 100. obletnici rojstva kraškega poeta Srečka Kosovela izdal mapo dvaindvajsetih Kosovelovih voščilnic, na katerih so bile natisnjene izvirne fotografije članov kluba. Leta 2005 je Fotoklub Žarek sodeloval pri snemanju kratkega dokumentarnega filma RTV Slovenija z naslovom *Prispevek lipicanca k predzgodovini filma na Slovenskem* režiserja Marjana Frankoviča.

Bohinjska proga V minulemu letu so se člani Fotokluba Žarek skupaj s fotokrožkom Fotovideo Trst 80 posvetili stoletnici 717 kilometrov dolge Bohinjske proge, odprte 19. julija leta 1906, bolj znane po imenu Transalpina. Aktivno so jo fotografirali vse leto 2006, januarja in februarja letos pa bodo fotografije na ogled na dveh velikih razstavah v Kosovelovem domu v Sežani in v Železniškem muzeju v Trstu. »Pri fotografiranju Transalpine smo se posvetili estetsko zanimivi arhitekturi same proge, železniških postaj, mostov, portalov in predorov med Trstom in Jesenicami,« je v katalog razstave *Sto let Transalpine* zapisal Nejc Ivančič, član Fotokluba Žarek Sežana. Razstava, ki jo bodo v Kosovelovem domu v Sežani odprli 11. januarja 2007 ob 18.00 uri, v Železniškem muzeju v Trstu pa 3. februarja 2007 ob 11. uri, bo zagotovo vredna ogleda, saj je Transalpina spomenik evropske kulturne in tehniške dediščine. **D**

Mojster in Margareta v MGL

Zadnja lanska premiera v MGL je bila nemara tudi najboljša, hkrati pa zelo zahtevna, saj izziva mnoga razmišljanja. Slednje je vsekakor pozitivno. V MGL smo si lahko ogledali uprizoritev t. i. enciklopedičnega romana *Mojster in Margareta* vplivnega ruskega pisatelja Mihaila A. Bulgakova, ki ga po evropskih gledališčih že dolga leta igrajo v različnih priredbah. Roman je dramatičnega miha Javornik, ki že od leta 1994 opravlja delo in naloge visokošolskega učitelja na Oddelku za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete v Ljubljani. *Mojster in Margareta* sta tokrat prvič na slovenskem

Mojster in Margareta

foto: Ziga Kortnik

odru, štiriurno predstavo v režiji Jerneja Lorencija in v dramaturški razčlembi Alje Predan pa so oživili Matej Puc kot *Mojster* in Jana Zupančič kot *Margareta* ter poleg njih še Janez Starina, Boris Ostan, Uroš Smolej, Gaber K. Terseglav, Mojca Funkl, Jaka Lah, Gregor Čušin, Gašper Tič, Milan Štefe, Tanja Ribič, Marko Simčič ter študenta igre Jure Henigman in Jurij Drevnšek. Za sceno je poskrbel Brevenšoj. Na sceno je poskrbel Belinda Radulovič, za glasbo pa Branko Rožman. Osrednje vozlišče dogajanja v *Mojstru in Margareti* je usodno razmerje: slediti sebi ali zunanji volji oziroma volji oblasti, s katerem se je soočal Bulgakov in v svojem razmišljanju prišel do spoznanja, da »umetnik, ki sledi lastnemu idejnemu imperativu, postane slej ali prej žrtev oblasti«. V razpetosti med točkami v času, v kateri se dogaja pretresljiva in groteskna zgodba o *Mojstru in Margareti*, je prostor tudi za ljubezen, ki pa je kruta, ker gre prav do konca. L. H.

Severjeve nagrade

Sklad Staneta Severja in škofjeloška izpostava Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti sta v Škofji Loki podelila tradicionalne Severjeve nagrade za igralske dosežke. Osrednji nagradi sta za svoje delo prejela poklicna igralca Uroš Smolej in Alenka Tetičkovič. Na tokratni, 36. podelitvi Severjevih nagrad za igralske dosežke na poklicnih odrih so za študenta dram-

Uroš Smolej in Alenka Tetičkovič

ske igre in za ljubiteljskega igralca razglasili pet igralcev oz. študentov. Letošnja Severjeva nagradjenca za dosežke v poklicnih gledališčih sta bila tako stalni član Mestnega gledališča ljubljanskega (MGL) Uroš Smolej in dramska igralca v svobodnem poklicu Alenka Tetičkovič. Za dosežke v ljubiteljskem gledališču je Severjevo nagrado prejela Juša Berce, ki deluje na Loškem odru v Škofji Loki. Študent-

sko Severjevo nagrado pa si delita študenta Akademije za gledališče, radio, film in televizijo (AGRFT) Aljaž Jovanovič in Tjaša Ferme, je odločila žirija v sestavi Vinko Möderndorfer, Branko Šturbej, Mojca Krefl, Alen Jelen in Alenka Bole Vrabec. Alenka Tetičkovič je bila nagrade zelo vesela. »To je moja prva nagrada na strokovnem področju igrilstva. Ker sem 12 let delala kot svobodnjakinja, je to še ena posebna potrditev, ker pri delu zunaj inštitucije teže dobiš nove izzive in močne vloge.« Uroš Smolej pa je o nagradi dejal, da mu daje priznanje za preteklo obdobje. »Potrjuje, da je bilo moje delo nekaj vredno in da sem lahko zadovoljen s tem, kar sem v preteklem obdobju na gledaliških deskah ustvaril,« je dejal Smolej in dodal, da se nagrade ni nadejal. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 4. 1. 2007

19.00 Slovensko mladinsko gledališče:
F. R. Orjuela: Kitov trebuh

19.30 SNG Drama:
E. Labiche, B. Strauss: Šparovček

20.00 SNG Drama, Mala drama:
S. Delaney: Okus po medu. Zgodba govori o deprivilegiranimu sloju ljudi, ki životarijo in se komaj prebijajo iz dneva v dan, kljub temu pa nič manj ne občutijo potrebe po ljubezni, varnosti in sanjajo o lepšem življenju.

PETEK, 5. 1. 2007

19.00 Slovensko mladinsko gledališče:
F. R. Orjuela: Kitov trebuh

19.30 SNG Drama:
E. Labiche, B. Strauss: Šparovček

20.00 SNG Drama, Mala drama:
S. Delaney: Okus po medu

21.00 Stara pošta, Robova ulica 15:
Henrich von Kleist: Kleist. Predstava je narejena po motivih življenjepisa, delih in po pismih nemškega pesnika in dramatika Henricha von Kleista.

SOBOTA, 6. 1. 2007

19.00 Slovensko mladinsko gledališče:
L. Visconti: Somrak bogov. Začetek zgodbe je postavljen obdobje nacistične Nemčije, v februarško noč leta 1933, ko je gorel Reichstag, in opisuje razpad nemške družine v času nacističnega režima.

19.30 SNG Drama: Matjaž Zupančič:
Razred. Črna komedija poskuša prikazati obsedenost sodobnega človeka z videzom in hkrati njegovo nesposobnost iskrene komunikacije.

NEDELJA, 7. 1. 2006

17.00 Cankarjev dom: Meta Brulec,
Silvan Omerzu: Kroki in prijatelji
– lutkovna predstava za otroke od 5. do 10. leta

17.00 Mini teater Ljubljana: J. Ribičič,
Rokre, J. Souček: Miškolin – gledališko-lutkovna predstava. Mišonova družina ni velika: oče Mišon, mama Mišonka in Miškolin. Razvajeni Miškolin se dolgočasi, ker še ne sme iz stanovanja, saj se mora prej naučiti vseh prebrisanosti in spretnosti, ki jih mora znati vsaka prava miš.

PONEDELJEK, 8. 01. 2007

19.30 SNG Drama: Ivo Svetina:
Ojdip v Korintu

20.00 SNG Drama, Mala drama:
Y Reza: En španski komad

TOREK, 9. 1. 2007

17.00 Mini teater Ljubljana:
S. Malenov, W. Hauff: Začarani štorclji
– lutkovna predstava za otroke od 4. leta dalje

19.30 SNG Drama: Ivo Svetina: Ojdip v Korintu

SREDA, 10. 1. 2007

18.00 Slovensko mladinsko gledališče:
L. Visconti: Somrak bogov

20.15 Cankarjev dom: Godalika (Slovenija), Fred Frith & Arte Quartett (Velika Britanija / Švica) – sodobna glasba. Slovenska zasedba Godalika, ki se posveča tako klasični kot sodobni glasbi, bo predstavila svoj novi album *Time to Start* z avtorsko glasbo Nina De Glerie, ki bo nastopil tudi kot gost na kontrabasu.

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Konec civilizacije Majev

Monika Maljevič

Pričujoči film Mela Gibsona nas tokrat želi poučiti o vzrokih za skrivnostni propad veličastne civilizacije Majev. Film je vsekakor vreden ogleda.

S pomočjo mladeniča Jaguarja, ki ga majevski bojevniki ujamejo in namenijo žrtvovanju bogovom, spoznamo nekdanj mogočno kulturo, ki so jo zanemarjanje okolja, verska obsedenost s krvavimi obredi in ustrahovanje vladarjev pripeljali na rob propada. Ali kot je dejal W. Durant: »Velike civilizacije ni mogoče osvojiti od zunaj, dokler se ni sama uničila od znotraj.«

Oskarjevec Mel Gibson je ustvaril Apokalipto – presunljivo mitsko akcijsko pustolovščino, postavljeno v razburkano obdobje skrivnostnega konca veličastne majevske civilizacije. Človek, čigar idilično eksistenco brutalno zmoti silna osvajalska sila, se znajde na nevarnem potovanju v svet, ki mu vladata strah in zatiranje in kjer ga čaka grozljiv konec. Opogumljen z močjo ljubezni do ženske in družine bo naredil vse za vrnitev domov in obrambo svojega načina življenja.

S čustvi nabit, razburljiv in provokativen film obuja v življenje svet davne preteklosti, kakršnega na platnih še nismo videli, hkrati pa je zelo aktualen za sodobno družbo. Posneli so ga v Catemacu, enem zadnjih ohranjenih območij deževnega gozda v Mehiki, in v Veracruzu, igralci pa so izključno iz vrst ameriških domorodcev.

Legenda »Pazi se teme dneva. Pazi se človeka, ki prinese jaguarja ... kajti on te bo vodil h koncu.« Mogočno kraljestvo Majev je v Ameriki vladalo več kot tisoč let. Ustvarilo je velika mesta, visoke piramide ter izjemne kulturne in znanstvene dosežke. V nekem zgodovinskem trenutku pa se je ta svet porušil.

Apocalipto

Režija: Mel Gibson

Scenarij: Mel Gibson in Farhad Safinia

Produkcija: Ned Dowd, Vicki Christianson, Mel Gibson

Igrajo: Rudy Youngblood, Raoul Trujillo, Gerardo Taracena, Mayra Serbulo, Dalia Hernandez

Premiera: 4. 1. 2007

Distribucija: Blitz Film & Video Distribution

zabavni, hkrati pa bi občinstvu dali nekaj več. »Mislim, da si ljudje res želijo videti velike zgodbe, ki jim nekaj povedo na emocionalni ravni in se jih dotaknejo na duhovni ravni,« je dejal Gibson. Nenaden propad starodavne majevske civilizacije ga je tako očaral, da si je zamislil zgodbo, postavljeno v to skrivnostno kulturno okolje.

Za njim je ostalo le nekaj z rastlinjem pokritih piramid v džungli in velika skrivnost. Petsto let po propadu majevske civilizacije je režiser Mel Gibson ustvaril sodobno filmsko pustolovščino, ki se razkriva kot brezčasen mit o posameznikovem trudu, da bi v svetu na robu propada rešil tisto, kar mu pomeni največ.

Gibson presenetil Le malokdo si je lahko predstavljal Gibsonov naslednji korak – film o eni najskrivnostnejših in najprivlačnejših civilizacij v zgodovini. Posnel je izviren in napet triler, katerega veličastne podobe in čiste emocije zagotavljajo filmsko izkušnjo, kakršne še ni bilo. Po Kristusovem pasijonu je Gibson med filmskim občinstvom zaznal rastočo lakoto po filmih, ki bi bili razburljivi in

Sprva je vedel le to, da želi ustvariti film, s katerim se ne bo moglo nič primerjati, film, v katerem mora človek vse postaviti na kocko. »Hotel sem posneti akcijsko pustolovščino na visokih obratih,« se spominja. »Privlačila me je ideja, da bi večino zgodbe povedali vizualno in tako gledalce zadeli tam, kjer so nezavedno in emocionalno najbolj dojemljivi.« Svoje ideje je zaupal scenaristu Farhadu Safiniji. Skupaj sta začela raziskovati drzno idejo, da se bi zgodba odvijala v obdobju konca vladavine Majev. Safinia, ki je potoval po Jukatantu, je Gibsonu opisal svoja popotniška doživetja in scenarij je začel nastajati. »Zgodba je kar sama vodila naprej in je bila razburljiva že med pisanjem,« je dejal Safinia. **D**

Katera je najboljša zarezala?

steviline druge gospodarske teme var prenovljenih straneh. Če želite videti tega fotografa...

1. Anja Zavavlav, nekdanja smučarka:

"Skromnost je sicer lepa človeška lastnost, koristna pa ni."

2. Bojan Šrot, celjski župan:

"Politika je najkrajša pot, da ugledni državljani dobi status lopova in barabe."

3. Dušan Kumar, poslanec:

"Oblast je kot gostilna, iz katere malokdo pride trezen."

4. Dr. Aleš Debeljak, pesnik in predavatelj:

"Umetnost predstavlja poslednje zavetišče svobode, in če se skrčijo meje svobode tudi za umetnost, potem smo še korak do tega, da bodo vsi mislili isto. Kjer mislijo vsi isto, ne misli nihče."

5. Janko Messner, pisatelj in častni predsednik DSP v Avstriji:

"Najprej bomo odmrli Slovenci na Koroškem, vi za nami, potem pa bodo prišli Kitajci, še prej pa bo prišel bushevski jezik."

6. Iztok Mlakar, igralec in kantavtor:

"Resnico, srž človeka, najdeš v njegovem narečju. Materin jezik - kaj je to? Katerega od nas pa je mati prvič nagovorila v knjižni slovenščini?"

7. Jernej Šugman, igralec:

"Gledališki igralci bi nedvomno slabše odigrali prekršek na odru kot nogometaši na zelenici."

8. Janez Janša, predsednik vlade:

"Nikoli ne bomo največji. Nikoli ne bomo najmočnejši. Lahko pa smo najboljši."

9. Dr. Bogdan Lešnik, psiholog:

"Svoboda govora ima smisel le, ko se ljudje avtomatično sami odpovedo temu, da bi jo uporabljali za napad."

10. Marcel Štefanič Jr., novinar:

"Američani svetovno geografijo osvajajo z vojnami. Ko napovedo vojno Afganistanu, zvejo tudi, kje je. Tako osvajajo lekcije: več vojni ko imajo, bolje poznajo svet."

SMS-glasovanje: pošljite VECER-BOBX (X je številka izjave), ime, letnico rojstva in pošto številko na 2929.

Primer: VECER BOB4 JURE 1978 2000. Povratni SMS je brezplačen. Splošni pogoji SMS-glasovanja so na SMSaty.net/Vecer.

Nagrada:
TOSHIBA LCD 32 WL 66
(premer ekrana 81 cm)

januar

Bob leta 2006

Glasujte za najbolj pronicljivo izjavo leta. Izpolnjeno glasovnico izrežite, jo pošljite na naš naslov (ČZP Večer, d.d., 2504 Maribor) do vključno 12. januarja 2007 in sodelujte v žrebanju za LCD-televizor. Svoj glas lahko oddate tudi prek SMS-a ali na www.vecer.com/bob

Vaši podatki _____ Naslov _____

Ime _____ Pošta _____

Priimek _____ E-naslov _____

Št. izjave, za katero glasujem _____ Sem naročnik Večera da ne

Dovoljujem, da ČZP Večer, d.d., uporablja moje osebne podatke za izvedbo akcije Bob leta 2006 in v namen nagradne igre ter za obvestilo po zaključku akcije. Seznanjen sem, da lahko ČZP Večer, d.d., kadarkoli prepovem uporabo svojih osebnih podatkov za obveščanje. D

VEČER

Moj pobesneli stroj

Tekst in foto: Matej Mihinjač, SAGA Institute

Mazda 6 MPS

Hm, bo Mazda res znela narediti štirivrtno športno limuzino, ki pa bo vsaj malo uspelo povzeti izročilo, ki sta ga zapustila legendarni MX-5 in sodobni klasik RX-8? Po prvem obratu ključa že ni kazalo tako. Pač skoraj običajna 'šestica'. A se je zgodba s kilometri spreminjala. Naklonjenost mazdi6 MPS je postajala čedalje močnejša, a za ljubezen vseeno ni bilo dovolj.

Novi kupci Da ne bo pomote, Mazda morda želi odžreti kakšnega kupca Subaruju in Mitsubishiju, vendar je s samo zasnovo raje posegla v razred, kjer je v Evropi že kar nekaj limuzin, in hkrati navzgor zaokrožiti po-

nudbo. Z dinamičnim predznakom oziroma na kratko – MPS (Mazda Performance Series). Ker je osnova priljubljena limuzina, ja, MPS je na voljo samo v štirivrtni različici, to s seboj seveda prinese tudi vse odlične lastnosti, ki smo jih že hvalili. Pomeni odlično ergonomijo z zelo dobrim položajem za volanom, kakovostno sestavljeno in všečno armaturno ploščo ter veliko prostora. Še vedno je nerodno, da se prtljažnega prostora ne da povečati, a močno tokrat namenoma zanižali na eno oko. Malce moti za športne želje pretanek volanski obroč, so pa zato

MAZDA 6 MPS 2.3 DISI TURBO

stopalke aluminijske in usnjeni sedeži vrhunski, saj zelo dobro predstavljajo pravo kombinacijo udobja, ki jo zahteva vsakodnevna uporaba ter občasne želje po hitrejši vožnji. Rdeča osvetlitev merilnikov je skoraj vulgarna, da gre zares, pa jasno nakaže tudi vrednost 280 v kilometrih na uro. Največji kamen spotike, vsaj kar se tiče oblike, je zadek, saj je videti, kot da se nekemu ni dalo do konca izpiliti oblikovalskih idej. Veliki razmaknjeni izpušni cevi sta v resnici le okraska, saj se za njima skrivata povsem običajno majhni cevi, a vseeno z dovolj športnim zvokom, da odstopa od običajnih različic. Drugačna zgodba je na nosu. Nizek odbijač s poudarjenimi odprtini za zrak daje vtis moči in tega spremenjen in za 40 mm dvignjen pokrov motorja v sredinskem delu le še poudari. In ne le zaradi lepote, temveč je bilo nekam treba spraviti turbino in vmesni hladilnik polnilnega zraka, da je lahko moč v primerjavi z atmosferskim agregatom zrasla za slabih 100 'konjev'.

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	MAZDA6 MPS
vrsta motorja	turbobencinski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj, neposredni vbrizg
prostornina v ccm	2261
moč v kW (KM) pri vrt./min	191 (260) pri 5500
največji navor v Nm pri vrt./min	380 pri 3000
menjalnik	ročni, šeststopenjski
pogon	na vsa štiri kolesa
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4765 x 1780 x 1430
medosna razdalja v mm	2675
prtljažnik v litrih	455
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1665 (420)
največja hitrost v km/h	240
pospešek 0-100 km/h v s	6,6
poraba (po normah EU) v l/100 km	14,1/8,0/10,2
poraba na testu v l/100 km	12,9
cena vozila v SIT	8,487.930

Obilica moči Pod omenjeni pokrov jim je uspelo 'stlačiti' bencinski motor z zelo sodobno glavo. In tudi moč, ki jo pridela, je na liter večja kot pri večini serijskih konkurentov (115 KM/l). Uporabili so neposredni vbrizg goriva, ki valje polni z do 115 bari pritiska in naj bi v srednjem območju delovanja motorja dajal 10 odstotkov več navora kot sistem s posrednim vbrizgom, nato pa nad to poveznili še turbino na izpušne pline in vmesni hladilnik. Z razmeroma visokim kompresijskim razmerjem (9,5:1) za turbomotor je le-ta zato čist in učinkovit ter odziven tudi v nižjih vrtiljajih. Seveda se nenadnemu prirastu moči nekje pri 2.500 vrtiljajih niso mogli izogniti, vendar motor vsaj solidno potegne v spodnjem območju, kjer je velika večina še precej mrtva. Zato pa je poraba spet dvorezen meč; podatki, ki jih navaja tovarna, veljajo le za konstantno in zelo umirjeno vožnjo. Ker tudi sami ne testu nismo bili zahtevni, se je gibala v čisto znosnih vrednostih okoli dvanajstih litrov, sicer pa lahko krepko preseže petnajst litrov na 100 km in 'skuri' premajhen 60-litrski tank za gorivo v 300, mor-da 400 kilometrih. In če je naklonjenost vse do tod naraščala, se je potem začela obračati. Mazda se je povsem pravilno odločila, da je MPS namenila štirikolesni pogon, saj le prvi kolesi ne bi dovolj učinkovito prenašali tolikšnega navora na podlago v tako velikem avtomobilu. Hkrati gre za precej napreden sistem z elektronsko nadzorovano aktivno sklopko, ki je nameščena pred zadnjim diferencialom z omejenim zdrsom (takšnega najdemo tudi na RX-8).

Vse se sliši zelo obetavno, vendar ima elektronika, ki nadzoruje kot volana, hitrost, pospeške in plin, na voljo le tri programe delovanja: normal, sport in stability. In če se ji zazdi, da na ravnini med ovinki iz programa 'sport', ko je do 50 odstotkov navora tudi na zadnjih kolesih, brezčutno preklopi v 'normal', ko je praktično ves navor spredaj, mazda6 kar naenkrat postane podkrmarjeno vozilo, še prejšnji ovinek pa navdušuje s komaj še lovljivim zadkom. Preprosto je treba ves čas voziti s polnim plinom, da je pogon v načinu 'sport', pa gre. In takrat gre lahko zelo hitro. Neverjetno, kako pri nizkih hitrostih skoraj težaški in neokreten avto nenadoma postane hiter in vodljiv kot vodena raketa. Res škoda, da ni kar ročne izbire med programi. Še dve kritiki, za kateri pa sem skoraj prepričan, da letita le na testni primerek, se nanašata na zavore in menjalnik. Prve so kljub nadgradnji in povečanju prehitro pričele popuščati po bolj utrujajočem zaviranju, pri menjalniku pa se je ročica vse prepogosto zatikala iz prve v drugo prestavo.

Po vsem naštetem zato ne bo ravno veljalo zapisano v naslovu – moj pobesneli stroj – temveč prej moja posebna serija. Mazda6 MPS je super avtomobil za tiste, ki želijo močan in precej zmogljiv družinski avto, ki bo sicer drag za vzdrževanje, a precej nevpadljiv in redek na cestah, če je to pomembno. Ne smete ga metati v koš z 'impreszami in evoti', pa vas lahko navduši. Tudi če misli, da misli namesto vas. **D**

Novici

VOLVO XC60 CONCEPT Vodja oblikovalcev pri Volvu Steve Mattin je ob predstavitvi novega člana družine 'cross country', ki bo v serijski obliki prišel do kupcev na začetku leta 2009, dejal, da lahko pozabimo na dobo, ko je pri Volvu kraljeval tako imenovani škatlasti dizajn. Svoj delež pri dvigu prepoznavnosti bodo poleg zunanjih oblikovnih elementov iz družine prispevali tudi bolj velikodušno izraženi logotipi in modelne oznake, kot posebnost pa velja omeniti športno nizko bočno linijo stekel ter padajočo linijo strehe, ki ob tem posnemata vzorec štirivratnega kupeja. Spodnji del prtljažnih vrat se ob ločenem odpiranju pomakne navzven in vertikalno premakne v smeri strehe. Ker sta oba dela vrat izdelana ob uporabi prosojnih materialov, voznik ohrani preglednost skozi zadnje steklo. Uporaba prosojnih materialov je zaznamovala tudi nebo nad štirimi potniki, ki so udobno nameščeni na športno oblikovanih enojnih sedežih. Pri Volvu pravijo, da bomo večino uporabljenih oblikovnih in tehnoloških rešitev lahko srečevali pri njihovih izdelkih v bližnji prihodnosti.

RINSPEED EXASIS Švicarski tuner Rinspeed je znan po svojih nenavadnih avtomobilskih kreacijah. Na naslednjem ženevskem avtomobilskem salonu bo predstavil svojo zadnjo mojstrovino z imenom exasis, ki je zaradi uporabe visokotehnoloških umetnih snovi pri izdelavi karoserije skoraj v celoti transparentna. Njegova prosojna karoserija je izdelana v obliki rakete ali cigare. Dvosedežnik z dodanimi kolesi spominja predvsem na tekmovalna vozila, ki nastopajo na severnoameriški 'off-road' reli preizkušnji Baja 1000, obudi pa tudi spomin pa nekdanje enosedežne dirkalnice znamke Auto Union iz druge polovice tridesetih let prejšnjega stoletja. 750-kilogramsko 'prosojno raketo' poganja dvovaljni bencinski motor z delovno prostornino 0,75 litra, ki uporablja kot gorivo bioetanol in s pomočjo nameščenega turbopolnilnika pridela približno 150 'konj' ter 150 Nm navora. Pospeševanje od 0-100 km/h zaključí v 4,8 sekunde. Največja hitrost znaša 210 km/h.

AVTOPRALNICA

<p>AP 24 ur (Center Kompas Stop) Celovška cesta 206</p> <p style="text-align: center;">Odpri: NON STOP 24ur!</p> <p>Tel.: 01/500-37-53 Avtopralna steza Samopostrežne storitve Samopostrežni sesalniki Samopostrežni čistilniki preprog Samopostrežna avtopralnica</p>	<p>Parkirna hiša WTC Dunajska cesta 158</p> <p>Odpri: pon – pet 07:00 – 18:00 sobota 07:00 – 13:00</p> <p>Tel.: 01/58-97-855 Strojno – ročno pranje Notranje čiščenje Poliranje Globinsko čiščenje + VULKANIZERSTVO</p>
--	--

Alkohol ni človekov prijatelj

Lucija Horvat, foto: iStockphoto, arhiv Demokracije

Novoletni prazniki so mimo, z njimi pa tudi čas zabav in sprostitve. Toda kaj če se je sprostitvev sprevrgla v nočno moro? So vas že kdaj opozarjali, češ da uživete preveč alkohola? Ali pa ste morda imeli prehudega mačka?

Na zdravje!

Če je tako, je čas, da se zamislite in se vzamete v roke. Maček, stanje po tem, ko je človek užival alkohol, je lahko različno hud – odvisno od količine in vrste popitega alkohola. Simptomi so glavobol, omotica in slabost. Alkohol namreč razteza krvne žile, kar povzroča glavobol, in ima tudi dehidracijski učinek. To pomeni, da alkohol spodbuja ledvice, ki potem izločajo iz telesa več vode kot navadno. Alkohol se iz prebavnega sistema v krvni obtok absorbira različno hitro, na kar vpliva več dejavnikov. Znano je, da hrana v želodcu absorpcijo alkohola v kri upočasni. Tudi večja telesna teža ima podoben učinek – težji ljudje počasneje absorbirajo alkohol v kri. Velja tudi, da so ženske bolj občutljive na alkohol kot moški, saj se nagibajo k temu, da imajo višjo raven alkohola v krvi

kakor moški enake teže, ki je popil enako količino alkohola. Deloma je vzrok za to dejstvo, da žensko telo proizvaja manj encima, ki razgrajuje alkohol, kot moško.

Izognite se mačku Pogost in trdovraten maček je opozorilo, da bi morali omejiti količino popitega alkohola. Redno pitje prevelikih količin alkohola namreč prav hitro povzroči zasvojenost in trajno škoduje zdravju, poškoduje jetra in poveča tveganje za razvoj nekaterih vrst raka. Preventiva je, da preprosto ne popijete preveč in obdržite zdravo mero. Predvsem pa je pred alkoholno pijačo vedno treba kaj pojesti. Količino popitega alkohola je mogoče zmanjšati tudi s počasnim pitjem, da pijača v kozarcu ostane dlje časa, in tako, da je vsaka druga natočena pijača brezalkoholna. Dehidraciji se je

mogoče izogniti s pitjem dovolj velikih količin vode. Alkoholnega mačka lahko močno poslabša pitje cenenih rdečih vin zaradi visoke vsebnosti različnih dodatkov in alkoholnih napitkov, ki vsebujejo visoko stopnjo dišav in barvil. Takšnim pijačam se je najbolje izogniti.

Bojz mačkom Če se vseeno zgodi, da se zjutraj zbudite s hudim glavobolom in slabostjo, je prvo, kar morate storiti, popiti velik kozarec ali celo dva vode, da na-

domestite izgubljeno tekočino. Še bolje pa je, da se vode napijete že pred spanjem. Kadar gospodari maček, je za organizem najbolj škodljiva še ena pijača. Tudi kava v takem primeru prej škoduje kot koristi, saj razdraži in dehidrira organizem. Ker je telo zaradi alkohola izgubilo precej pomembnih hranilnih snovi, kot sta magnezij in kalij, jih je dobro nadomestiti z bananinim mlečnim napitkom. Tradicionalno zdravilo proti mačku je tudi uživanje surovega zelja, saj velja, da razstruplja jetra. Ker ima zelje varovalni učinek na sluznico prebavnega trakta, odpravlja tudi slabe učinke, ki jih ima alkohol na želodec in črevesje. Mačka blaži tudi pitje rožmarinovega čaja, ki blaži glavobol in pomaga jetrom. Pitje čaja iz pegastega badlja ali regrata prav tako pomaga pri razstrupljanju jeter in krvi. Čaj iz vrbovega lubja se pripravi s počasnim desetminutnim kuhanjem lubja v pokriti posodi in vsebuje naravno sestavino, ki je podobna aspirinu, zato blaži glavobol. Takšne čaje je dobro piti vsako uro, dokler se simptomi mačka ne ublažijo in minejo. Zdravnika je treba obiskati v primeru, če se ne spominjate, kaj se je dogajalo med popivanjem.

Posledice alkoholne omame

Pitje alkohola je vsesplošna družabna navada, vendar se je treba zavedati, da alkohol nikakor ni človekov prijatelj. Čezmerno uživanje alkohola ima več dolgoročnih in kratkoročnih škodljivih posledic. Dolgoročne posledice zasvojenosti z alkoholom so jetrna ciroza, to je okvara jetrnih celic, vnetje trebušne slinavke, več vrst

Mladi, zabavate se lahko tudi brez alkohola!

rakavih obolenj: rak jeter, ustne votline, grla, žrela in požiralnika. Zasvojenost z alkoholom povzroča tudi visok krvni tlak in različne psihološke motnje. Kratkoročne posledice pijančevanja pa so seveda poškodbe in smrti zaradi prometnih nesreč, nasilje doma ter različne telesne in psihične zlorabe zakonskih partnerjev in otrok.

Opredelitev odvisnosti Kako torej opredeliti, ali je nekdo odvisen od alkohola? Kriteriji za določitev odvisnosti od alkohola so opisani in določeni v deseti reviziji Mednarodne klasifikacije bolezni. O odvisnosti govorimo, če so bili v preteklem letu izraženi vsaj trije od naslednjih znakov: močna želja po pitju alkohola, težave pri obvladovanju uživanja, vztrajanje v pitju kljub škodljivim posledicam, večje posvečanje pitju alkohola kot aktivnostim in obveznostim, kot sta služba in družina, potreba po čedalje večji količini alkohola in telesne motnje pri prenehanju uživanja, ki se kažejo kot abstinenčni sindrom. Sindrom odvisnosti od

Alkohol botruje prometnim nesrečam.

alkohola pogosto spremlja tudi zanihanje težav, ki jih ima posameznik zaradi uživanja alkohola. Odvisnik od alkohola torej zlepa ne bo priznal, da ima težave z alkoholom. Pri tem so v težkem položaju tudi drugi družinski člani, ki pogosto postanejo soodvisni in s svojimi vedenjskimi vzorci vzdržujejo odvisnost. Prav zato je odločilnega pomena pravilna pomoč, ki jo običajno najprej poiščejo družinski člani alkoholika.

Alkohol in Slovenija Poraba alkohola je v Sloveniji med najvišjimi v Evropi, zato alkoholizem nikakor ni nekaj, pred čemer bi si zatiskali oči. Visoka poraba alkohola se kaže tudi v visokem odstotku obolevnosti in umrljivosti zaradi jetrne ciroze, v številu samomorov in prometnih nesreč, ki se zgodijo pod vplivom alkohola. Na kakšen način torej omejiti pitje alkohola in koliko alkohola lahko popijemo brez nevarnosti, da bi postali

od njega odvisni? Vsak posameznik se po svoje odziva na alkohol, nekdo je na alkohol bolj občutljiv, nekdo manj, vse pa je odvisno od starosti, spola, rase, zdravstvenega stanja, količine prej zaužite hrane, uporabe zdravil in mnogih drugih dejavnikov. Pri omejevanju količine popitega alkohola je zato treba upoštevati tudi posameznikove lastnosti. V splošnem velja, da je meja manj tveganega uživanja za odrasle moške 14 enot alkohola na teden, kar pomeni do dva decilitra vina na dan ali do pet enot ob eni pivski priložnosti, en dan v tednu pa naj bi bil brez alkohola. Za ženske je meja do sedem enot alkohola na teden ali do tri enote ob eni priložnosti, to seveda velja pod pogojem, da ni bila presežena tedenska količina. Starejši od 65 let ne glede na spol naj ne popije več kot ene enote alkoholnih pijač na dan. Kakršno koli uživanje alkohola pa odsvetujejo otrokom in mladini ter ženskam, ki načrtujejo nosečnost, so noseče ali dojijo, saj alkohol lahko usodno poškoduje plod. ■

**RADIO
CENTER**
102.4, 103.7 MHz

**102.4
103.7**

Radio Slon in Sadež

Krademo frekvence od 1946

WWW.RADIOCENTER.SI

Nogomet kot posel in religija

Lovro Kastelic, foto: arhiv Demokracije

Na evropski nogometni sceni se je med ambicioznimi in še nedorečenimi klubi razširilo geslo: Že v nekaj letih želimo postati Arsenal! A za takšen koncept je treba imeti temelje.

V nekaj letih postati Arsenal bi pomenilo preslikati Arsenalov model delovanja: iskanje talentov po vsem svetu, odlično delo z mladimi, lastna nogometna šola, fantastična infrastruktura, vizionarska klubska politika, športno društvo kot podjetje. Vendar je treba imeti za takšen koncept že zakoličene temelje, ki morajo biti družbeno sprejeti. Preslikava Arsenalovega koncepta (nogometni klub = podjetje) se je že marsikje izkazala za previsoko letečo, zaradi česar je neslavno propadla, klub pa je še bolj zabredel.

Arsenalov model Le malokdo bi bil namreč sposoben tako uspešno opraviti s prenovo, kot jo je v zadnjem obdobju preživel Arsenal. Dotrajano nogometno svetišče Highbury so v najkrajšem času nadomestili z najnovejšo lepoticco Emirates Stadium; na račun gradnje pa so morali navidez zapostaviti svoj temeljni zaščitni znak – člansko moštvo. Ampak to je bilo res navidez ... V tem času so namreč še dodatno okrepili iskanje (»scouting«) najobetavnejših mladcev na tem planetu, Arsenalova akademija, ki jo vodi Liam Brady, je postala sinonim

Emirates Stadium je stal 390 milijonov funtov.

najuspešnejše produkcije. Članska ekipa se je medtem popolnila z lastnim kadrom iz lastne akademije (kar 12 takšnih igralcev je nosilo dres članskega moštva) in kljub izjemni neizkušenosti že lansko sezono opozorila nase z izjemnim in privlačnim nogometom, še bolj pa je navdušila z uvrstitvijo v finale lige prvakov.

Številne posnemovalce od pravega Arsenalu še naprej ločijo svetlobna leta ... Le-ta se kažejo od načina poslovanja in financiranja do same filozofije nogometa ...

Od tod seveda tudi temeljna razlika med angleškim in »nerazvitim« nogometom. Angleški nogomet je namreč zares nekaj posebnega – to trdijo tudi tisti, ki ga ne marajo. Na Otoku je nogomet ogromna tovarna denarja, kar pa tamkajšnjih privržencev ne vznemirja pretirano: nogomet je zanje večji od življenja, torej tudi od denarja. Nogomet je tam religija!

Letite z Emirati Nogomet in posel sta v Angliji že dolgo nerazdružljiva. Združuje ju vzaje-

mnost. Tudi najnovejši, 560 milijonov evrov vreden Arsenalov stadion Emirates je sad uspešnega poslovanja. Dvesto milijonov je vložila arabska letalska družba Flying Emirates, ki je v zameno priletela na Arsenalove nedotakljive drese in spominke. Na njih zdaj piše: Letite z Emirati.

Vendar pa so bile šele prve letošnje tekme priložnost, da Arsenal dokaže, ali mu je tudi pod novim imenom uspelo ostati v srcih navijačev. Eden od njih, še študent, je bil sprva (pred samo tekmo) še v dvomih: »Res sem bil nekoliko skeptičen, vendar pa je treba priznati, da je zelo lep objekt. Z njim prihaja novo obdobje in tudi novi mladi igralci. To je vsekakor zelo obetavno in zelo dobro!« Arsenal ni le stičišče ene generacije, temveč vseh. Pripadnik starejše, osiveli brkač, ki redno obiskuje vse Arsenalove tekme, je razumno izpovedal pravzaprav celotno filozofijo modernističnega Arsenalu: »Novi stadion je bil nujen, saj lahko zdaj z njim pritegnemo še več publike in še več denarja. Lahko bomo kupili še boljše igralce, z njimi pa igrali še lepši nogomet.« In kaj si mislite o novem imenu? »Oni so večinsko

PRIMORKA
tv

Trstelj - 67. kanal

Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

DNEVNIK TV PRIMORKA

Od ponedeljka do petka ob 20.00

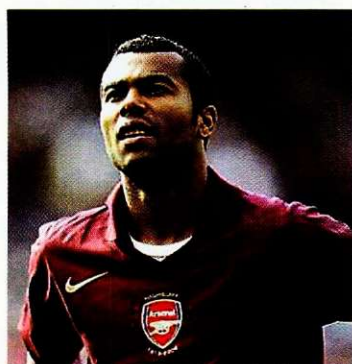

sponzorirali ta projekt ... Seveda bi raje imeli staro ime Highbury. No, zdaj se moramo pač sprijazniti z imenom Emirates and we have to suffer that ...»

Prodajamo in kupimo vse!

Stari stadion, legendarni Highbury, je bil poseben. Vpet in stisnjen med ozkima ulicama malih opečnatih hišic, med katerima je Arsenal 93 let igral nogomet, je danes veliko gradbišče. Tudi sama zgodovinska vrednost nekdanjega objekta bo klubu prinesla precejšen dobiček. Tu bo namreč že v kratkem zraslo 700

Ashley Cole, Arsenalova šola

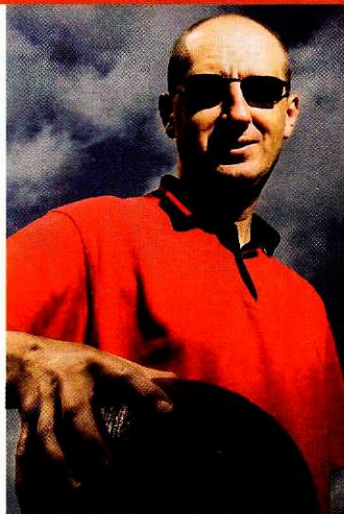
novih stanovanj, nekdanja Arsenalova zelenica pa bo postala ozelenjen trg sredi apartmajskega naselja. Cene – od 560.000 evrov za enosobno stanovanje do dveh milijonov za trisobno – niso prav nobena ovira.

Adrian Chiles, znani športni analitik, se zaveda, da se je tudi Arsenalova nogometna religija že zdavnaj spremenila v vrhunsko poslovanje: »Povsem enako je, če kupite denimo Arsenalovo majico ali Arsenalovo stanovanje. Samo več denarja potrebujete za drugo varianto. To pa je pravzaprav mrcvarjenje Arsenalovega »brenda« do skrajnih meja. Prodajamo vse, ker potrebujemo denar! Od nogavic do stadiona ... in stanovanj. Zakaj ne bi (tudi tega) prodali!? Takšen je danes nogometni posel.« In gre mu odlično. Čeprav večina navijačev lahko le sanja o nakupu stanovanja na zgodovinskem Highburyju, je treba poudariti, da biti navaden navijač ni poceni. Strasten navijač, obkrožen z gromkimi grli svojih navijaških tovarišev, s pivom v roki razodene spispek izdatkov:

»Potrošim okoli 1.000 funtov na leto, yeah, 1.000 funtov ... Za vstopnice in različne stvari. Yeah!« In kaj imate od tega? »Vsekakor so na prvem mestu tekme ... in seveda majice, ki jih nadvse ponosno nosim,« odgovori z navijaškim žarom v očeh. Arsenal je znana svetovna znamka, zato na njegove tekme ne hodijo samo Londončani oz. Angleži. Eden takšnih, ki mu je njegovo dekle ves čas navdušeno prikimavalo in pridrževalo dežnik, je pojasnil: »Potrošiš približno 40 funtov za vstopnico. Potem moraš kupiti tudi kakšen navijaški pripomoček. Kupiti je treba tudi nekaj piv, nekaj hrane. Je pa kar precej drago.«

Arsenal Holding Arsenalovi poslovni načrti pa se ne ustavijo le pri športnih objektih. V neposrednem sosedstvu novega stadiona so že vidne table (*Acquired for Arsenal Stadium Development, Anthony Green & Spencer*), ki kažejo, da Arsenal kupuje tudi okoliške nepremičnine in se usmerja v projekt razvoja svojega sosedstva. Arsenal že prerašča v holding, večplastno podjetje, in sofinancira tudi obnovo 2.300 hiš, od katerih jih bo moralo biti 40 odstotkov cenovno sprejemljivih. Arsenal Holding – poslovna družba bo kmalu prevladala v celotni četrti. Uspešno poslovanje in povečan zaslužek pa bosta zagotovila še boljše rezultate na športnem področju.

Vendar pa ima tako tesno partnerstvo nogometa in posla tudi negativno plat. To čedalje bolj opaža tudi Adrian Chiles: »Biznis zahteva določeno gotovost. Šport kot tak pa je vendarle precej nezanesljiva panoga. Ker pa je biznis čedalje bolj vpleten vanjo, je šport iz leta v leto bolj predvidljiv (gotov). Že zdaj vam namreč lahko razodenem, katera štiri moštva bodo letos najmočnejša. Kaj lahko se zgodi, da čez 10 do 20 let ne bo več takšnega zanimanja za nogomet, saj v njem zaradi predvidljivosti ne bo več žara in strasti. Že na začetku sezone bomo približno vedeli, kdo bo prvak. *Madness, madness ...* Povejte mi, kaj bo v tem zanimivega!« **D**

Šport v srcu

Esad Babačić

Minilo je še eno leto, ki je pripomoglo k dodatnemu treznjenju slovenskega športa.

Najbolj boleče je bilo v prestolnici, ki je blizu temu, da ostane tudi brez košarke, potem ko je klubski nogomet že nekaj let v ilegali. Bojazen tistih, ki menijo, da bomo imeli objekte brez »resnih uporabnikov«, se zdi z zdajšnje perspektive precej na mestu.

Edina svetla točka na koncu predora je odločnost novega ljubljanskega župana Zorana Jankovića, da počisti z vsemi tistimi, ki delajo proti športu v našem glavnem mestu. Žal bo njegov križarski pohod vse prej kot lahek, saj je na poti do zmage še veliko takih, ki bodo poskušali vse, da ohranijo vsaj približen status quo. Najboljši primer dvoličnosti stanuje prav v Tivoliju, natančneje na vrhu našega košarkarskega ponosa Uniona Olimpije. Direktor kluba Matjaž Tavčar obljublja čudeže, kot da je vedeževalec, ne pa poslovnež, ki bi moral prinesiti v klub denar. Dejstvo, da ima še vedno funkcijo, čeprav je ne opravlja dobro, govori o tem, da je v prostorih Uniona Olimpije še precej takšnih, ki so mu podobni. Rezultat tega je čedalje večja apatija med najbolj zvestimi privrženci kluba, ki počasi obupavajo nad projektom slovenske Olimpije. Kako globoko je treba pasti, da se razčistijo računi, je pokazala nogometna dvojčica, ki se počasi dviguje iz pepela. Vstop Francija Zavrla na mesto predsednika NK Olimpija Ljubljana, nam daje upanje, da se bo nogomet vsaj delno vrnil v prestolnico. Novi predsednik je dovolj pameten, da ne obljublja preveč, saj dobro ve, kako dolgo je treba graditi uspešno družbo. Za začetek je očistil okolico tistega, kar je bil nekoč nogometni hram, zdaj pa počasi gleda v prihodnost, ki jo bo gradil na mladih. Prav to sporočilo pa je tisto, ki ga moramo upoštevati na začetku novega leta. Brez kakovostnega dela z najmlajšimi in močne amaterske baze, ki se ustvarja na kakovostnih športnih površinah, ne more biti prepoved slovenskega športa. Miselnost, po kateri smo Slovenci enakovredni športno večjim in razvitejšim, nas je stala trdega pristanka, zaradi katerega so obtočeni tudi tisti, ki ne stremijo le k vrhunskim rezultatom in zmagam na največjih tekmovanjih. Čas je, da se počasi poslovimo od nereálnih zahtev, s katerimi smo hranili svoj športni ego, čeprav je tako ubogo velik in prazen. Zmagati je treba na lokalni sceni, šele potem se lahko obrnemo navzven in pokažemo, iz kakšnega testa v resnici smo. Žal se je še enkrat pokazalo, da je pri nas še vedno preveč tistih, ki športa ne nosijo v svojih srcih.

Goljufiva uslužbenka si je protipravno pridobila 89 milijonov.

Bančnica poneverila milijone

Bogdan Sajovic, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Uslužbenka banke je poneverjala denar bančnih komitentov in si pridobila 89 milijonov tolarjev protipravne koristi. Grozi ji večletna zaporna kazen.

V kranjski izpostavi banke SKB so bili nemalo prese-nečeni, saj so ugotovili, da je njihova uslužbenka že nekaj let »molzla« njihove stranke in si prilastila okoli 89 milijonov tolarjev. Za njene grehe jo čaka kar nekaj let zapora, saj so kriminalisti, ki so preiskovali nečedna dejanja bančnice, napisali ovadbo za tri kazni-va dejanja. Goljufiva uslužbenka se bo morala zagovarjati zaradi pone-berbe, neupravičene uporabe in za nameček še za ponarejanje listin.

Kaznivih dejanj se je goljufiva bančnica lotila leta 2003. Uslužbenka je bila v banki zaposlena kot realizatorica, ki je urejala vezavo denarja občanov. Vendar pa pri tem ni realizirala vseh pogodb o vezavi. Denar, ki so ji ga izročile stranke in ki bi ga morala vezati, je preprosto

zadržala in spravila v svoj žep. Očitno je delovala v skladu s »svojimi potrebami«, se pravi je vzela denar, kadar ga je potrebovala. Ni si namreč prilastila denarja iz čisto vseh depozitov oziroma vezav, ki je šel skozi njene roke. V nekaterih primerih si je denar sicer prilastila, potem pa ga čez čas le naložila na račun strank, se pravi je pozneje realizirala pogodbo. Dolgo ji niso prišli na sled tudi zato, ker je na mestu, ki ga je zasedala, lahko vplivala tudi na pošiljanje obvestil klientom banke. Tistim, katerih denar je poneverila, je preprečila prejem mesečnih obvestil o stanju na računu in tako zamaskirala svoje dejanje. Vsega skupaj je oškodovala sedemnajst bančnih komitentov in spravila v svoj žep 89 milijonov tolarjev. V osmih primerih pa je goljufiva

uslužbenka neupravičeno uporabljala denar bančnih strank. Namesto da bi ga knjižila med vezane vloge, ga je uporabila sama. Potem ko ga je nekaj časa »vrtela«, je denar strankam knjižila na vezavo, kot bi morala storiti že na začetku, in jim celo pripisala obresti. Tako je neupravičeno obračala denar osmih bančnih klientov v skupni vrednosti okoli dvajset milijonov tolarjev. V enem primeru je celo ponaredila vpis v devizni knjižici bančnega komitenta.

Bančno uslužbenko torej čaka precej let za zapahi, če bo sodišče izreklo najvišje, za kazniva dejanja predpisane kazni. Za poneverbo je

Iz bančnih sefov SKB so izginili milijoni. Tudi tedaj je zatajila varnost.

namreč predpisana kazen najmanj eno in največ osem let zapora. Neupravičena uporaba finančnih sredstev se kaznuje z do tri leta zapora, ponarejanje listin pa z zaporno kaznijo do dveh let.

Varnost očitno šepa Seveda pa se pojavlja vprašanje, kaj je do sedaj delala kontrola v banki, da je lahko uslužbenka kar tri leta molzla račune bančnih komitentov, preden so jo odkrili. Navsezadnje ni šlo za majhne zneske, ki bi jih redne in izredne kontrole, kakršne ima vsaka banka, lahko prezrle. Banko je seveda ta epizoda precej

stala. Svojim komitentom je morala vrniti poneverjenih osemindeset milijonov tolarjev in seveda vse obresti za čas, ko naj bi bil ta denar po pogodbah vezan v banki. Dvojna škoda torej, saj so vrnilo denar in obresti za denar, ki je izginil, poleg tega pa ga niso mogli obračati in z njim zaslužiti. Podobno je tudi z denarjem, ki ga je goljufivka vrtela in nato vrnila. Obresti za čas, ko naj bi bil denar uradno na računih, pa ga je uslužbenka uporabljala po svoje, je seveda tudi poravnala banka oziroma zavarovalnica, kajti banke so za takšne primere seveda zavarovane.

Goljufi delujejo povsod Seveda pa je banka prostor, kjer je denar, in zato magnet za takšne ali drugačne goljufe in tatove. Čim večja je koncentracija denarja, večji, drznejši in bolj zviti tiči se spravijo na delo, da nezasluženo obogatijo. Pregovor pravi, da priložnost dela tatu, in le malce ohlapnejše varovanje zadostuje, da jo nepridipravi izkoristijo.

Na Koprskem poteka preiskava, ko sta dva tujca izkoriščala očitno premalo budno varnost v več primorskih igralnicah. Dobro uigran par je spretno goljufal pri pokru. Z za zdaj še neugotovljeno

Kjer je denar, so tudi goljufi. Tudi v igralnicah.

Banka je seveda zaradi dejanj svoje zdaj že nekdanje uslužbenke izgubila del svojega ugleda med strankami in verjetno tudi pri zavarovalnicah. SKB se je tako že drugič v dobrem letu dni pojavila v javnosti v zvezi s kaznivimi dejanji. Na vse svete leta 2005 je bila SKB žrtev največjega bančnega ropa pri nas. Tedaj je skupina zamaskiranih neznancev z orožjem v rokah onesposobila stražarja v prostorih z bančnimi sefi, ki jih je oddajala SKB. Kontrola je tedaj popolnoma zatajila in predrzni vlomilci so vso noč veselo praznili sefe. Odnegli so velikanski plen, saj so imeli nekateri najemniki sefov v njih tudi sto tisoče evrov v tolarjih ali tuji valuti in zlatini. Po letu dni roparjev še vedno niso našli, plena pa tudi ne. Več kot očitno je, da bodo morali odgovorni v omenjeni banki le nekaj storiti na področju notranje kontrole, saj je na dlani, da varnost te bančne ustanove močno šepa.

napravo in na še neugotovljen način je goljufoma med igro s kartami uspelo skrivaj zaznamovati karte. Potem zanju seveda ni bilo težko prazniti žepov nasprotnikov v hazardni igri. Na tak način sta si goljufivo priigrala različno visoke zneske, tja do nekaj tisoč evrov. A evro na evro ... Sumljiva sreča dveh tujih hazarderjev je končno sprožila alarm lastnikov igralnic, a sta to neznanca očitno zaslutila in nekam poniknila. Še vedno ju iščejo, znano je le to, da sta se v hotelih prijavila kot tujca. Po dokumentih, s katerimi sta se izkazala pri vpisu v hotelsko knjigo, sta nekje v srednjih tridesetih letih, eden naj bi bil bolgarski državljan, drugi pa turški. A kot rečeno, dokumenti so ponarejeni in šele njuna morebitna aretacija bo pokazala, kdo sta in od kod, predvsem pa, na kakšen način sta prelasičila varnost in označevala karte. **D**

Kronika 1
18.00
Kronika 2
21.30

KRONIKA

osrednja informativna oddaja

Tv programi RTS lahko spremljate preko oddajnikov na Mrežnem Etru in Etru, ter preko kablinskih sistemov na kanalih S 9 (Maribor in okolica), K 03 (Ptuj), K 35 (Celje in okolica), 4 07 in S 9 (Ljubljanski kabel (Ljubljana in okolica), S 21 (Murska sobota))

EVJ ELEKTROPROM

EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 KISOVEC
tel.: 03 56 57 150
fax: 03 56 71 488
www.elektroprom.si

- ♦ elektroinstalacije
- ♦ centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- ♦ projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- ♦ kabelsko komunikacijski sistemi
- ♦ trgovina EVJ CENTER
- ♦ lokalna televizija ETV
- ♦ tiskana vezja
- ♦ grafitne ščetke
- ♦ delovni stroji in nizke gradnje
- ♦ bar SEMMICA

ŠTAJERSKI VAL

prijateljstvo

blizina

domišljija

RADIO JE UHO, S KATERIM SLIŠIMO SVET!

Emo 2007

Leto 2007 bo prineslo nov izbor za Emo, ki velja za enega najpomembnejših slovenskih glasbenih spektaklov. Prvi predizbor za Emo 2007 bo v četrtek, 1. februarja 2007, drugi v petek, 2. februarja 2007, finalni izbor pa bo na sporedu v soboto, 3. februarja 2007. Tako oba predizbora kot tudi finalni bodo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Iz vsakega predizbora se bo v finalnega uvrstilo po 7 skladb. Tako o napredovanju tekmovalcev iz obeh predizborov v finalni izbor kot tudi o končnem zmagovalcu Eme 2007 bo odločalo telefonsko glasovanje. V finalnem večeru bosta potekala dva kroga glasovanja. V prvem bodo gledalci in poslušalci svoje glasove namenjali vsem štirinajstim tekmovalcem, v drugi krog glasovanja pa se bosta uvrstila dva, ki bosta prejela največ telefonskih klicev. Po vnovični predstavitvi

obeh skladb bo spet telefonsko glasovanje, ki nam bo prineslo zmagovalca Eme 2007.

Kdo so »srečneži«, ki so prišli do predizbora, in kakšen je vrstni red nastopajočih?

Na prireditvi, povezovala jo je Bernarda Žarn, je vodja projekta Ema Igor Pirkovič dejal, da si želijo, da bi letošnji festival ostal v spominu po dobri glasbi in ne po škandalih. Za naslednika Anžeja Dežana in njegove lanske zmagovalne skladbe Plan B se bo tako v finalu pomerilo 14 skladb, o dveh najvišje uvrščenih po prvem krogu glasovanja bodo po vnovični predstavitvi odločali gledalci in poslušalci.

VRSTNI RED NASTOPAJOČIH NA PRVEM POLFINALU:

1. Nemirna leta - **Panda**
2. Slike - **Lunapark**
3. Ljubim se - **Eva Moškon & Črnbelo**
4. Cvet z juga - **Alenka Gotar**
5. Kdo hoče plesati z menoj? - **Zablujena generacija**
6. Moj planet - **Jernej Dermota**
7. Zadeni me - **Martin Perović**
8. Naj svet zakriči - **Sebastian**
9. Stiki - **Alya**
10. Oče (Father) - **Diona Dimm Team**
11. Hitmejker - **Dean Vivod & Tonus Kitaris**

VRSTNI RED NASTOPAJOČIH NA DRUGEM POLFINALU:

1. ???? - **Eva Černe**
2. Vse se isto zdi - **Bojana Glatz**
3. Light Eternal Flame - **Brigitt**
4. 19XX - **Folklor**
5. Ko še spiš - **Rok Kosmač**
6. Virtual Girl - **Teja Haver**
7. Element L(258) - **Nude**
8. Druga violina - **Žana**
9. Pepelka - **Zlati muzikanti**
10. Drugačna (pesem) - **Tadeja Fatur**
11. Zadel si me v živo - **Steffy & donald Trumpet**
12. Nor sem nate - **Denis**

Nude na žrebanju vrstnega reda

ROK Kosmač bo zapel peti.

Nov hollywoodski parček

Šušlja se, naj bi novi vroči parček – med slavnimi seveda – postala zapeljiva filmska ikona Sharon Stone in sveže ločeni Christian Slater. Zvezdnika naj bi se bila ogrela drug za drugo med snemanjem filma Bobby, v preteklih tednih pa sta se z roko v roki pojavila na več prireditvah. Na nedavni zabavi oblikovalskega para Dolce & Gabbana v razkošnem hotelu Chateau Marmont v Los Angelesu sta bila nerazdružljiva, a sta trdila, da sta le prijatelja. Kmalu pa se je oglašil neki znanec 48-letne zvezdnice filma Prvinski nagon in zatrdil, da sta igralca zaljubljena do ušes. Še več, Sharon naj bi 37-letnega Slaterja povabila k sebi na božično večerjo. »Oba sta presrečna zaradi nove zveze, hkrati pa zelo previdna in ne želita delati dolgoročnih načrtov. V prazničnih dneh sta drug drugemu odlična družba, saj je hudo biti sam.«

Je našla novo ljubezen?

Jadransko leto

Pred novimi glasbenimi izzivi

Eno najlepših glasbenih presenečenj leta 2006 je bil zagotovo dolgo nastajajoči album Jadranke Juras. Mlada vokalistka je za svoj prvenec ob sebi zbrala kar nekaj mladih in obetavnih glasbenikov, ki so ob pomoči izkušenega producenta Žareta Paka pomagali soustvariti album Anima. Ob koncu leta pa se je pevka odločila predstaviti še nekoliko bolj umirjeno pesem Motne vode, pri kateri gostujejo raper Doša in člani zasedbe Elevators. Zanja so mnogi prepričani, da bo dosegla in celo preseгла uspehe njenih dosedanjih singlov. Leto 2006 je bilo za Jadranko zelo uspešno, kljub temu pa se veseli prihajajočega leta, v katerem bo nadaljevala glasbeni študij v Gradcu, marca predstavila nov videospot, pred poletjem pa se bo intenzivno posvetila pripravam na snemanje novega albuma.

Želje Sanje Grohar

Tudi v letu 2007 želi nizati uspehe ...

Za Sanjo je pisano leto. Po vrnitvi z izbora za mis sveta se je odločila za pevsko kariero in nastopila na festivalu Melodije morja in sonca, pozneje pa je zares osupnila slovensko javnost, ko se je, takoj po izročitvi krone, slikala za revijo Playboy. Za svojo lepoto pa je prejela še eno priznanje – postala je slovenska fatalka leta 2006. V letu 2007 si Sanja želi čim več uspehov: »Želje in načrti so veliki, vendar naj za zdaj ostanejo skrivnost. Pravijo, da se ne izpolnijo, če jih poveš na glas. Zato bom raje tiho,« pravi Sanja. Vsem Slovenkam in Slovencem pa sporoča: »Naj bodo čim bolj strpni in prijazni do sočloveka. Naj si upajo sanjati, saj se sanje velikokrat uresničijo.«

Titovi Jovanka in Herta

Mnoge je presenetila novica, da nekdanji veliki vodja Jugoslavije – Josip Broz Tito ni bil monogamen. Še več – dve od njegovih štirih uradno priznanih žena še vedno živita v Beogradu. Beograjski časnik Blic pod naslovom Še ena Brozova žena v Beogradu piše, da v srbski prestolnici živita nekdanja prva dama Jovanka Broz in Herta Hass, s katero je imel Broz sina Mišo. Za Jovanko širša javnost ve, vendar malokdo ve, da tudi Herta živi v Beogradu. Obema je skupno, da ne želita govoriti za javnost, piše Blic. 91-letna Herta Hass je odprla svoje srce za potrebe filma Lordana Zafranovića in opisala svojo šestletno romanco s Titom. Film bi moral biti končan konec novembra, a se je nekaj očitno zapletlo. Vitalna gospa živi danes v Beogradu s hčerkama in pravi, da Titu nič ne zameri.

Josip Broz je imel več žena.

Skoraj brez krone

Najlepša Američanka bi kmalu ostala brez naziva in s tem tudi brez krone. Tari Conner se je po osvojitvi naslova in prihodu v New York »utrgalo« in je zabredla v živahno nočno sceno z alkoholom, mamili in menjanjem fantov. Zaradi tega ji je grozilo, da ji bodo odvzeli naslov. Rešil jo je Donald Trump, saj ji je dal še eno priložnost. Tara mu je obljubila, da ga ne bo razočarala.

Še ena priložnost za lepotico ...

Kakšno bo vreme čez 6 dni?

Vremenska napoved za 6 dni vnaprej!

Prva slovenska televizija s šestdnevno vremensko napovedjo.

Info TV je slovenska televizija, ki celodnevno predvaja poročila vsakih 15 minut. V naših informativnih oddajah lahko spremljate tako dogajanje doma kot po svetu. Info TV lahko sprejemate samo preko kablinskih sistemov. Program je popolnoma brezplačen. Za več informacij pokličite vašega kablinskega operaterja.

Vremenska napoved za 6 dni je na sporedu v novicah, ki so 15 minut do in 15 minut čez vsako polno uro.

Vremensko napoved "6 dni" najdete tudi na Mobilnem portalu Planet (Info/Vreme).

Naročnik oglasa Info TV, d.o.o., Novo mesto

Popovi obrati

Magična gledalka

Ker imajo tedenski magazini nekoliko svojevrstne termine za oddajo tekstov, vas tokrat ne morem razveseliti z oceno silvestrskega programa.

Jo hranim za prihodnjič, kolikor o njem ne bo že vse povedano. Me je pa pred prazniki pomembno vznemiril POP TV in pri nekaterih programskih odločitvah mi skoraj ni uspelo zapreti ust. Recimo pri Kekcu. Ne morem razumeti interesa komercialne TV, da predvaja film, ki ga ima doma na VHS že vsaka slovenska družina. Ali pa – kakšna je računica za uvrstitev filma Na svoji zemlji v program? Kaj se je zgodilo? Te ponovitve so bile doslej stvar TVS, zakaj se jih je lotil Pop? Dvomim, da so komercialno zanimive. Mu torej zmanjkuje akcijskih filmov in romantičnih komedij, ki bi vlekle? Ali pa so presodili, da imajo že takšno tradicijo, da se lahko ponavljajo? Letos poleti

njem, naredili javnomnenske ankete, osvežili spomin z dobro narejenimi prispevki in z gosti v studiu (velikem, svetlem, s publiko, čisto po zgledu uspešnih tujih medijskih hiš) dali poudarek preletu leta. V studiu so sedeli Zoran Janković, Nataša Pirc, Franci Zavrl, Milan Zver, Lojze Peterle, Slavko Zihelr, dr. Vinko Dolenc ... Vsak z zanimivo mislijo o letu 2006 in dobrodošlimi komentarji na dogodke drugih. Darja Zgonc kot vedno suverena, prijetna, hitra, elegantna ... Odkrito rečeno, nikoli mi ni uspelo razumeti logike naših medijskih hiš, v katerih najboljše novinarje dajejo za šefe, direktorje in urednike. Izguba je verjetno dvojna. Po eni strani smo gledalci prikrajšani za najljubšega novinarja,

po drugi pa dvomim, da so ti ljudje tudi najboljši šefi, ki prelagajo papir in delajo plane. Šefovska mesta si zaslužijo ljudje, ki so marljivi in natančni in jih gledalci brez velikih primanjkljajev lahko pogrešamo. Zvezde pa naj ostanejo zvezde. Darja je brez dvoma zvezda, in če se vrnem k

oddaji, je delovala brezhibno. Teme so bile dobro izbrane, od Natashe Kampusch, ki je mladost preživljala v rokah in kleti ugrabitelja v sosednji Avstriji, do našega največjega morilca Pluta in rdeče niti vseh letošnjih debat, romske družine Strojani. Dolžina oddaje pa tolikšna, da smo pri nas še vsi zdržali.

Nedvomno bo drugačno naklonjenost in nove prijeme naše najmočnejše komercialne televizije zanimivo spremljati tudi v letu 2007. Čakamo samo še na redno tedensko zabavnoglasbeno oddajo. **D**

so recimo ponavljali Našo malo kliniko, na Kanalu A (depandansi Popa) ponavljajo TV Dober dan, eno prvih domačih igranih nadaljevanj, ki se je dobro zadržala predvsem med mlajšo generacijo. Saj vemo, še danes so vse čistilke Fate. In ko ugotovijo, da se oddaje izidejo, jih k sreči podprejo in uspešno obnavljajo. Ena takih, ki je iz leta v leto boljša, je bila na predbožično sredo oddaja Prelet leta. Pa ne samo zato, ker sem naklonjena Darji Zgonc, ki jo je vodila, ampak zato, ker so bili prvi. Pohitili so z ocenjeva-

Da ne bi bili moteni:
(tako in drugače)

103.4 MHz

107.4 MHz

RadioDur

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Dobro ste že zakorakali v novo leto in zdi se vam, da je nastopilo mrtvilo. Tako se boste počutili predvsem tisti ovni, ki si boste privoščili malo predivjo zabavo za novo leto. Tisti pa, ki ste začeli novo lju-bezensko zvezo, boste nadvse srečni.

Bik
21.4.-21.5.

Zdelo se vam bo, da vas prav nihče ne posluša in da se boste morali za vse potruditi sami. To leto se torej ni začelo tako, kot bi si želeli, vendar boste šli naprej, pa četudi s spotegnjenim nasmeškom na obrazu. Privoščite si čim več miru.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Takoj ko boste nazaj na delovnem mestu, se bo za vas začelo precej stresno obdobje. Nikakor ne boste mogli doumeti, zakaj se vse to dogaja prav vam. Pomirite se, vse se bo uredilo, le delati boste morali malo več kakor ponavadi ob tem času.

Rak
22.6.-21.7.

Domače skrbi sploh ne bodo več skrbi priči tega, kar se vam bo zgodilo. Malce boste morali potrpeti, saj se bo proti koncu tedna, do četrtega, vse uredilo. Nekaj prijatelj, na katerega ste že skoraj pozabili, se bo pojavil ob pravem času.

Lev
22.7.-21.8.

Vaša levja narava bo prišla lepo do izraza in hoteli boste biti v samem središču pozornosti. Zahvaljujoč okoliščinam bo to izvedljivo na način, ki ne bo šel nikomur v nos, zato se boste lahko sončili v soju žarometov. Uživate, dokler se le da!

Devica
22.8.-21.9.

Dolčas bo vaš edini problem v tem obdobju. Ne dajte se prepričati, da bi počeli kaj neumnega in trapastega – saj ni vredno, da bi zaradi tega izgubili delo. Seveda se vam bo dalo po napornem tednu le še počivati. Prav nobene akcije več!

Tehtnica
22.9.-22.10.

Spet vas bo doletelo premišljevanje in tehtanje! Le preveč ne zavlačujte, pa bo vse v redu. Delo vam bo šlo odlično od rok, vsekakor se vam izplača, da ste bolj prični te dni. Če imate družino, prosite nekoga, da vam popazi na otroke, medtem ko boste delali.

Škorpion
23.10.-21.11.

Spet se vam bo zdelo, da ste izviseli. Pa še res je! Vaša igra je preveč nenavadna za večino ljudi, ki vas obkrožajo. Nikakor se ne bodo navadili upoštevati vaših pravil, pač pa se boste vi morali navaditi na njihova. Takšno je življenje!

Strelec
22.11.-20.12.

Vaše življenje postaja podobno pravljici, vsaj zdi se vam tako, saj se po težkih preizkušnjah končno vrača na stare tirnice oziroma še na boljše. Celo veliko boljše, ko ste pričakovali. Veselite se bo še nadaljevalo – uživajte!

Kozorog
21.12.-19.1.

Ne boste prepričani, da imate prav, vendar boste prisiljeni vztrajati pri svoji odločitvi. Nikakor vam ne bo prav, da so vas spregledali. Pa nič zato, na svetu je še veliko ugodnih priložnosti tudi za vas. Pokličite kakšnega dobrega prijatelja.

Vodnar
20.1.-18.2.

Stanje v službi se bo po novem letu umirilo, še posebej v tem tednu. Delo, ki ste ga opravili, se vam bo obrestovalo, zato si boste lahko zasluženo odpočili. Pomislite na kaj sproščujočega in lepega. Nikakor pa ne smete pozabiti na dano obljubo.

Ribi
19.2.-20.3.

Počutili se boste odlično! Za vas se bodo prav te dni začele prave zimske radosti. Ne dajte se motiti pri delu, pa bo vse v redu, saj ga boste opravili hitro, kot bi mi-gnil. Posvet, ki ga boste imeli z nadrejenimi, se bo izkazal za izjemno uspešnega.

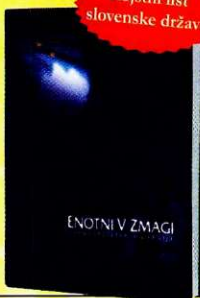

trda vezava, veliki format, 336 strani, 456 fotografij

ENOTNI V ZMAGI

OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

od prvih večstrankarskih volitev do mednarodnega priznanja
(april 1990–maj 1992)

Rojstni list
slovenske države

- predstavitev zgodovinskih dejstev
- kronološko urejena fotokronika
- objava faksimilov najpomembnejših državotvornih dokumentov
- izbor iz takratnega časopisnega in revijalnega tiska (članki, karikature)

Cena: 12.800 SIT (53,41 €)
Za člane kluba Samorog: 9.984 SIT (41,66 €)
Možnost nakupa na tri obroke

Več o knjigi na spletnem naslovu: www.samorog.com

Informacije in naročila: knjižni klub Samorog, telefon: 01/ 433 43 06,
naslov: Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com

DEMOKRACIJA	HLAČE (ZASTARELO)	PREBIVALEC SL. KRAJA OSILNICA	RASTLINA S PLODOVI V STROKIH	RIMSKA BOGINJA JEZE	SMUČARSKI SKAKALEC JANEZ	REKA V INDIJI (IZ CRK SZNA)	ARABSKA CRKA	SLOVENSKA OPERNA PEVKA	SKLADATELJ ŠVARA	IZOSTANEK MESEČNEGA PERILA	ITALIJAN (ZANICLJIVO)
							NIKO KURET				
PREKRIVANJE S SIPKIM								SMUČARSKI SKAKALEC (MALYSZ)			
DALNOGLED ZA OPAZOVANJE ZVEZD								LJ. VELEBLA-GOVNICA			
INDIJSKI KNJIŽEVNIK							SORI ALI ESTRI SOLNE KISLINE	VERA ALBREHT			
TLA				SPODNJI DEL POSODE			MESTO V ITALIJI				
SLOVENSKA IGRALKA LEVARJEVA				KONRAD ADENAUER			RAZVIT MOSKI				
OKNU PODOBNA ODPRTINA					OTROK			OTOK V MALIH SUNDSKIH OTOKIH			
ORGAN VIDA				MENIČNO JAMSTVO	REŠEVALNI GORSKI ČOLN			IT. POLITIK ALDO			
NACE (LJUBKO-VALNO)				ZNAK ZA ERBIJ		ŽENSKO IME		SUŠILEC ZA LAŠE			
VELIKO FINSKO JEZERO						POTOVALNI NAČRT		ZNAK ZA ŽELEZO	EMIL NODE		
								RAFKO IRGOLIČ	ZNAK ZA IRIDIJ		

Rešitev prejšnje križanke

NKOMO, OIRATI, VJATKA, AED, AN, DVA, KE, ODO, AAK, TOLOS, ASIR, STASITOST, TKON, KERATIN, ILIADA, ANATAS, ANT, RAT, RAVI, KRKA, ED, IGE, KOCINAR, DOLANI, LIMONIT, AROMAT, AJATOLA, AVILA, ANANAS

Nagradenci 51. številke

- 1. nagrada:** **METKA RUTAR PIBER**
Alpska c. 1, 4260 Bled
- 2. nagrada:** **LJERKA PRIVŠEK**
Ddobriša vas 2/a, 3301 Petrovče
- 3. nagrada:** **STAŠA LETTIG**
Cankarjeva ul. 1, 3310 Žalec

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo, da nam pošljejo svojo davčno številko.

Nagrade

- 1. nagrada:** bon v vrednosti **7.000,00 tolarjev** za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 2. nagrada:** bon v vrednosti **5.000,00 tolarjev** za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 3. nagrada:** bon v vrednosti **3.000,00 tolarjev** za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do **11. 1. 2007** pošljite na naš naslov:

Demokracija, p.p. 4315, 1001 Ljubljana, s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- > **1.1.46 PR. KR.** je z uvedbo julijanskega koledarja v Rimu postal prvi januar dan novega leta. Z uvedbo praznika Kristusovega rojstva so začetek novega leta premaknili na božič, šele papež Inocenc XII. je leta 1691 začetek novega leta spet prestavil na 1. januar.
- > **1.1.1867** je švedsko podjetje Alfred Nobel & Co. začelo izdelovati dinamit.
- > **1.1.1873** je začel izhajati Slovenski narod vsak dan kot prvi slovenski dnevnik.
- > **1.1.1902** so odprli mariborski vodovod.
- > **1.1.1972** je umrl francoski igralec in pevec šansonov Maurice Chevalier. Rekel je: »Lepa ženska je tista, ki jo opazim jaz, zanimiva pa tista, ki opazi mene.«
- > **1.1.1998** je Slovenija nastopila dveletni mandat nestalne članice v varnostnem svetu OZN.
- > **2.1.1776** je bilo v avstrijskih deželah in s tem tudi na Slovenskem odpravljeno mučenje.
- > **2.1.1863** je izšla prva številka slovenskega Levstikovega političnega časnika Naprej.
- > **2.1.1869** je začel v Gorici delovati Poskusni zavod za sviloprejko.
- > **2.1.2001** so v EU začeli s sistematičnim testiranjem zaklanega goveda.
- > **3.1.1890** se je rodil ruski pisatelj Boris Pasternak. Leta 1958 je odklonil Nobelovo nagrado za književnost, ki so mu jo podelili za roman Dr. Živago.
- > **3.1.1959** je Aljaska postala 49. zvezna država ZDA.
- > **4.1.1809** se je rodil Francoz Luis Braille, izumitelj pisave za slepe.
- > **4.1.1872** se je v Ljubljani rodil slovenski slikar Matija Jama.
- > **5.1.1707** so Črnogorci krvavo obračunali s svojimi islamiziranimi rojaki.
- > **5.1.1852** se je v Senožecah rodil slovenski skladatelj in dirigent Franjo Serafin Vilhar.
- > **5.1.1910** so v Murski Soboti ustanovili Kmečko zvezo za Prekmurje.
- > **5.1.1921** so Slovensko primorje, Trst in Istro v skladu z rapalsko pogodbo priključili Italiji.
- > **6.1.1825** so v Moskvi odprli Boljšoj teater, ki še vedno spada med najpomembnejše operne in baletne hiše sveta.
- > **6.5.1840** so v Veliki Britaniji začeli uradno uporabljati prvi poštni znamki.
- > **6.1.1946** so se na pobudo britanske zasedbene oblasti začele slovenske radijske oddaje na Koroškem. Na ta dan je bil prvi prenos, in sicer recitacije Helmuta Hartmana v Borovljah.
- > **7.1.1834** se je rodil nemški fizik Johann Philipp Reis, ki je prvi predstavil uporabni prenos glasu s pomočjo električnega toka – telefon.
- > **7.1.1873** se je rodil francoski pisatelj Charles Peguy. Rekel je: »Štirideset let je strašna starost, kajti v njej postanemo to, kar smo.«

POGLED NAZAJ (OD 1. 1. DO 8. 1.)

Pierre de Coubertin

Pobudnik olimpijskih iger moderne dobe baron Pierre de Coubertin se je rodil **1. januarja 1863**. Oživil jih je po skoraj 1500 letih.

Coubertin je organizacijo olimpijskih iger moderne dobe prvič predlagal leta 1892 na srečanju Atletske športne zveze, francoske organizacije, ki jo je pomagal ustanoviti. Dve leti pozneje so se delegati na mednarodnem atletskem kongresu v Parizu soglasno odločili, da bodo podprli organizacijo obnovljenih olimpijskih iger v Atenah leta 1896.

Coubertin je leta 1896 postal drugi predsednik Mednarodnega olimpijskega komiteja in na tem položaju ostal do leta 1925. Kot eden prvih francoskih zagovornikov telesne vzgoje je o tem napisal veliko knjig. Iskreno je tudi verjel, da bo mednarodno tekmovanje amaterskih športnikov, ki si ga je zamislil v obliki olimpijskih iger moderne dobe, zmanjšalo napetosti med narodi.

Izseljevanje Slovencev

1. januarja 1892 je bil uradno odprt sprejemni center za izseljence na Ellis Islandu ob vходу na newyorško пристanišče. Samo leta 1892 je skozi njega prišlo v Ameriko 445.987 izseljencev, med njimi tudi Slovenci.

Koliko Slovencev se je izselilo? Odgovor ni preprost. Obstajajo ocene, da je živel v Vestfaliji in Porurju konec 19. stoletja okoli 10.000 Slovencev, v Egiptu pa okoli 5.000 Slovenk (in le nekaj Slovencev). Glede Brazilije in zlasti ZDA pa ni mogoče dati ocene. Za Brazilijo je znan podatek, da je avstro-ogrski Loyd leta 1888 organiziral prevoz okoli 1.100 oseb s slovenskega ozemlja in da se je do leta 1904 v to državo izselilo 1.024 Slovencev iz Kranjske. Najbolj popolni

podatki o izseljevanju v ZDA so iz leta 1910, ko se je na popisu prebivalstva za slovenski materni jezik odločilo 123.631 oseb prve in 59.800 oseb druge generacije v Ameriki rojenih Slovencev. Mnogi so odšli in se tudi vrnili domov, zato jih ameriški popis prebivalstva leta 1910 ni mogel zajeti. Zato ni pretirana groba ocena, da se je do leta 1914 oziroma 1924 izselilo od okoli 250.000 do 300.000 oseb s slovenskega ozemlja. Seveda so se Slovenci izseljevali tudi v druge države v Južni in Severni Ameriki ter Evropi.

Skrivnost kraljeve oporoke

Takoj po novici o smrti jugoslovanskega kralja Aleksandra Karađorđevića 9. oktobra 1934 ob atentatu v Marseilleu je njegov bratranec, knez Pavle Karađorđević, našel domnevno kraljevo oporoko. V njej naj bil kralj Aleksander **5. januarja 1934** na Bledu v skladu z ustavnimi določili o kraljevskem namestništvu njega ter senatorja in prosvetnega ministra dr. Radenka Stankovića in bana Savske banovine dr. Iva Perovića določil, da namesto mladoletnega prestolonaslednika Petra Karađorđevića izvajajo kraljevo oblast.

V resnici je knez Pavle kot kraljevi namestnik vse do leta 1941 vladal sam. Državo je predstavljal navzven in se vmešaval v notranjo politiko, podobno kot je s svojimi širokimi pooblastili to počel Aleksander. Kraljeva politika trde roke in skrajno omejenih političnih svoboščin se je kmalu v vseh ključnih elementih pokazala kot neuspešna. Komunisti so po prvih udarcih uspešno obnavljali svojo organizacijo. Nacionalni problemi, zlasti hrvaško vprašanje, so se stopnjevali.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridruže pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali karščno koli drugo prepričanje.

Karantanci in Slovenci

Pred nekaj meseci je pozornost javnosti pritegnila polemika glede upodobitve knežjega kamna na evrokovancu, ki jo je razvnel zgodovinar Peter Štih s trditvijo, da knežji kamen ne more biti slovenski simbol in da tudi ni simbol starodavne slovenske državnosti, temveč je lahko le spomenik in simbol koroške preteklosti. Mnoge so Štihova, sicer že dolgoletna, a za širšo javnost manj znana stališča skorajda ogorčila, še bolj ker so za večino prišla kot strela z jasnega. Resnici na ljubo so bili takšni odzivi malce neupravičeni, saj je mnogim manjkalo vpogled v Štihove konceptualne poglede in stališča ter njihovo bolj podrobno razumevanje. Kljub temu njegove trditve terjajo nekatere odgovore in poglobljeno razčiščenje nejasnosti. Menim tudi, da je sedaj, ko se je zadeva malce umirila, čas za racionalno presojo Štihovih trditvev in pogledov na slovensko zgodovino. Eno do jeder Štihovega koncepta predstavlja stališče, da je treba med etničnimi in jezikovnimi skupnostmi narediti razloček, »ali, z drugimi besedami povedano, etnične identitete neke skupnosti ne izraža jezik (ali jeziki, ki so bili govorjeni v tej skupnosti), ampak etnično ime takšne skupnosti. In ker so Karantanci nosili drugačno ime kot kasnejši Slovenci, kar pomeni, da je bila njihova etnična identiteta drugačna od slovenske, jih ni mogoče enačiti s Slovenci. V etničnem oziru je tako med Slovenci in Karantanci povsem jasna zarez in diskontinuiteta, kar pa še ne pomeni, da nimajo eni in drugi nič skupnega. V prvi vrsti in najbolj razpoznavno jih povezuje jezik. Današnja slovensčina se je nesporno razvila iz jezika, ki so ga govorili tudi Karan-

tanci. Tu je kontinuiteta povsem otipljiva. Hkrati pa se je treba tudi zavedati, da se je slovensčina razvila tudi iz jezika, ki so ga govorili Slovani zunaj Karantanije... tako, da je največ, kar lahko rečemo, da so Karantanci le eni od prednikov, ne moremo pa jih imeti za edine (ekskluzivne) prednike Slovencev in jih še manj enačiti s Slovenci.« (Peter Štih, *Nekaj dopolnil k Letu zgodovinarjev Igorja Grdine*, Nova revija, št. 287-288). Štih ima nedvomno prav, ko meni, da Karantanci niso edini in izključni predniki Slovencev, toda po drugi strani so nesporno neposredni predniki koroških Slovencev (od katerih jih del živi tudi v Republiki Sloveniji), le-ti pa so nedvomno sestavni del slovenskega naroda. Gledano iz tega zornega kota lahko brez večjih zadržkov rečemo, da so Karantanci predniki Slovencev, čeprav niso neposredni predniki vseh Slovencev, kot tudi Karniolci niso neposredni predniki vseh Slovencev. Ne morem pa za suho zlato vzeti drugih Štihovih trditvev, zlasti teze, da etnične identitete ne izraža jezik, temveč (etnično) ime te skupnosti. Ta teza o imenski kontinuiteti je sicer malce v nasprotju s tezo zgodovinarja Patricka J. Gearyja (nanj se v istem besedilu, še bolj pa v besedilu *Nacionalizirana zgodovina* /Nova revija, št. 280-281/ opira tudi Štih, ne da bi pri tem uvidel, da je s tem zašel v protislovje oz. vsaj neskladje z lastno trditvijo o imenski kontinuiteti), ki trdi, da so bila zgodnjerednjeveška ljudstva (plemena) mobilni organizem, katerih etnična identiteta je bila posledica političnih procesov, in da so »etnogeneze« (narekovaj je moj, op. p.) vedno odprti procesi, ki se nikoli ne sklenejo, ampak zgolj neprestano preoblikujejo. Če strnem: Geary – sicer profesor zgodovine na losangeleški univerzi UCLA – meni (gre za teze, ki so zapisane v njegovi knjigi *The Myth of Nations: The Medieval Origins of Europe*, 2002 /sl. Mit narodov: srednjeveški izvor Evrope/), da kontinuiteta imena še ne pomeni, da medtem ni prišlo do nove »etnogeneze« – torej staro ime, a vedno nova »etnična« vsebina. S to tezo se je v prej omenjenemu besedilu *Nacionalizirana zgodovina* strinjal tudi Štih, ko je zapisal, da se tudi pri narodih, katerih imena so stara tisoč ali več let, »socialna, kulturna ali politična realiteta, ki jo je to ime pokrivalo v zgodnjem srednjem veku ... radikalno razlikuje od današnje z enakim imenom.« Geary to tezo prisposodi s Heraklitovo mislijo, da ne moreš nikoli stopiti v isto reko. Če bi uporabil Heraklitovo prisposodo tudi pri Štihovih trditvah o imenski kontinuiteti, bi lahko dejal, da Štih meni, da je reka ista, dokler ima isto ime, medtem ko bi jaz dejal, da sicer vedno stopiš v drugo reko (ki ima vedno tudi svoj izvir pa tudi svoje pritoke), a v isto strugo. Seveda se bo moral Štih odločiti, katero tezo podpira: tezo o imenski kontinuiteti ali tezo, da isto ime zgolj daje vtis navidezne kontinuitete. Ali pa obe tezi jasneje uskladiti.

Vendar zadeve niso tako preproste niti glede imenske kontinuitete. Tudi če prezremo vprašanje, ali je bilo poimenovanje s Karantanci in Karniolci samopoimenovanje ali – vsaj na začetku – oznaka, ki so jo uporabljali zgolj njihni zahodni sosede. Zelo verjetno je namreč, da so slovanski prebivalci zgodnjerednjeveške Karantanije in zgodnjerednjeveške Karniole uporabljali tudi samopoimenovanje *Sloveni*, mogoče tudi v obliki *Slovinci* (nasploh je težko preučevati identiteto Karantancev in Karniolcev, saj nam niso pustili nobenih lastnih pisnih virov, kaj šele pisnih virov z identitetno-izpovedno vsebino, kot so nam jih v obliki t. i. *origo gentis* pustila nekatera germanska ljudstva oz. plemena). Sicer je bil slovenski jezikoslovec France Bezlaj mnenja, da je oznaka *Slovinci* nastala šele po letu 1000, vendar sam menim, da je mogoče, da je nastala že prej – ne pozabimo namreč, da samooznako *Slovinci* uporabljajo tudi Slovaki

(pa tudi t. i. Lebski Slovenci), s katerimi smo izgubili zemljepisni stik že pred letom 1000. Vprašanje je seveda, kaj je bil točen pomen samooznake *Sloven(c)i* v zgodnjem srednjem veku: ali je bilo to samopoimenovanje za vsa slovansko govoreča ljudstva ali je bila to samooznaka le dela slovanskih ljudstev. Podobna nejasnost se pojavlja tudi v 16. stoletju, ko so slovenski protestantski pisci prvič zapisali besedi *Slovenec* in *slovenski jezik* – npr. Trubarjevi *lubi Slovenci*. Tukaj se lahko strinjam s Štihom, da v obdobju protestantizma »ta dva pojma semantično (tj. pomensko, op. p.) še nista bila povsem precizirana«. (Peter Štih, *Nekaj dopolnil k Letu zgodovinarjev Igorja Grdine*). Seveda je v času slovenskega narodnega ozaveščanja postalo nujno, da se tudi terminološko Slovenci razločijo od drugih slovansko govorečih narodov. Izhod iz stiske je ponujal prevzem besede *Slovan* oz. korena *slovan-* iz češčine v začetku 19. stoletja. Izraz *Slovan* je tako na eni strani terminološko ločil Slovence in druge

(pa tudi t. i. Lebski Slovenci), s katerimi smo izgubili zemljepisni stik že pred letom 1000. Vprašanje je seveda, kaj je bil točen pomen samooznake *Sloven(c)i* v zgodnjem srednjem veku: ali je bilo to samopoimenovanje za vsa slovansko govoreča ljudstva ali je bila to samooznaka le dela slovanskih ljudstev. Podobna nejasnost se pojavlja tudi v 16. stoletju, ko so slovenski protestantski pisci prvič zapisali besedi *Slovenec* in *slovenski jezik* – npr. Trubarjevi *lubi Slovenci*. Tukaj se lahko strinjam s Štihom, da v obdobju protestantizma »ta dva pojma semantično (tj. pomensko, op. p.) še nista bila povsem precizirana«. (Peter Štih, *Nekaj dopolnil k Letu zgodovinarjev Igorja Grdine*). Seveda je v času slovenskega narodnega ozaveščanja postalo nujno, da se tudi terminološko Slovenci razločijo od drugih slovansko govorečih narodov. Izhod iz stiske je ponujal prevzem besede *Slovan* oz. korena *slovan-* iz češčine v začetku 19. stoletja. Izraz *Slovan* je tako na eni strani terminološko ločil Slovence in druge

Slave Klavora 1
1000 Amsla Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

► Slovane (ta ločitev je seveda tudi dejansko obstajala, tako da se je v tem primeru izrazje le uskladilo z dejanskim stanjem), vendar se je hkrati termin *Slovan* uveljavil tudi za poimenovanje prednikov Slovencev v zgodnjem srednjem veku (npr. uveljavitev izraza *Alpski Slovani*). Tako je izraz *Slovan* pri Slovencih in v slovenski zgodovini vzpostavil tudi časovno razmejitev, ki je sicer na neki način umetna razločitev, a po drugi strani kljub vsemu ustrežna za dojetje prehoda iz splošne slovenske etnične enote (tukaj bom prezrl vprašanje, ali so obstajale medslovenske etnične razlike že v času pred naselitvijo) v posebno slovensko etnično enoto. Ta prehod – proces slovenske etnogeneze – pa ni bil hipen, temveč je trajal dalj časa. Razlog, zakaj sem v zgornjih vrsticah, ko sem navajal Gearyjeve trditve, postavil besedo etnogeneza v narekovanje, je naslednji: menim namreč, da tako slednji kot tudi mnogi drugi zgodovinarji, npr. avstrijski zgodovinar Herwig Wolfram ali Peter Štih, pojem etnogeneze uporabljajo napačno ali vsaj nejasno ter preveč »raztegljivo«. Tako pojem etnogeneza pri omenjenih zgodovinarjih označuje tako oblikovanje zgodnesrednjeveških vojaških plemenskih zvez (npr. oblikovanje t. i. trietnične plemenske zveze Gotov, Hunov in Alanov v 4. stoletju, ki je pozneje razpadla), romanizacijo germanskih ljudstev oz. plemen, ki so se naselila v nekdanjih rimskih provincah (npr. Vizigoti, Franki, Burgundi ali Langobardi), ali (nasilno) oblikovanje večetničnih zgodnesrednjeveških

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

»držav« (npr. avarskega kaganata). Takšna interpretacija etnogeneze je zame sporna, saj je zame etnogeneza izključno proces oblikovanja nove etnične enote. Moje mnenje je tudi, da je treba pri oblikovanju slovenskega naroda ločiti dva zgodovinska procesa. Prvi je proces slovenske etnogeneze, ki se je začel najpozneje v času naselitve prednikov Slovencev in katerega končni rezultat je bilo oblikovanje posebne, tj. od drugih slovanskih etničnih enot nedvomno ločene etnolingvistične enote (to etnolingvistično /narodno-jezikovno/ posebnost je npr. 1840 uvidel tudi češki statistik in zgodovinar Karl Czoernig). Drugi proces je proces slovenskega narodnega ozaveščanja, ki je potekal (večinoma) v 19. stoletju in katerega končni rezultat je oblikovanje slovenskega naroda (na proces narodnega ozaveščanja so zelo vplivali modernizacijski procesi v omenjenem stoletju: od širjenja pismenosti do železnice). Ali drugače povedano, proces narodnega ozaveščanja je bil proces samozavedanja lastne etnolingvistične in kulturne posebnosti, pri čemer se nekateri deli slovenske etnolingvistične enote – v različnih časovnih obdobjih – niso »prepoznali« kot del slovenskega

naroda (recimo Vindišarji). Če je bil proces etnogeneze večinoma objektivno, se je moral (se mora) vsak posameznik subjektivno, tj. osebno, odločiti ali bo pripadal slovenskemu narodu ali ne. Ali bo torej svojo subjektivno odločitev o svoji narodni pripadnosti vezal na objektivno dano pripadnost določeni etnično-jezikovni enoti ali ne.

Poudariti tudi velja, da slovenski narod ni *l'etat nation* francoskega tipa (ta tip, ki ga je med drugim podpiral francoski unitarist Ernest Renan, na katerega se v besedilu *Nacionalizirana zgodovina* sklicuje tudi Peter Štih, ko piše o narodu kot zgolj subjektivni identitetni skupnosti – je bil nedvomno primeren za opravičevanje prizadevanj državnih oblasti za asimilacijo nefrancosko govorečih prebivalcev Francije, npr. Bretoncev, Provanalcev in Korzičanov), temveč je narod, ki temelji na jeziku in na kulturi, ki je zelo prežeta z jezikom – je zlasti in predvsem narod »herderjanskega« tipa; če se tukaj smem navezati na nemškega misleca Johanna Gottfrieda Herdera iz 18. stoletja, ki je poudarjal pomen in vlogo jezika in kulture. Nekakšen *sprachnation* (jezikovni narod) torej, ki je ob-

stajal že, ko ni imel svoje države. Čeprav se Štih s tem ne strinja, je pri Slovencih *Sprachgeschichte* (zgodovina jezika) isto kot *Volksgeschichte* (zgodovina naroda). Štih temu oporeka, saj meni, »da je premisa o istovetnosti narodov in jezikov napačna (...). Zmotnost te premise v sodobni Evropi najbolj ponazarjata primera Švicarjev in Nemcev: prvi so en narod, ki govori tri jezike (pravzaprav štiri, op. p.), pri drugih pa je prav obratno – en jezik si delijo trije narodi (Nemci, Avstrijci in deloma Švicarji/ pravzaprav štiri narodi, če semkaj prištejemo še Luksemburžane in prezremo skorajda jezikovno istovetnost med nizko (severno) nemščino ter nizozemščino oz. flamščino, op. p.), za zgodnji srednji vek pa jo najradikalneje zanikajo primeri Frankov, Langobardov in Vizigotov, ki so celo opustili svoj germanski jezik in prevzeli romanskega ...« (Peter Štih, *Nekaj dopolnil k Letu zgodovinarjev Igorja Grdine*). Strinjam se s tem, da ni mogoče posploševati in zatrtje, da je pri vseh narodih njihova narodna identiteta vezana (izključno) na njihov jezik, a prav tako ni mogoče obratno posploševanje, češ da jezik nikakor ne more biti temelj oziroma izraz narodne identitete. Sprijazniti se je treba, da na tem področju ni splošnih, za vse narode veljavnih pravil. Pri preučevanju narodnih identitet se je tako treba izogibati posploševanju, še zlasti če so ta premalo natančna in previdna, temveč je treba upoštevati posebnosti vsakega naroda, tudi in zlasti na področju izražanja njegove etnične/narodne identitete. In to posebnost je treba priznati tudi Slovcem.

Mag. Aleš Žužek, Trbovlje

88,3 & 105,1 MHz
Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

na 88,9 in 95,9 MHz

Ambrus, kraj nesrečnega imena?

Zakaj si je C. R. v Nedeljskem dnevniku 26. 11. 2006 dovolil z žaljivimi in neresničnimi zapisi prikazovati Ambrus, po njegovo **kraj nesrečnega imena**? Le zakaj? Trdno sem prepričan, in o tem se bo moral prepričati tudi pisec prispevka, da zavestno širi neresnico ali zavestno podpihuje nestrpnost med strpnimi ljudmi v tem kraju. Krajan in farani Ambrusa smo ponosni, da izhajamo iz te kraške doline, in za nas Ambrus ni nikakršen kraj nesrečnega imena.

Nedeljski dnevnik očitno ponavlja tisto, kar smo lahko že prebrali v nekem drugem vulgarnem tedniku dne 4. 11. 2006, torej blatenje, podtikanje in neresnice za čas bratomorne revolucije 1941–1945 v našem kraju. Seveda avtorja, očitno brez moralnih vrednot, ne želita vedeti resnice za takratno obdobje revolucije, mogoče pa niti ne želita pogledati resnici v oči. Kot akademsko izobražena bi jo morala poznati. Da pa bosta spoznala resnico naših prednikov, se trudimo prikazati takratno resnico na podlagi obširnega arhivskega gradiva in pričevanja starostnikov, ki je že danes zapisana na več kot 650 straneh. Tako se upravičeno sprašujemo, kaj ima današnja družina Strojan skupnega s tistim, kar je zapisano v Stobekovi Tovarišiji pred šestdesetimi leti. Za božjo voljo, tudi slepemu se da odpreti oči. Mira Mihevc je v svoji knjigi Mala zvesta četica leta 1990 zapisala nekaj čisto drugega o konkretni zadevi, kakor je zapisal M. Maček v svojih spomilih leta 1982. Ista vsebina je zapisana popolnoma drugače, čeprav je obe knjigi dejansko pisala in uredila ista oseba, to je Mira Mihevc. Ena laž je hujša od druge. V Ambrusu so imele leta 1942 dimnik v celi vasi le tri hiše. Poetičnost Kocbeka je eno, stvarnost in resnica pa je povsem nekaj drugega. In se nadaljuje.

»Torej, nadaljnja pojavljanja te vasice so bolj zasluga nadvse zagretega pisca bralcev Milana Muhiča iz Ambrusa, zlasti v prvi polovici devetdesetih let je marljivo polnil rubrike z ostrimi spisi.« (Kaj za pisca brez imena

pomenijo danes v demokraciji ostri spisi?) »Zadnje čase piše manj, se pa zato več pojavlja na televiziji.« (Žal, res je, da se ne oglašam v medijih. Zakaj? Ker so mi tako na Delu kot Dnevniku jasno povedali, da mojih člankov ne bodo objavljali več! Rečeno mi je, da so prispevki predolgi, z nekaj izjemami. Ogronomno imam shranjenih neobjavljenih prispevkov in odgovorov, pripravljenih za javno objavo.) »Videli smo ga (s kratko pristrženimi sivimi lasmi), kako je vodil vaške straže, ki so zaščitile Ambrus!«

Ker v tem zapisu obstajajo vsi elementi suma kaznivega dejanja žalitve časti in mojega dobrega imena, za kar je kazensko odgovoren odgovorni urednik Nedeljskega dnevnika g. Zlatko Šetinc, od vas pričakujem (da ne bo tožbe), da se mi na isti strani Nedeljskega dnevnika do 14. 12. 2006 tako odgovorni urednik g. Zlatko Šetinc in s polnim imenom tovariš, ki se je podpisal kot C. R., javno opravičita za zapisano v Nedeljskem dnevniku, 26. 11. 2006 na tretji strani.

Da je Nedeljski dnevnik rumeni tisk, še ne pomeni, da ima pravico do žaljivih vsebin.

V zvezi z naslovom v vašem tedniku Komu tulijo sirene na Dolenskem? pa toliko. 24 ur.com in nekateri elektronski mediji 16. 11. 2006 poročajo: »... to so največji gnoji, vse bom zažgal. Zagradec bo gorel in vsi bodo bežali in nimajo pravice zapirati naše poti. Po celi Sloveniji se zbirajo Romi ...« Komu torej tulijo sirene? Sirene so se oglasile za splošno nevarnost v tem delu Suhe krajine.

Ker mi Nedeljski dnevnik ni objavil odgovora, prosim za objavo v Demokraciji.

Milan Muhič, Ambrus

Javno vprašanje ministru Lovru Šturmu

Kot dolgoletni naročnik Demokracije bi želel javno vprašati ministra za pravosodje dr. Lovra Šturma, kdaj bo preprečil in odpravil ne le sodne zaostanke, marveč tudi korupcijo in sojenja nepoštenih sodnikov po zvezah in poznanstvih. Dokler ne bo pravice na naših so-

Peklenski ples!

Marija Vodišek

To, kar se zadnje čase dogaja v slovenskem parlamentu, je še najbolj podobno peklenškemu ali bojnemu plesu, ki je bil sicer prva govornica primitivnega človeka. Poslanci, poslanke LDS so ob vneti pomoči SNS videti kot Faust, ki svojo dušo prodaja Mefistu v zameno za nekatere užitke. Ti užitki pa so srdito, nekontrolirano napadanje koalicije oziroma vlade. Napadi »pravnice« Darje Lavtižar Bebler, naperjeni na premierja Janeza Janšo z obtožbo o demontaži oz. eroziji pravne države, so se ponavljali kot jara kača. Eldeesova poslanka je želela narediti vtis pravne strokovnjakinje, pa ji nikakor ni uspelo. Pred leti smo jo poznali kot nepomembno tevejevko, kdaj pa je diplomirala iz prava, navadni državljani ne vemo. Vsakokrat ko poslušam razne »strokovnjake« vseh mogočih znanosti, se spomnim besed nekdanjega rektorja ljubljanske univerze dr. Jožeta Mencingerja. Ob odkritju ponarejene diplome železniškega funkcionarja je rekel: »Kaj ponarejene, kupljene, kupljene.« Torej je spoštovani rektor vedel, pa seveda tudi njegova naslednica, da je v Sloveniji vse polno kupljenih diplom. In njihovi »najemniki« Slovencem solijo pamet. Kdo so bili tisti, ki so imeli možnost takega nakupa? Dve TV-oddaji Vzoredna ekonomija Nika Kavčiča, bančnika nekdanjega Titovega režima par excellence, povesta tistemu, ki pazljivo poslušaj, veliko tega, kar smo le slutili. Tam notri je jedro nostalgije privilegirancev, ki še vedno objokujejo nekdanje zlate čase. Poslanka oz. emisarka LDS bi morala svojo obtožbo o demontaži pravne države podpreti z dokazi. Seveda pa jih nima iz preprostega razloga, ker pravna država deluje po vseh državnih in mednarodnih pravilih. Za Lavtižarjevo so skoraj vsi poslanci LDS in SNS ponavljali že prežvečene, več tednov ponavljajoče se nedokazane obtožbe. Pa seveda še poslanski Ahasver SD Miran Potrč, čigar napadi so največkrat prav tako brez dokazov. Da ne omenjamo Žnidaršiča iz DeSUS, ki tudi maha kar počez. Sicer pa mu ne moremo zameriti, saj je v intervjuju z Lodom Ambrožičem rekel, da je bil 30 let član ZKS, vendar po navidezni ukinitvi te zveze sploh ni vedel, da je bil toliko časa zraven. Da ima opozicija v vseh parlamentih svojo nalogo in vlogo, se ve, vendar mora nastopati z argumenti in vsaj minimalno inteligentno, kar pa pogrešamo pri slovenski opoziciji, čeprav imajo menda pamet v zakupu. Analiza pogovora premierja Janeza Janše na TVS 1 18. decembra ni potrebna, ker so bili njegovi odgovori jasni za vsakogar, ki je hotel ali zmogel razumeti. Tudi pogovori z opozicijo, predvsem z Borutom Pahorjem, pa še celo z Zdenko Cerar so bili nenapadalni in pomembni. No, presenetil pa nas ni poslanec SNS Sašo Peče s svojim dolgočasnim, naoljenim slogom. Na vprašanje voditeljice, zakaj sedaj manj vidimo Zmaga Jelinčiča, nam je Peče dejal, da pričakuje drugega otroka. Vemo, da nosečnost lahko povzroča prebavne težave, zato razumemo, da Zmago Jelinčič ne more biti vedno v parlamentu, saj bi lahko koga pobruhal. Sicer pa ga uspešno driblarsko zamenjuje poslanka Žgajner Tavševa, ki je še bolj jezikava in žaljiva kot Plemeniti.

diščih, naj ne sodijo v imenu ljudstva, kot je že pravilno omenil g. Ive Stanič iz Kočevske Reke.

Oglašam se zato, ker s svojo družino že veliko let na ljutomerskem in murskosoboškem sodišču doživljam nepravilna sojenja (in zastaranja ...) zaradi zvez in

znanstev vpletenih oseb (nekdanji član ZK in nekdanji sodni uslužbenec). Mislim in sem prepričan, da bomo izigrani ljudje morali množično začeti jemati pravico v svoje roke, saj je na sodiščih tako in tako ni.

Milan Filipič, Ljutomer

Ponujamo celovite rešitve za vse dejavnosti:
veleprodaja | maloprodaja | storitve
računovodstvo | proizvodnja | gostinstvo
turizem | hotelirstvo | ticketing | CRM
internetna trgovina | izdelava internetnih strani

Pripravljeno za: Microsoft Windows, Microsoft Outlook,
Microsoft Excel, Microsoft Word, SQL Server, Bančni asistent,
Proklik NLB, Abacom, Ajpes

veleprodaja | maloprodaja | storitve | računovodstvo | proizvodnja | gostinstvo

BREZPLAČNO!

S tem oglasom prejmete brezplačno verzijo programa
Birokrat za fakturiranje in obračun potnih nalogov.

turizem | hotelirstvo | ticketing | CRM | internetna trgovina | izdelava internetnih strani

Oglas pošljite na podjetje Andersen d.o.o., Dunajska 191, 1000 Ljubljana (pripišite svoje podatke).
Za več informacij, brezplačno predstavitev ali ponudbo, pokličite Andersen d.o.o., na telefon: 01 5 300 200.

ANDERSEN

Birokrat
za Microsoft Windows

NAROČILNICA**NAROČILO** (označite z x):

☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	6.200,00 SIT / 25,87 EUR
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Albert Svetina: Od osvobodilnega boja do banditizma	6.700,00 SIT / 27,95 EUR
☐ Janez Janša: Okopi	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Janez Janša: Premiki	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	4.990,00 SIT / 20,82 EUR
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	8.500,00 SIT / 35,46 EUR
☐ Viktor Miklavčič: Pričevanja	4.900,00 SIT / 20,44 EUR
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	5.500,00 SIT / 22,95 EUR
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	3.906,00 SIT / 16,29 EUR
☐ Vasja Klavora: Predel 1809	6.727,00 SIT / 28,07 EUR
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske	5.500,00 SIT / 22,95 EUR
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	6.510,00 SIT / 27,16 EUR
☐ Jože Hubad: Dolga slovenska pot v svobodno Evropo	990,00 SIT / 4,13 EUR
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	10.850,00 SIT / 45,27 EUR
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	4.991,00 SIT / 20,82 EUR
☐ Jože Dežman: S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	6.510,00 SIT / 27,16 EUR
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	5.300,00 SIT / 22,11 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	1.085,00 SIT / 4,52 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	1.085,00 SIT / 4,52 EUR
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora	4.449,00 SIT / 18,56 EUR
☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918	6.696,00 SIT / 27,94 EUR
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	4.232,00 SIT / 17,65 EUR
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	3.840,00 SIT / 16,02 EUR
☐ Vasja Klavora: Koraki skozi meglo	6.460,00 SIT / 26,95 EUR
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	4.400,00 SIT / 18,36 EUR
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	3.000,00 SIT / 12,51 EUR
☐ Ive A. Stanič: V objemu osvoboditeljev	2.500,00 SIT / 10,43 EUR
☐ Jože Zemljič: Življenje je večna borba	2.000,00 SIT / 8,34 EUR

 Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- mesečno*   4 x letno (9% popust)   2 x letno (10% popust)   1 x letno (20% popust)

* Če želite uveljaviti 8% mesečni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- upokojenec,   invalid,   brezposeln,   študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE   DA   ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana
ali na faks 01 230 06 61.***Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.**Obvestilo potrošnikom:
Informativne cene v evrih so preračunane iz tolarskih cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.***Ob naročilu**2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" + knjiga (po našem izboru)

Naj se vam želje izpolnijo

Srečno!

